Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

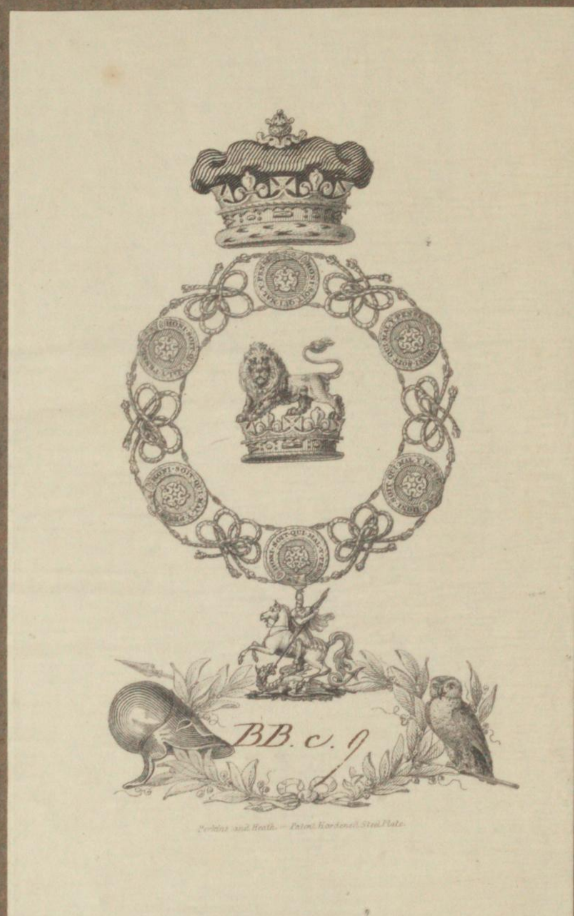
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

170 G 109
GW 7505/
CA 1303

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Memorare nouiſſima tua ⁊ in eternum
nõ peccabis Eccĩ·vij · Sicut dicit be
atus · Auguſtinus in libro ſuarũ me
ditationum·Plus vitãda ẽ ſola pctĩ
feditas ꝙ qͣlibet tormẽtoꝝ imanitas Cũ igiť nouiſ
ſimoꝝ noticia· ⁊ illoꝝ freqͣns mẽoria a pctĩs nos re
uocat ꝟtutibus nos copulat· ⁊ in oĩ opere bono nos
retinꝫ ⁊ cõfirmat: Jdeo diuina inſpirãte grã de his
nouiſſimis videlicet q̃ ⁊ quot ſũt illa modicũ ꝯpoſui
dicere ⁊ narrare·nec nõ qͦlibꝫ ipſoꝝ ſcõꝝ dictis au
ctoritatibus ⁊ exẽplis ſingulariť ⁊ ꝑ ſe ac ſpecialiter
et p̃ciſe quodãmõ declarare· Eſt igiť notãdũ ꝙ q̃
tuor ſunt nouiſſima cõiter apud ſcõs in numero cõ
putata: ſicut patꝫ euidenť ex ꝟbis beati Bernardi·
in quodã ſermone ſic dicẽtis Jn oĩbus opibus tuis
memorare nouiſſiã tua· q̃ quidẽ q̃tuor ſunt· videlicet
mors ·iudiciũ· gehẽna· ⁊ glͣa· Quid horribiliꝰ morte
q̃d terribilius iudicio· q̃d ĩtolerabilius gehẽna· quid
iucũdius celeſti glͣa: Hec · Ber· vbi ſup Jſte ſunt q̃
tuor rote currus aĩe ipſã vehentes ad eternã ſalutẽ·
Jſta ſunt q̃tuor incitamẽta ſpũ hoĩs incitãtia vt mũ
danis ſpretis oĩbus ad ſuũ redeat creatorẽ Eſt igitur
ꝯueniẽs et ꝙ habeanť in cõtinua recordatiõe: et gͦ
dicit ſapiẽs Eccĩ·xxviij· Memẽto nouiſſimoꝝ· Vñ
q̃dã volẽs hec nouiſſima freq̃nter hrẽ ꝑ oculis ⁊ iugi
ter in memoria ꝟſificãda ſic loq̃tur in hec ꝟba· Bis
duo ſunt q̃ cordetinus ſub pectore miſi· Mors mea iu
diciũ baratri nox lux paradiſi· Verũ cũ totalis huiꝰ
opuſculi ꝓceſſus principaliter ⁊ p̃cipue ad hoc conať
inducere· vt nouiſſimoꝝ celebris memoria cordialiť
et intime huãnis cordibꝰ ĩprimatur Cõtinue ergo vi
debiť rei conſonũ vt p̃nti huic libellulo nomẽ cordi
ale loco ſui tituli· Si placet imponatur

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 'S GRAVENHAGE

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

De morte corporali

P Rimū igit̄ nouiſſimoꝝ · cuius memoria ē a
pctīs retractiuū ē mors pn̄s ſiue corporalis
Vn̄ : Ber : in ſpeculo monachoꝝ · Sūma philoſophia
ē meditatio mortis aſſidua · hāc vbicūq; hō perexerit
ſecū portz · et ineťnum non peccabit · Itē : Au : in li :
exhortationū Nihil ſic reuocat a peccatis ſicut freqns
meditatio mortis : Hec ē enim illa q̄ facit hoīem ſe
humiliare · oīa cōtēnere · ⁊ pmāz aggredi ſiue accep
tare Q̄d meditatio mortis facit hoīēz ſe hūilaē
Ico ergo q̄ mortis recordatio facit hoīēz ſe hu
miliare · vn̄ Au : in li · de verbis dn̄ : Anoſcat hō
ſe mořlem et frangat elationē · Cetera noſtra et bo
na et mala incerta ſunt : Sola mors ē certa · Vn̄ q̄n
uis aduētus eꝰ hora nobis eſt occulta et incerta Ipa
tn̄ eſt certiſſiā et veniens venit cito et non tardabit
Vnde · eccī · xiiij · Memor eſto qm̄ mors non tardat :
Scribit̄ enim in thobia : Mors properat fuga nulla
pz · mořle tributum · Soluere nature lege tenet̄ hō
Ad idē dicit : Bernardus in ſermone · Miſer homo q̄
re te omni hora non diſponis ad mortez Cogita te
iam mortuū quem ſcis de neceſſitate moriturū : Di
ſtingue qualit̄ oculi tui vertent̄ in capite vene tue
rumpentur · cor ſcindetur in dolore · Quis ergo iam
non timebit et ſe humiliabit : cum certiſſime ſcit ſe
moriturum ⁊ in terram reuerſurum · Nulla eniz erit
perſonarū acceptio : ſicut nec fuit ab initio Nā vt ſcri
bit̄ : ij : regū : xiiij : Omēs morimur · et q̄ſi aq̄ dilabimur
in terrā q̄ nō reuertitur : vn̄ in Richardo Iure voca
ta fuit mors q2 morſus amarꝰ oībꝰ ē · a quo nemo ca
uē p̄t · Hinc dr̄ in libello de contemptu mūdi Mors
reſecat mors oē necat qđ carne creatur Magnificos
p̄mit et modicos cūctis dnātur Nobiliū tenz imperiū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

nullū q; vereť· Tam duabus q̄ p̄ncipibus cōis textus
Mors iuuenes rapit atq; ſenes nulli miſereť Illa rſe
mit genus oē tremit qđ in orbe moueť· Illa ferit: ca
ro tota perit de ſub pede mortis Cōteritur nec eripiť
vir robore fortis Nil redimit dū mors perimit q̄r fede
ra nūq̄· Nec pau̅ nec ſeruiciū mors recipit vnq̄ Sed
q̄đ plura loq̄r· nulli mors ip̄ia parcit: nec eua det in
ops: nec q̄ merſubia ferat· Certe audeo nūc mors ē
vltiā linea rerū· vn̄ ſcribitur gheta· Oīa mors tollit
doctū cecidiſſe cathonē Atz ipſū ſocratē pcubuiſſe fe
rūt Ecce q̄liť ſcia á doctrina nullū p̄ſuat a mortis ia
culis ꝛ ruina. Nā vt ſcribitur: ecci· ij· Moriť doctus
ſiľ ꝛ idoct9· vn̄ pſa· xxxiij· Vbi ē legis v̇ba p̄oderās
vbi doctor puulorꝫ q̄ſi diceret· nō ſūt nec viuūt: ſz eo
dē curſu cū aliis trāſierūt Sz cū gheta ſolū duos d'cōſ
an̄ nōiat fore morte perēptos Dic m̄ tu: vbi ē hector
iuli9· vbi alexād potētiſſim9· vbi iudas machabeus
ꝛ ſamſō vir fortis viribus · vbi creſis ditiſſi9· vbi ab
ſolon pulcherri9: vbi galien9 medicus ꝛ auicēna e9
ſocius Vbi ſalomon prudētiſſimus · vbi tullius vbi
ariſtoteles pitiſſimus · vbi plato: vbi porphiri9 vbi
bi doctiſſimus poetarꝫ v̇gilius · Nōne oēs tanq̄ pere
grini ꝛ hoſpites vnius diei velociſſiē trāſierūt · vere ſic
Nā vnus ex eis nō remāſit: q̄r in vanitate defecerūt
dies eorꝫ ꝛ āni eorꝫ cū feſtinatiōe· Nā vt d' in p̄s In
imagine ptrāſit hō Nūc ei fortis ē ꝛ ſanus ꝯpos p oia
cras veru debilis aut lāguid9 foſſoſq; in t̉ra cū dubia
et fragilis ſit nobis vita t̉buta Qđ etiā clare pz per
ſm p̄hm· q̄ adriano ip̄eratori de eēntia ꝛ ſtatu hoīs i
t̉roganti ſic rn̄dit· Hō ē mancipiū mortis: hoſpes lo
ci et viator tranſiēs ſiľis aceruo roſe minus mature
atz pomo nouo Ex his faciliť compbať q̄ fragilis ꝛ
labilis et q̄ indurabilis ē hūana vita· non ſolummō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

pauperis · veꝝ etiã cuiuſlibꝫ q̃ntumcuq̃ꝫ diuitis a po
tentis Nã cõe mori · mors nulli parcat honori Mors fe
ra mors neq̃ mors nulli pcat et eq̃ Mors ſeruat le
gem tollit cũ paupere regẽ Nã regis et pauperis lex
ẽ moriẽdo cõis Dat cãm flendi ſi bñ ſcp̃ta legis · vñ
Job · xx · ſic ſcribit̃ de diuite ꝛ elato Si aſcẽderit vſq̃ꝫ
ad celũ ſuperbia eꝰ · et caput eius nubes tetigerit q̃ſi
ſterq̃liniũ in fine perdet̃ · et q̃ eũ viderint dicẽt · Vbi
ẽ ? velut ſõniũ euolãs nõ inuenit̃ trãſijt ſicut viſio no
cturna · Jtẽ · baruch · iij · Vbi ſũt principes gentiũ ꝛ q̃
dñantur ſup beſtias q̃ ſũt ſuper t̃ram q̃ in auibus ce
li ludũt · q̃ argentũ theſaurizãt et auꝝ in quo ↄfidũt
hoĩes ꝛ nõ ẽ finis acq̃ſitionis eoꝝ q̃ argentũ fabricãt
et ſolliciti ſũt · nec ẽ inuentio opm illoꝝ Exterminati
t̃m ſũt et ad inferos deſcẽderũt · et alij in locũ eoꝝ̃dẽ
ſurrexerũt · vñ proſper in ſuis ſñijs ſic ait · Vbi ſunt
ĩſuperabiles oratores vbi q̃ ↄuenictius feſta diſpone
bãt · vbi equoꝝ ſplẽdidi nutritores vbi exercituũ du
ces vbi ſatrape et tyrãni · nõne oẽs puluis et fauille
Nõne in paucis v̾ſibus ẽ eoꝝ meõria vite Reſpice ſe
pulchra ꝛ vide · q̃s ſuus · q̃s dñs q̃s pauper q̃s diues
Diſcne ſi potes victũ a regẽ · fortẽ a debili · ꝛ pulchꝝ
a deformi · Jtẽ d̾ Cri · in li · de reparatiõe lapſi : q̃d ꝓ
fuit ill̾ q̃ in corpis et in pñtis vite voluptatibus vſꝫ
ad vltimũ diẽ permãſerũt · intuẽ nũc ſepulchra eoꝝ
Vide ſi ẽ aliq̃d iactãtie veſtigiũ · ſi aliq̃ diuitiaꝝ l̾ ia
ctãtie ſigna cognoueris · Req̃re vbi nũc veſtes et or
namenta peregrina · Vbi nũc et ſpectaculoꝝ volup
tas · vbi et ſecutoꝝ turbe et opulẽtia · riſus · iocus ꝛ
ĩmoderata atq̃ꝫ irrefrenata leticia quo abceſſit : vbi
illa et nũc et ipſi · fineq̃ꝫ vtroꝝ intuẽ diligẽtius : ꝛ ac
cede ꝓpius ad ſinguloꝝ ſepulchra · Vide cinẽs ſolos
et feditas v̾miũ reliq̃as ꝛ recordare hũc corpoꝝ eſſe ſi

nẽ:etiã ſi in delicijs et leticia·etiã ſi in labore ⁊ cõtinẽ
tia trãſegerint hic vitã·vnde ber·in ſuis meditatiõi
buꝫ ſic inqt·Dic m̃ vbi ſunt amatores mundi q̃ ante
pauca tpa nobiſcũ erant·nihil ex eis remanſit ñ cine
res et vmes Attẽde diligent̃ q̃d ſunt et quid fuerũt·
ſicut tu·comederũt:biberunt:riſerunt duxerũt in bo
no ſuos dies:⁊ in puncto ad inferna deſcẽderũt Hic
caro eoꝝ vmibus et illic aĩa eoꝝ ignibus deputatur
Donec rurſus infelici collegio colligati ſẽpiternis in
uoluãtur incẽdijs qui ſocijs in vicijs et in pctis fuer̃t
Quid profuit ill' gl'a:breuis leticia:mũdi potẽtia·cã
nis voluptas·falſe diuitie magña familia ⁊ mala cõ
cupiſcentia:vbi riſus vbi iocus vbi iactãtia vbi arro
gãtia·De tanta leticia quãta triſtitia: poſt tantã vo
luptatẽ tã grauis miſeria·De illa exaltatione cecide
rũt in magnã ruinã ⁊ grauia tormẽta·Quicq̃d ill' ac
cidit tibi accidere p̃t·qꝛ hõ es·hõ de humo:limus de
limo:De terra es·de terra viuis·et in terrã reuerte
ris· De his ſup̃dictis amatoribus mũdi tã carnali
ter ⁊ ſecl'arit' viuẽtibꝫ nec mortẽ metuẽtibꝫ iã vicinaꝫ
ſic loq̃t·ber·de mõte dei·O miſerabiles miſeri quos
ipſe miſerie h⁹ vite ⁊ vie ſeducũt·dũ in bõis dies ſu
os ducũt et in pũcto ad inferna deſcẽdũt Nã vt d̃r in
p̃s·veniet mors ſup illos et deſcẽdãt ad infernũ viuẽ
tes Certe nũc q̃libꝫ eoꝝ poſſꝫ dicẽ Circũdederũt me do
lores mortis et picula iferni iuenerũt me Vi ſũt miã
biles miſeri quos vita p̃ñs h̃ ſeducat·vñ d̃r·iob·xxi·
Impij viuũt ſublevati:confortatiqꝫ diuitijs ſemẽ eoꝝ p
manꝫ corã eis:ꝓpinquoꝝ turba ⁊ nepotũ i cõſpcũ eoꝝ
dom⁹ eoꝝ ſecure ſũt ⁊ pate ⁊ ñ ẽ vga dei ſup illos bos
eoꝝ concepit et ñ abhortiuit:vacca pepit et ñ ẽ puata
fetu ſuo exultãt luſibꝫ:O q̃p male fecũdatur·q̃p ſtul
te ludificatur·Qui propter florem mũdi vanumqꝫ

decorẽ Qui ꝑus apparꝫ q̄ſi flos et protinus arꝫ Vadit
ad infernū · pdit dyadema ſupnum: Mallꝫ pterite ꝙ
in oī tpe vite · Pauper vixiſſꝫ nec diuitias habuiſſꝫ ·
Nec imerito Nā Quid tūc theſauri · q̄d aceruus pon
derat auri: Cū pctōres mittūtur ad inferiores Infer
ni latebras ignē parit'q̄ tenebras Sēper paſſuri nec
ab his vnq̄ꝑ redituri Chariſſime q̄d dicis de diuiti
bus huius ſcl'i · nōne moriūtur ſicut ceteri · veriſſime
in nullo videtur ꝑuilegiati · Nā ſicut dr · ſapi: vij: V
nus ē introitus oībus ad vitā et ſil'is exitus Itē: iob
xxi · Iſte morit' robuſtus et ſanus diues et felix viſce
ra e9 plena ſūt adipe et medull' oſſa irrigātur Alius
vero morit' in amaritudine aīe ſue abſq̄ vll' opibus
et tn̄ ſil' in pulue dormient et vmes operiēt eos Ecce
q̄lit' diuites mūdi et potentes mortē cōem ſortiūtur
cū pauperib9: vn̄ eccī · x · Oīs potētatus breuis vita:
Rex ē hodie et cras morit' De tali rege ſine dubio ſic
legitur · i · Macha · ij: Gl'a e9 ſtercus et vmis: hodie
extollitur et cras nō inuenietur: Exēplū accipe de ex
cellētiſſimo mūdi ꝑncipe: videlicꝫ alexādro magno q̄
vniuerſū mundū ſibi ſubiugauit · ſic ꝙ totius ſcl'i ſo
lus dn̄s putabat': vn̄ legitur de ipſo: Magnus alex ·
quo ꝑmuꝫ greci rege Floruit e t'ris ml'ta trophea tu
lit · Hic mūdi peragrās fines ſibi ſubiugat orbeꝫ To
taq̄ t'ra minor viribus e9 erat Itē in alio loco · ſic
de eo ſcribitur: Oīa rex regū ſibi ſubdita regna vide
bat · Fecit eū fame ſonus et fortūna monarcham To
tus alexādro famulet' ſubditus orb' Magn9 et in ma
gno dnētur maximus orbe · Si poſt mūdi triūphum ·
poſt vniuerſale et vnicū totius mūdi adeptū imperiū
q̄d magni ſeq̄batur Nunq̄d regni ſtabilitas ā poten
tie perpetuitas · nūq̄d corpis incolūitas ā pn̄tis vite
lōgeuitas Certe neq̄q̄ ſꝫ illd' cōe oibus Vltimus ad

mortē poſt oīa fata recitſus Tūc bñ potuit dicere
alex· in hora mortis ſue illȝ: Iob·xvi· Ecce ego quō
dā opulētus repēte ꝯtritus ſū Nā ſolūmō per·xij·an
nos et nō āplius imparuit· Sic eñ ſcribit de ipſo pe:
in aurora Bis ſenis dn̄āns ānis morti vir obedit Cꝰ
viuit adhuc neſcia fama mori Siłr de morte ꝯqren
do potuit illȝ dicē· Iob:xix· Spoliauit me gl'a mea:
et abſtulit coronā de capite meo: deſtruxit me vndi
qȝ et pio· Ecce chariſſīē iā māifeſte pȝ: licȝ oīa ceſat
hȝ et gl'a ceſaris eē deſinit et tu mulus vix erit octo
pedū Ex quo pȝ euidēter ꝙ regia maieſtas ōis trena
ptās Proſpitas rerꝝ ſeries lōginq̄ dierꝝ Pretēit abſ
qȝ mora mortis cū verit hora: vñ dt alius poeta· Es
ſapiēs mercet ſapia morte ꝯdūdās Diuitie lapſu mo
biliore fluūt Es pbȝ ·expirat pbitas ·es hōeſtus ho
neſtas Labitur es fortis fortia morte cadūt Sane iā
video ꝙ ſingula de noƀ āni furātur eūtes ·et gº Si
fueris diues pulcħ ve q̄d inde Si ṗor ā abbas fueris
p̄ſul ve q̄d inde Si dn̄s mūdi: ſi rex: ſi papa q̄d inde·
Tā cito p̄teūt hec oīa ꝙ nihil inde: Sola manēt mēi
ta q̄ gl'ificabimur inde: vnde·ṗſi dilciſſimi p̄ſae de
mus ꝙ breuis ē mūdi felicitas q̄ȝ modica ē huiꝰ ſcl'i
gl'a: q̄ȝ caduca ⁊ fragił ē tpał potētia dicat q̄ pote
rit vbi ſūt reges vbi ṗncipes vbi iperatores vbi rerꝝ
locupletes vbi potētes ſcl'i vbi diuitēs hꝰ mūdi: q̄ſi
vmbra trāſierūt ⁊ velut ſōniū euacuerūt q̄rūtur et nō
ſūt· q̄d dicemus ad hec: Reges obierūt et ṗncipes
mortui ſūt Mł'ti tñ putāt ſe diu viuē et q̄i nūq̄ȝ mor
te cadē de pn̄ti vita· certe nō ſic ipi nō ſic: vos āt ſi
cut hoiēs moriemini ·et ſicut vnus de ṗncipibus cade
tis Nā vt dt Seneca ad lucillū Hꝰ eminētis vite cade
re ē exitus ·vñ ſcribit̃: in gheta· Oīa mors delȝ· oīa
morte cadūt· Vniuerſas eñ felicitates hoīm mors tī

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

nat et ꝯcludit: Nā cū p̄dicaueris fidē abrae·pietatē
ioſeph·chāitatē moyſi: fortitudinē ſāſōis zelū phieſ
dauid māſuetudinē·heleſei miracula: ſalomōis diui
tias et prudētiā·abſolōis pulchritudinē·ſēper extrēa
oīm luctus occupat finē3 hyſtorie finis hōis īpoit vna
q̄ꝫ cōcluſio ſingulorꝝ: vz vt mortuus ē Ecce iā p3 māi
feſtiſſīe p p̄dcā ꝙ fōr·geꝰ mores ſapīa res et hōres·
nō retinēt hoēm q̄n ruit in cinerē Nā oē qd ē gemitū
tendit ad īteritū·vñ ouidius Ortus cūcta ſuos rēpe
tūt·mrēm3 req̄rūt Et redit ad nihilū ꝙ fuit añ nihil
Oīa ad nihilū deuenerūt tāq̄ aq̄ decurrens Sil'r et e
go miſerriꝰ q̄ſi ad nihilū redactꝰ ſū et neſciui Nā dieſ
mei ſic vmbra decliāuerūt et ego ſicut fenū arui pul
uis em̄ ſuꝰ·hō ſicut fenū: dies eiꝰ ſicut flos ſic efflore
bit·qm̄ ſpūs pertrāſibit ī illo et nō ſubſiſt3 et nō co
noſc3 āplius locū ſuū Ecce iā ꝯſidera ꝙ hō ē res fragi
l' durās tp̄e pūo Effic̄ ſil'is flori q̄ creſcit in aruo·pſa
xl·Oīs caro fenū et oīs gl'a eꝰ q̄ſi flos agri: vere fenū
ē ppl's Exſiccatū ē fenū et cecidit flos et g° cur ſuper
bit hō q̄ ē ſicut fenū tectorꝝ qd p̄uſq̄ euellat̄ exaruit
Eſt hō vas luteū vas lamētabile fenū Aridulū fragi
lis glebula ſaccus olēs Carnis vita labor carnis cōce
ptio thabes Mēſtrūa putredo·finis origo luctꝰ Sper
ma p̄us: mō ſaccꝰ olēs pꝰ vermibus eſca In tumulo ꝓ
q̄ dote ſuperbit hō·Itē ber· Vñ ſuperbit hō cꝰ cōce
ptio culpa Naſci pena labor vita ncc̄e mori Pꝰ hoīem
vmis pꝰ vmē fetor et horror Sic in nō hoīem vtit̄ oīs
hō Attēde g° p̄ncipiū vite tue et mediū et finē ſiue t'i
nū·et iueies magnā occaſiōe3 te hūiliādi· q̄d cogitaſ
q̄d dicas q̄d teipſū facis: nōne puluis es et t'ra·Scp̄
tū eſt em̄·Ecci·xii Reuertatur puluis in t'ram ſuam
vñ erat·in t'rā viliſſimā·in terrā putridā vmibus re
pletā·Job·xvii·Putredini dixi pr̄ mꝰ es ·mr̄ mea

et ſoror mea v̄mibus Itē ecci. xvij. Oīs hō terra ꝛ ci
nis : et Gen: iij: Reuerteris in terrā de q̄ ſūptus es
q2 puluis es et in puluerē reuerteris et idē ſicut āmo
nz alanus Eſto mēor ꝙ puluis eris et v̄mib9 eſca In
gelida putre9 qn̄ iaceb̄ hūo. Nō erit in mūdo q̄ teve
lit vltra vidē Cū tua rācidior ſit caro rupta canevn̄
Ber. q̄d fetidi9 huāno cadauē: q̄d horribili9 mortuo
hoīe. cuius erat in vita ḡtiſſimus āplexus fit ī morte
horribiliſſi9 aſpcūs. q̄d ergo pſunt diuitie: q̄d delitie
q̄d hōres Diuitie nō liberāt a morte: nec delitie a v̄mi
bus. nec hōres a fetore O deus eterne ꝙ miſeā ſorte
clauditᷣ oīs hō Certe tu chāiſſiē ſi p̄dcā diligēter atrē
dēs maximā hūiliatiōis cām procuIdubio inuenires
Itē ꝙ mortis mēoria hoīēm hūiliat pz. iij. re. xxi. de
achab q̄ audita ɔmiātiōe mortis ſibi fcā ab helya in
teri hūiliatus ē ſic ꝙ dn̄s dixit ad helyā Nōne vides
achab hūiliātē corā me Legitᷣ ꝙ in rōna curia quō
dā fieri ſolebat et adhuc fit ſuo tpe ꝙ creato papa
appōrbatur corā eo ſtuppa q̄ incēſa dicebatur ſibi ſb
hac fōr Sic trāſit gl̄a mūdi hoc ē: ſicut ſtuppā veloci
ter ꝛ cito redigit in fauillā. ſic oīs mūdi glā cito labi
tur ꝛ p̄terit q̄ſi vmbra: Narrat etiā yſi. ɔſuetudinē ā
tiq̄tus fuiſſe ꝙ p̄ma die coronatiōis īpatoris Cōſtan
timpolitani cū eſſz in glā ſua. lathomus q̄dā appōruit
ei tria l' q̄tuor gnā lapidū dicēs ei ꝙ eligerz de quo
vellz ſibi fieri monumētū. Itē legitᷣ de ſcō ioāne eléo
ſinario priarcha alxādno ꝙ dū ſepulchꝝ e9 fierz nun
q̄ꝙ voluit pficꝭ: ordināſ ꝙ in magnis feſtiuitatib9 cuz
hōre ſuo aliq̄s venirz a d eū ita dicens. dn̄e ſepulchꝝ
tuuz iperfcm̄ eſt iube illō perfici q2 neſcis q̄ hora fur
eſt aduēturus : et q̄re fiebant iſta de papa imperato
re et priarcha. q2 oēs erāt ſtatus excellētiſſimi huiuſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

mūdi. niſi vt ſemetipſos recognoſcerēt hoīes mortles Et ſpe lōgioris vite ā magnanimitate potētie ſeu ē rene glīe ſupbiendo ſe nō extollerēt. ſꝫ mortis memoriā p̄ oculis habēdo ſe in oībus hūiliarent. vn̄ ꝓpha dt in ps Sciāt gentes qm̄ hoīes ſunt. hoīes inq̄. i. de humo ſeu de limo ꝓcreati. Et igit̄ neccārio moriunt̄ vn̄ Eccī. xli. Oīa q̄ de t̄ra ſunt in t̄ram cōuertent̄. de quoꝝ numero oīs hō deputatur: Vn̄ ꝓpha hiere. dt. Terra: t̄ra: terra. audi ſmones meos Terram vocat hoīez ter: Eſt ei terra qꝛ de terra creatur. in terra cōuerſatur: ⁊ in terrā redita mutatur. Terra ē creatione: ꝯuerſatione et morte Terra ē natura vita ⁊ ſepultura Terrā ſapit. terrā lingit. terrā ſitit et cōcupiſcit Cōglutinatus ē in terra vēter eius deſcēdit ad inferiora terre Celeſtiū oblitus ꝓ terra litigat. pro terra pugnat. ꝓ terra mare nauigat. ꝓ terra terraꝫ circuit et perābulat. et ſepius pro terra nūc huc nūc illuc hō miſerabilr̄ anxius laborat. nec a talibꝰ ceſſat donec q̄ de terra ſūptus ē reuertitur in mrēm p̄maꝫ videlicꝫ in terrā dicens illud. tercio: Regū. ii: Ecce ego ingredior viā vniuerſe terre. ⁊ ideo. Cū fex cum limus cū res viliſſima ſimus Vnde ſupbimus. q̄ ad ē rā terra redimus Quod meditatio mortis facit hoīem omnia contemnē

Facit etiā ſecūdo mortis mēoria hoīem oīa contēnē et tanq̄ꝫ nihilū ſe reputaē. vnde hiero. Facile contēnit oīa q̄ ſe ſēper cogitat moriturū: Nā con cupiſcētia oculoꝝ cōtēnit̄ qn̄ aliq̄s cogitat ſe breuit̄ oīa relicturū. Cōcupiſcētia carnis ꝯtēmitur. dummō q̄s cōſiderat qꝛ corpus ſuum ꝓprium q̄ſi in inſtanti erit cibus vermium. Superbia vite deſpicit̄. dum q̄s hoc corde ꝑpoderat: qꝛ ille q̄ vult eſſe ſuper alios ponē ē in terra ſubtus pedes oīm q̄ ē infimum elemētorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Et ideo dt Hieronimus in epiſtola ad ciprianū Me
mento mortis tue et non peccabis. Qui quotidie re
cordatur ſe moriturū ꝛ contēnit pn̄tia: feſtinans ad fu
tura. Eſau autē conſiderās ſibi mortē imminē: facili
ter contēpſit terrena. vn̄ dr. Gen. xxv. En morior:
Quid mihi proderūt ꝑmogenita? Itē Iſidorus Ad
uertens pn̄tis vite breuitatem. et ꝙ ea q̄ videntur h
poſſideri q̄ſi inſtantiſſime videlicet in morte relinq̄n
da ſunt. ad aliorum exhortās contemptū ſic inquiēs
ait. Si vis eſſe quietus. nihil ſeculi appetas: ſemper
requiem mentis habebis ſi curas ſeculi a tē proiece
ris. abice a te quicq̄d bonum propoſitū poterit impe
dire. Eſto mortuus mūdus tibi. Mūdi glām q̄ſi mor
tuus nō aſpicias ab affectu hꝰ vite q̄ſi mortuꝰ te iā
ſepera: ſicut ſepultꝰ nō hēas curā de ſeculo. tāꝗ̄ defū
ctus ab oī te purga negocio. viuēs ꝯtēne qd pꝰ mor
tē non poteris hr̄e. vn̄ ait. Seneca. Nihil eq̄ tibi ꝓficit
et ad tꝑantiā oīm reꝝ tꝑaliū et ꝯtēptū ſicut freq̄ns
breuis eui et hꝰ tꝑis icerti meditatio. Igit̄ dilcē mi
dūviuꝰ memori mēte memēto mori. vn̄ legit̄ i libel
lo de dono tīoris ꝙ q̄dā magne lrātue i philoſophia
datus mūdi vāitatibꝰ audiēs ſemel legi i matutis de
lōga vita prūm ātiquoꝝ. et ꝙ ſꝑ dicebat̄ in fine ad
quēlibet eoꝝ. et mortuus ē. Gen. v. Cogitauit ꝙ ſi
bi etiā taliter eueniret q̄ntumcūqꝫ tꝑis viuēt ſuper
terrā et ex eo ꝯcipiens mūdi contēptum intrauit or
dinē p̄dicatoꝝ in quo factus ē peritus mgr̄ in theo
logia ꝛ vir eximie ſcītatis O ꝗ̄ bn̄ habuit hic p̄ ocu
lis vba ecci. xi. ſic dicentis Si āniſ multis vixerit hō.
ꝛ in oībus his letatus fuerit. meminiſſe dꝫ tenebroſi
tꝑis et dierum multoꝝ. q̄ cum venerint vanitatis ar
guētur preterita. Vere in die mortis ptꝫ vanitas et
vanitatū vanitas. et ꝙ oīa fuerunt vana Vnde ſcri

bitur· ecci iij· Cuncta ſubiacēt vanitati· et ſic ē reue
ra· vana ſunt oīa vniūerſa et ſingula: Vanitas ē vi
ta nrā et quelibꝫ mundi creatura· Nam vt dr in pſal
mo· Vniuerſa vanitas omnis hō viuens Tu āt eſti
mas diu viuē et hec tpalia āīs plurimis in delicijs
poſſidere Chariſſimi non ſic: homo vanitati ſimilis fa
ctus ē dies eius ſicut vmbra ꝑtereunt· Ecce iā vides
ꝙ dies tui erunt pauci et epiſcopatū accipiet alter
et ideo· Tēpora longa tibi noli ꝓmittere vite: Quo
cūqꝫ ingrederis ſequitur mors corporis vmbrā· Ideo
ſi bn̄ inſpexeris te et verba tibi dicta ac etiaꝫ poſtmo
dum dicenda cordis auribus diligēter perceperis· po
tius debēs dicere Vado mori credēs per lōgum viuē
tempus Forte dies hec ē vltima vado mori Tibi eniꝫ
dr· Luce· xij· Stulte ac nocte demones repetent aīāꝫ
tuam a te, que āt paraſti cuꝰ erunt? Ergo· vade mo
ri vade certus· quia velox depoſitio tabernaculi tui:
vt ſcribitur· ij· petri· i. Et cogita iā te mortuū quē
ſcis de neceſſitate etiam poſt q̄ntoſlibꝫ ānos ꝓculdubio
moriturū· ac ↄtēne trāſitoria q̄ ſtatiꝫ et abſꝫ mora q̄n
uis iuite erūt relīq̄nda· Vn̄ refert poeta Predia ēra
tū poſſeſſio diuitiaꝝ· fabrica muroꝝ· grādis ſtructu
ra domoꝝ Gloria menſaꝝ· cū delicijs epularū: Inſi
gneſqꝫ thori mappe ciphiqꝫ decori· Reſplēdēs veſtis
q̄ moribus obſtat honeſtis· Grex armentoꝝ ſpacio
ſus cultus agroꝝ Fertile vinetū diūſa vite repletū
Gaudia natoꝝ dilectio dulcis eoꝝ. Cūcta relinq̄nt
nec pꝰ hec inueniēt Ex his iā vide et ↄſidera ꝙ nihil ſta
bile ſeu permanēs ē in pn̄ti vita· vn̄ dr: Ecci· ij· Ma
gnificaui opera mea edificaui mihi domos· plantaui
vineas· feci ortos et pomeria· conſeui in cuncti gene
ris arbores· et exſtruxi mihi piſcinas aq̄ꝝ vt irriga
rē ſiluas lignoꝝ germinantiū· poſſedi ſeruos et ancil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

las ·multāqꝫ familiā habui· armēta quoqꝫ ⁊ multos oui
um greges ·vltra oēs qui añ me fuerunt in hieruſa
lem coaceruaui mihi argentū ⁊ auꝝ :et ſubſtantias
regū· ac ꝓuinciarū feci mihi cātatores et cātatrices
delicias filioꝝ hoim· Ciphos et vrceos ad vina in mi
niſteria fūdenda: et ſupergreſſus ſū opibus ōnes qui
fuerunt in hieruſalē· Sapiētia quoqꝫ pſeuerauit me
cum: et oia que deſiderauerūt oculi mei non negaui·
nec prohibui cor meuꝫ quin frueretur voluptate· et
oblectaret ſe in his q̄ parauerā Cūqꝫ vertiſſeꝫ ad vni
uerſa opera q̄ fecerāt manus mee: et ad labores in q̄
bus fruſtra ſudauerā vidi in oībus operibus vanita
tem et afflictionē animi· oia enim trāſeunt et labun
tur q̄ſi vmbra Vnde ioānes garlandinus Quod fuit
ē et erit perit articulo breuis hore· Ergo quid ꝓdeſt
eſſe fore? Eſſe fuiſſe fore tria ſūt florida ſine flore Nā
ſimul omen perit quod fuit ē et erit Mūdus enim trā
ſit et concupiſcentia eius :et ideo qđ breuiter durat
q̄s prudens q̄rere curat· Vnde: Ber· in li· meditatio
nū ſic ait· Quid theſauriſat q̄s in terra cū ſine dilati
one trāſeat· et illud quod colligit· ⁊ ille qui colligit
Tu ergo hō quem fructū exſpectas in mūdo cuius fru
ctus ē ruina et finis mors · Vtinā hec intelligeres ac
nouiſſima prouideres Itē petrus bleſenſis in q̄dam
ep'la ſic dicit Ep'la mundi fallax et ſeductoria ſuos
decipit amatores Quid enim l' futurū promittit vel
in pn̄ti preuidꝫ totū ad nihilū deuenit· tāq̄ aq̄ decur
rens Ergo inſpice q̄ fragilis: q̄ fallax· q̄ ſit inanis
mūdus et illius gl'a quā cupimus ·et igit' o ſtultiſſie
Cur cito non ſpernis q̄ p̄reūtia cernis Nonne vides
mundū miſerū nimis et furibundum· Sub gladio di
re mortis languendo perire·

Quod mors facit hoiēm penitentiam acceptare

Vxta ordinē pmiſſorum nunc reſtat diligen
ter inueſtigare· qualit̄ mortis memoria fa
cit hoiēm pniāȝ aggredi ſiue acceptaē iſtud clare pȝ
Jone· iij: de niniuitis q̄ ad ꝯminationē mortis pniāȝ
peregerunt· Jtem· Lu· iij· Facite dignos fructus pe
nitentie· et ſubdit· Securis ad radicē arboris poſita
ē· quod ē cōminatio mortis Cū occiderēȝ eos q̄rebant
eum et reuertebant̄ ſcȝ ad pniām: Ambro· ſuper lu
cā Ve mihi ſi peccata nō defleuero: ve mihi ſi media
nocte nō ſurrexero ad confitendū tibi dnē· Ve mihi
ſi dolū proximo meo fecero· ve mihi ſi veritatē non
dixero· Ad radicē arboris ſecuris poſita ē· Faciat qui
p̄t fructus grē q̄ debȝ pñie Adeſt dñs et q̄ req̄rit fru
ctum vite· Job etiā conſiderans breuitatem pñtis
vite: potius eligit hic q̄ poſtmoduȝ inutilit̄ ſine fru
ctu penitere· vnde dr̄ Job· x· Paucitas dierū meoꝝ
finiet̄ breui: dimitte me ergo vt plangaȝ paululum
dolorē meum anteq̄ vadā et non reuertar ad terrā
tenebroſā et opertā mortis caligine Vere tempus p̄
ſens ē breuiſſimū Nam vt dicitur: Job· xiiij· Breues
dies hominis ſunt Jtē· i· ad: Coꝝ· vij: Tempus bre
ue ē: et ideo eſſȝ melius minima breuit̄ et leuit̄ ſuſti
nere modicum q̄ȝ poſtea dolore et inutilit̄ penitē per
infinita ſecula ſeculoꝝ· Vnde dt̄ Au. in li· de decēȝ
cordis Melior ē modica amaritudo in faucibus· q̄
tormētum etnum in viſceribus De breuitate pñtis
vite idē dicit in ſermone Vita hoīs breuis ē ab infā
tia vſq̄ ad decrepitā ſenectutē· Adā enim ſi adhuc
viuerēȝ et hodie moreret̄: q̄d ei longitudo vite profu
iſſȝ ꝓ certe modicū vel nihil: immo poſſȝ dicere: Jā mi
hi p̄terite fluxerunt tpa vite· vnde· Quid prodeſt
hōi ſi viuat ſecula cētum· Cum morit̄ vitam tranſiſ
ſe putat quaſi ventū: ⁊ ergo dicit; Augu· ſuper pſal

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

teriū ſi toto tpe viueres · ex quo adā emiſſus ē de pa
radiſo vſq ad hodiernū diē · certe videres vitā tuā
nō fuiſſe diuturnā q̄ ſic auolaſſz Vita āt vnius cuiuſ
qz hoīs quanta ē adde tantoſlibz annos · duc longiſſi
mā ſenectutem · q̄d erit · nōne q̄ſi aurora matutina ?
Item dt idē in q̄dam omelia Fragiliores ſumus q̄ vi
teri eēmus Vitꝝ et ſi fragile eſt · tn̄ bn̄ ſeruatū et cu
ſtoditū diu durat : vita āt humana quātumcūq ſerua
tur durare non pt · Nā ſcribit ad heb · ix · Statutū eſt
oībus hoībus ſemel mori · Vn̄ ſeneca de remedijs for
tuitoꝝ Vita nrā peregrinatio eſt : cū diu ambulaue
ris · demq redeundū eſt : Hanc mortis neccātem et hu
mane vite breuitatē conſiderabat gentilis ille exer
ſes · de quo btūs Hiero · ſcribēs in epl'a ad helyodo
rum Sic inquit exerſes ille potentiſſimꝰ rex ſubuertit
mōtes · mariaq cōſtrauit · cū de ſublimi loco cerneret
infinitā multitudinē ſui exercitus dr eo fleuiſſe q nl'
lus eoꝝ quos cernebat ſuperuiuerz poſt centū annos
In humanis valde neccāriū eſt humanā vitā non eē
longeuā : nā ſicut barlaam refert · ipſa cuidaz arbori
cōparat ad cuius radices ſedent duo mures · vnus al
bus : nigerq reliquus .i. dies et nox huiꝰ arboris vi
te radices inceſſabilit corrodentes Itē Aug · in origi
nali tractans illd Jaco · iiij : Que eſt vita nrā ? vapor
ad modicū parens deinceps ēminatur ſic dt Vita hec
eſt vita dubia : vita ceca : et vita erūnoſa : quā humo
res tumidāt · dolores extenuāt · ardores deſiccāt · etas
morbidant · eſce inflant : ieiunia macerāt · ioci ſoluūt
triſticie ꝯſumunt · ſollicitudo coertat ſecuritas hebe
tat diuitie iactāt · iuuētus extollit · ſenectus incuruat
infirmitas frāgit · meror depmit · et poſt hec oīa morſ
interimit et vniuerſis gaudijs finē īponit · ita cū eē de
ſierit · nec fuiſſe putet · Et hoc ē qd dr · ſa · ij · Exiguuz

et cum tedio ē tēmpus vite nrē Ex nihilo nati ſumꝰ
et poſt erimus q̄ſi nihil fuimus Et ibidē Vmbra tran
ſiens eſt tempus nr̄um · Item · ſapi · i · Tranſiet vita
nr̄a tanq̄ veſtigium nubis ⁊ ſic nebula diſſoluet̄ · que
fugata ē a radijs ſolis · et a calore eꝰ aggrauata Iob
xvi · Ecce breues anni tranſierūt ⁊ ſemitā per quam
nō reuertar ābulabo : Eiuſdē · ix · Dies mei velociores
fuerunt curſore p̄tereunt quaſi naues poma portātes
et ſicut aquila volans ad eſcā · eiuſdem : vij Dies mei
velociores tranſierūt q̄ꝫ a texēte tela ſuccidit̄ ⁊ conſū
pti abſq; vlla ſpe · Memēto mei deus qꝛ ventus eſt
vita mea ⁊ nō reuertat̄ oculus meus vt videat bona
nec aſpiciat me vltra viſus hoīs Vn̄ petrus in auro
ra : Tela texētis citius vita tua ſecat̄ · Nā nullo tranſi
re die ł nocte moratur · Quos ſil'is vento fuerat tua
vita memēto · Que fugit abſq; mora q̄ ſola tranſit i
hora · Ecce q̄ꝫ breuis et modica : q̄ꝫ inſtabilis et cadu
ca ē hec pn̄s noſtra vita · Nūerus dieꝝ hoīm vt mł tū
cētū āni · ſ; iſte nūerꝰ per ſucceſſus tpm ē modicū mi
noratus · vnde p̄s · Dies annorum nr̄um ſeptuaginti
āni · Si āt in potētatibus octuaginti āni amplius eo
rum labor ⁊ dolor · ſed quid ē hoc tempus octuaginta
ānoꝝ vel etiā centū annorum per quod hō viuit ē hᵒ
tēpus magnū · ē hoc longū annoꝝ ſpaciū reputandū
certe nō · ſed reſpectu eẗnitatis potius ē momentū q̄ꝫ
tēpus noiandū. Cū etiā mille āni ſint an̄ oculos dn̄i
ſicut dies heſterna q̄ p̄terijt ⁊ tranſit velut vmbra · ve
re hec ē vita breuis lubrica pena dolor · Itē non ſolū
p̄oderāda ē pn̄tis vite breuitas ſ; etiā maxīa incertitu
do · Cū dubia incertis v̓ſetur vita periculis Neſcimꝰ
eni diē neq; horā · Sed cū dixerit pax ⁊ ſecuritas tūc
repētinus ſupueniet interitus · et forſan fur ille eſt ·
hodie aduēturus Vn̄ poeta · Quis ſcit adhuc annos

plures cōplebimus annos · Neſcis cras an te mors ſit
raptura vel an̄ · et ergo dr̄ Yſa · xxxviij · Diſpone do
mui tue quia morieris tu ⁊ non viues · et ibidē · Pre
ciſa eſt velut a texēte vita mea dū adhuc ordirer ſuc
cidit me · Nā dū primo incepi viuē · in eodem tp̄e eti
am incepi morti appropinq̄re · vn̄ · ſapi · v · Nos ſtatim
nati cōtinuo deſinimus eē : Hinc eſt q̄ ſeneca in ep̄la
dt · Quotidie morimur · nā quotidie demitur aliq̄ ps
vite : Et ſic quid aliud ē vita noſtra q̄ȝ quidā curſus
ſiue tranſitus Vn̄ non immerito horologio cōparat̄
quod gradatim ſēper tranſit ⁊ vſqȝ ad certū punctum
continuo diſcurrit · et tunc ſubito ac īprouiſe cadit ·
ac cāpanellas tangit · et eas ſonitū facere cōpellit
Sic in veritate vita nr̄a ſemper labit̄ ⁊ fluit vſqȝ ad
certū punctū · hoc eſt ad vite t̄minum a deo patre cō
ſtitutum ⁊ p̄fixum : quem nemo poterit p̄terire Tūc
em̄ deficit ⁊ cadit et campanellas realit̄ et ad lr̄am ſe
pe pulſari et ſonari facit · Igit̄ euigila et prudenter
exſpecta curſum vite tue . Nam horologium tuū gra
dus pauciſſimos hȝ pertranſire · Omni em̄ hora plueſ
gradus p̄terit et traſcendit · et ſtatim cū ad vltimum
peruenerit baratrū mortis īprouiſe ⁊ ſubito dilabit̄
et cadit Audi ēgo q̄d refert poeta Vita breuis velut
vmbra leuis fugit · an nihilat̄ · Sic vadit ſubitoqȝ ca
dit dū ſtare putat̄ · Media nāqȝ vita in morte ſum⁹
Et ergo dr̄ eccı̄ · ix · Neſcit hō finē ſuū ſȝ ſicut piſces
capiunt̄ hamo · et ſicut aues ꝯp̄hendunt̄ laq̄o · ſic etiā
capiunt̄ homines in tp̄e malo · Ecce iam venit finis ⁊
finis venit · Nam mors vite ē vltimus finis Hic eſt fi
nis cunctorum hominum qui ammonent̄ in domo lu
ctus · Vt habetur · Eccleſiaſtis ſeptimo · Vnde dici
tur in libello metrico de vita et geſtis ipſius alexan
dri magni hec verba · O felix mortale genus ſi ſem

per haberꝫ Eternū p̄ mente bonum finemqꝫ timeret·
Qui tam nobilibus media q̄ꝫ plebe creatis Improui
ſus adeſt anime diſcrimine magno Ecce iam fr̄ cha
riſſime· Vita q̄d eſt hominis niſi res vallata ruinis·
Eſt caro nr̄a cinis modo principiū modo finis Hinc
eſt quod Ber· dicit· Cum recordor q̄ꝫ ſū cinis et q̄ꝫ ci
to venit finis Sine fine pertimeſco ⁊ vt cinis refrigeſ
co· et quia ſcd̄m gregoriū· valde ſollicitat homo i bo
no opere qui ſēp cogitat de extremo fine· Igit̄ dile
ctiſſime: Omnē crede diem tibi eſſe diluxiſſe ſupmuꝫ
Sēper habēs memori mēte neceſſe mori: Quis ergo
homo ſane mentis conſiderans breuitatē ⁊ maximam
incertitudinē huius miſerabilis vite ac propinq̄tatē
mortis venture? Quis animaduertens diligent̄qꝫ re
uoluēs q̄ꝫ anni noſtri velut aranea mutabunt̄· ⁊ di
es n̄oſtri ſicut fumus deficiunt· et q̄ꝫ homo nat⁹ d̄ mu
liere tā breui viuit tempore· qui quaſi flos egredit̄·
et conterit̄ ac fugit velut vmbra? Quis etiam mēte
tenus hec ponderans ac intuēs cordialit̄ ⁊ conſiderāſ
ſic ſeducitur a diabolo· mundo ⁊ carne q̄ꝫ penitē neg
ligit in tempore breuiſſimo immo vt verius dicam ī
preſenti horula ſiue momēto· Certe nemo negligit ·
ſiue differt niſi quem malicia ſua penitus excecauit·
O quanta pena talibus hominibus de illa negligētia
conſeq̄t̄· vn̄ paulus · ad he. ij· Quō effugiemus ſi tan
tā neglexerimus ſalutē? vn̄ Effrem d̄t· Chariſſimi in
hoc breui tp̄e ſi neglexerimus · nullā omnino excuſa
tionē habebimus quā ꝓ facinoribus nr̄is cn̄damus
Noli ergo breuitatē huius tp̄is negligere ne per infi
nita ſecula pn̄a infructuoſa poſtmodū incipias tāde
penitē· Igit̄ feſtina ne tardaueris · vn̄ Mathei· xxv
Ecce ſponſus venit et q̄ parate erāt intrauerūt cum
eo ad nuptias · et clauſa ē ianua· Super quo beatus

Gregorius ſic dicit O ſi palatum cordis ſapere poſſet
quantũ admirationis hʒ : ecce ſponſus venit. Quan
tum dulcedinis intrauerunt cũ eo ad nuptias : ⁊ q̃n
tum amaritudinis : et clauſa eſt ianua Chariſſime
ſi hec ſaperes et intelligeres ac frequẽter cordeten⁹
ruminares ad penitentiam vtiq̧ feſtinanter currẽs.
nec tempus acceptabile ⁊ dies ſalutis per commeſſa
tiones : et ocia inutiliter perderes ſine fructu. Ergo
ſcribitur : Apocalipſis. ſecundo. Memento vnde ex
cideris et penitentiam age : Legitur apud clare
uallem accidiſſe. ꝙ quidam vir ſanctus cum eſſet in
oratione audiuit quandam vocẽ miſerabiliter lamen
tantem. et cum inquireꝛ quid hoc eſſꝫ reſpondit
Ego ſum anima cuiuſdaꝫ damnati infelicẽ meã plan
gens damnationeꝫ Et cũ de pena eius q̃reretur. dixit
ꝙ inter omnia q̃ damnatus magis excitabant ad pe
nam erat amiſſio tẽporis ſibi dei gracia collati : in cu
ius ꝑua morula potuiſſent penitẽtiam egiſſe que eos
liberaſſꝫ a pena infernali. Vñ hugo de ſancto victore
Omnia iehenne ſupplicia ſuperat deũ non videre ⁊ bo
nis carere. que in poteſtate habuiſti obtinẽ. Opere
mur igitur bonũ dum tempus habemus ne poſtea di
camus penitendo illud. Hie. viij. Tranſiit eſtas fini
ta ẽ meſſis et nos ſaluati non ſumus. Hinc eſt ꝙ de
uotus ille effrem ammonꝫ dicens. Obſecro vos cha
riſſimi ⁊ ſuppliciter rogo o amici mei vigilate in hoc
breui tempore in hac hora vnde cima contendite. iaꝫ
enĩ veſpera properabit ⁊ cum gloria multa remunẽa
tor adueniet reddere vnicuiq̧ ſcd̃m opera ſua. Exem
plariter penitentiam faciendã. Vnde legitur de quo
dam milite flagicioſo ꝙ nullam pñiam a papa alexã
dro ſibi impoſitã voluit acceptare. tandẽ papa dedit
ſibi anulũ ſuum vt illum in digito ſuo pro pñia por

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

taret· et qñcunq; eũ inſpiceret ꝙ de morte ſua cogita ret. Quod cum feciſſ; pluribus diebus tandẽ ad papã redijt dicẽs ꝙ paratus eſſ; oẽm aliã pniãm q̃ntũcũq; ſibi coniungeret facere ⁊ adimplere. Item legit̃ de quodã alio pctõre q̃ etiam nullã a confeſſore volu it acceptare pniãz. tandẽ confeſſor ſuus ſibi hoc iniu xit vt precaperet ſeruitori ſuo ꝙ ſemp in pmo fercu lo baculum decorticatũ ei pñtaret dicens Dñe ad me moriam reduceretis ꝙ neccãrio habetis mori ⁊ neſcitis vbi. quõ et qñ· Cum ãt per tempus aliquod hoc fac tum fuiſſ; et hoc q̃ comedebat ſibi in tedium verterẽ tur. dixit confeſſori ſuo ꝙ paratus eſſ; oẽm aliã peni tentiã facere q̃ntumcũq; etiam vell;. nam cor ſuum in ſeipſo conturbatũ erat· et formido mortis cecidit ſuper eũ. Ex p̃dictis ergo ſatis p; ꝙ memoria mor tis facit hoĩem ſe humiliare oĩa contemnẽ. pniãm ag gredi ſiue acceptare· ex conſeq̃nti pctã deuitare. Et ideo ſepe recorderis bone frater ꝙ morieris Si meõr es mortis felicis eris cito fortis

Sequit̃ ſecundũ nouiſſimoꝝ de extremo iudicio

Secundũ nouiſſimoꝝ cuius freq̃ns medita tio nos a pctis reuocat. eſt iudiciũ nouiſ ſimum ⁊ finale. Huius enĩ memoria nõ ſo lum cohib; a maximis pctis. veꝝ etiam a culpis ⁊ mi nimis pctĩs. Vnde in vitaſpatrum legit̃ ꝙ cum qui dã ſenex vidiſſ; quẽdam iuuenem diſſolute ridentẽ; dicit ei Coram celo ⁊ terra reddituri ſumus rõem to tius vite nrẽ ⁊ tu rides. Si ſcires q̃ꝫ ſtricta rõ fiet p⁹ modũ in iudicio de oĩbus pctĩs q̃ntũcunq; leuibus ⁊ paruis vtiq; nõ rideres ſ; potius plãgeres et doleres q̃ꝛ Nũc tẽpus ẽ flendi locus et pctã lugendi. Poſtea gaudebũt q̃ nũc ſua crimina flebũt. vl' Gre. in ome. Pñtis tpis ita ẽ agenda leticia vt nunq̃ꝫ amaritudo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

ſeq̄ntis iudicij recedat a memoria. Hinc ē q̄ dn̄s dt.
Eccī:xxxviij: Memor eſto iudicij mei. Nā cū accepe
ro tēpus ego iuſticias iudicabo Sic per ꝓphetā loqui
tur in pſalmis et iohelis vlti: Conſurgāt ⁊ aſcendant
gentes in valle ioſop hat: q̄ꝛ ibi ſedebo vt iudicē z in
circuitu omnes gentes. Itē hiere. ij. Adhuc iudicio
contendā vobiſcū ait dn̄s. De quo generali ſcribit.
Ozee. iiij. Audite verbū domini filij iſrahel: q̄ꝛ iudici
um domino cū habitatoribus terre. Hoc āt iudiciū
valde eſt timendū. Vnde propheta dicit: A iudicijs
enim tuis timui: Itē ſapien. quinto Videntes turba
bunt timore horribili gementes pre anguſtia ſpūs ⁊
Certe domine in hoc die turbabunt gentes. et time
bunt qui habitant terminos a ſignis tuis. nec imme
rito pauebunt. quia mlta horribilia erunt ſigna que
videbunt. Nā vt dr: Luce. xxi. Cum viderint filiū ho
minis venientē in nube cū poteſtate magna et maie
ſtate. tunc erunt ſigna in ſole et luna et ſtellis. et in
terra preſſura gentiū pre confuſione ſonitus maris
et fluctuū. ita vt areſcent homines pre timore et ex
pectatiōe q̄ ſupueniet vniuerſo orbi O miſer hō cogita
illi9 iudicias dei ſcz et hōis tā horribilē aduētū Nā igis
i ɔſpcū e9 ardeſcz et ī circuitu e9 tēpeſtas erit valida
Ad hebre. x Terribil' āt ē q̄dā expectatio iudicij et ig
nis emulatio q̄ conſūptura ē aduerſarios Mala. iij:
Ecce dies veniet ſucceſſa q̄ſi caminus et erūt oēs ſup
bi. et oēs faciētes īpietatē ſtipula. vn̄ Pſa: xlvi. Ec
ce dn̄s in igne veniet. vn̄ Johe. ij. Añ faciē e9 erit ig
nis vorans. et poſt eū exurens flamma: et ideo ſicut
ſcribitur. Macha. tercio Quis ſtabit ad videndū eū
Ipſe em̄ quaſi ignis conflans et quaſi herba fullonū
et ſedebit conflans et emundans argentum. :.
Quis ergo ſane mentis hunc iudicem et aduentum

ꝯ toto corde nō timebit· Gre· ſu: Eze· Que erit mēſ
hoīs eẗm iudicis pn̄tiam nō formidātis vbi cuncta ſiẗ
pctā an̄ oculos redeunt· et oīa q̄ cum delectatione ac
ta ſunt ad memoriā cū pauore reducāẗ· Certe vt ſcri
biẗ· Prouer· xxviij· Viri mali non cogitāt iudiciū
qui āt requirunt deū aīāduertāt oīa· Ber' in proſa·
Expaueſco q̄dem multū iudicis venturi vultū· nec re
liq̄t quid multū· Et q̄s nr̄um nō timebit qn̄ iudex ap
parebit: ignis an̄ que ardebit pctōres q̄ delebit· Eſt
āt hoc iudiciū ſpecialiẗ metuendū ꝓpẗ tria· Primum
ē multiplex accuſatio ipſis pctōribus valde grauiter
ꝑhorrenda Secundū ē ſtrictiſſima vilicationis nrē rō
de oībus ſingulariẗ facienda· Tercium ē horribilis ſē
tentie exſpectatio· q̄ a iuſto iudice tunc crudeliẗ corā
cunctis hoībus contra inſenſatos proferreẗ· Que oīa
ſunt peccatoribus plurimū metuenda· et per ꝯſeq̄ns
eoꝝ memoria ē pctīs retractiua·

Ad iudiciū timendū ē ꝓpẗ multiplicē accuſationē

Eſt igitur p̄mum ꝓpter quod iudicium eſt
valde ⁊ ſpecialiẗ timendū eſt multiplex ac
cuſatio q̄ in ipſis pctōribus valde grauiẗ
eſt perhorrenda· Vnde multa inueniunẗ ⁊ numeran
tur ī ſcriptura q̄ in nouiſſimo die pctōres accuſabūt
Primum ē ꝓpria conſcientia q̄ pctōrem arguet non
in occulto nunc: ſed corā oībus tunc aperte· vn̄ dani
elis· vij: Judiciū ſedit ⁊ libri aperti ſunt .i. conſcientie
q̄ oībus reuelabunẗ· Jn his libris continetur ſūa vi
te ⁊ mortis glorie ſeu confuſionis ſalutis perpetue vel
dānationis ſempiterne. Jtē· Apo· xx· Judicati ſunt
mortui ex his q̄ ſcripta erant in libris .i. in conſcien
tijs eoꝝ· vn̄ ad Rhoma· ij Teſtimoniū illis reddente
conſcientia eoꝝ Nā ſicut teſtimoniū bone conſciētie
hoīs iuſti eſt gl'a· ita teſtimonium p̄ue conſcientie ē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

accuſatio ſeu dãnatio ſeu pena Secũdũ qꝫ accuſat pec
catorẽ ſũt diaboli ⁊ ſpũs maligni. Ipſi em̃ ſicut ꝓdito
res ſuggerũt peccatũ faciẽdũ. ac de facto ⁊ omiſſo pec
catorẽ accuſabũt. ſicut ſocius furis inťdum accuſat fu
rẽ de eo qꝺ ſcit cũ eo Ideo: Apo. xij. Diabolus accuſa
tor frm̃ noiat. vñ Augu Aſtabũt oẽs añ tbunal chri
ſti ⁊ pſto erit diabolus et recitabit v̓ba ꝓfeſſionis no
ſtre. ⁊ obiciet nobis in faciẽ q̃ꝺ fecimus ⁊ in quo pec
cauimus et in quo loco ⁊ q̃ꝺ facere debea9 Dicturus
ẽ em̃ ille aduerſarius nr̃. Eq̃ſſime iudex iudica iſtuꝫ
eẽ meũ ob culpã. q̃ tuus noluit eẽ per grãm: tuus ẽ
ꝑ naturã: meus ꝑ miſeriã: tuus ẽ ꝑ paſſionẽ: meus ꝑ
ſuaſionẽ: tibi inobediens. m̃ ꝯſentiens. a te accepit
immoꝛ̃litatis tunicã. a me accepit. hanc pannoſã tu
nicã q̃ indutus ẽ tuã veſtẽ dimiſit: cũ mea huc venit.
Eq̃ſſime iudex iudica ergo illũ eſſe meũ ⁊ mecũ cõdẽ
nandũ. Hec Au. Terciũ qꝺ pctõres accuſabit ſũt
angeli ⁊ ſpũs beati. Credibile ẽ em̃ qꝫ ille q̃ tradidit
illis aĩãs cuſtodiẽdas. req̃ret ab eiſdem de huiuſmõi
cuſtodia rõem. Et cũ illi nõ mentiant̃ nec culpã alie
nam ſibi dñt imputare. oportebit eos dicere qꝫ ipſi ñ
ſunt in culpa. ſed pctõres q̃ noluerunt eis credere et
obedire. ſicut non ẽ culpa medici q̃ nihil omittit de
pertinẽtibus ad curã infirmi ſi nõ ſanat languidũ ſibi
inobedientẽ. vñ hie. li. Curauimus babilonẽ. ⁊ nõ ẽ
curata. Eſt v̓bũ angeloꝝ q̃ſi dicerent. Feci9 qꝺ necẽ
riuꝫ erat fieri circa babilonẽ vt curaẽt: ſed culpa ſui
fuit non ẽ curata Quartũ accuſãs pctõrem ſũt cre
ature: et ſi q̃ſieris q̃: dico oẽs et ſingule. Nam offẽſo
creatore totus mũdus odio hẽbit offenſorem. Vnde
Iob. xx. Reuelabũt celi iniq̃tatẽ impij. et ťra aduer
ſus eum conſurgꝫ Nam dñs aduocabit celum deſurſũ
et terram deorſũ diſcernere ꝑplm: Cri: ſu. matheum

In illo die inihil eſt quod reſpondeamus vbi celum
et terra ſol ⁊ luna· dies et nox et totus mundus aſta
bunt aduerſum nos in teſtimonium peccatorum noſ
trorum· Et inde dicit· Gregorius in libro ſuo Si quẽ
ris quis te accuſabit· dico ꝙ totus mundus ·et crea
ture non ſolum accuſabunt peccatorem· verumetiaʒ
peccatorem de ipſis vindicabunt· Et ergo dicitur Sa
pientie quinto· Armabit creaturam ad vltionem in
imicorum ⁊ pugnabit cum eo orbis terrarum contra
inſenſatos id eſt peccatores · Item eiuſdem: decimo
ſexto: Creatura tibi factori deſeruiens excandeſcit in
tormentum aduerſus iniuſtos · Quintum excu
ſans peccatorem ſunt mirabiles perſone que iniuriaʒ
paſſe ſunt Nam illi eos tunc accuſabunt qui ipſis in
iuriam fecerunt· Tunc enim verſificabitur verbum
prophete in· pſalmiſta· ſic dicentis · Cognoui quia
faciet dominus iudicium inopis et vindictam paupe
rum· Nam ipſe qui intuetur abyſſos qui ſedet ſuper
cherubin et ſeraphin· qui ambulat ſuper pennas ven
torum: terribilis in conſilijs ſuper filios hoim tunc iu
dicabit cauſas pauperum quando ſtabunt in magna
conſtantia aduerſus eos qui ſe anguſtiauerunt Tũc
vindicabit omnia pater orphanorum et iudex vidu
arum· Pacientia vero pauperum non peribit in finẽ
accuſabunt etiam ſubditi ſuos impios et negligẽtes
prelatos : Chariſſimi: Ergo dicit· Bernardus ſuper
canticum: O terribilis deus ſuper filios hominum fru
ſtra incipient dicere tunc montibus · Cadite ſuper
nos ·et collibus cooperite nos Et ergo venient ante
tribunal chriſti: et audietur populorum grauis que
rela accuſatio dura: quorum vixere ſtipendijs ·nec di
luerunt peccata quibus facti ſunt duces ceci et medi
atores fraudulenti: Sextum accuſans peccato

rē m eſt peccatū · De quo dicitur · Iere · ſecundo
de argumentatione peccatorum · Arguet te malicia
tua et auerſio tua increpabit te De iſtis dicitur Pec
cata erunt ligata ad collum peccatoris Ergo dicitur
Bernar · in libro ſuorm meditationum · Tunc opera
noſtra ſimul loquentia dicent ad peccatorē · Tu nos
egiſti · opera tua ſumus : non te deſeremus · tecū eri
mus : tecum ad iudicium pergemus Unde · Ozee · de
cimo quarto · ſic dicens Colligata eſt iniquitas effra
im abſconditum peccatum eius conuolute ſunt ⁊ im
poſite collo meo · ſcilicet iniquitates mee · Et ideo ſi
cut furtum ligatum ad collum furis accuſat eum ſic
et tunc peccata accuſabunt pauperem et miſerū pec
catorem · Unde dicitur · Prouerbiorum · quinto ·
Iniquitates ſue capient impiū · et funibus peccato
rum ſuorum vnuſquiſqȝ conſtringitur · Hinc eſt ꝙ
dicitur · Iob · viceſimo · Reuelabunt celi iniquitatē
impij · et terra aduerſus eum conſurget Nam domi
nus aduocabit celum deſurſum et terram deorſū di
ſcernere populum · Hinc eſt ꝙ per prophetam dicit
Funes peccatorum circumplexi ſunt me quibus ſꝗ
funibus mali per diabolum trahentur ad infernū cū
magno dolore et ſine intermiſſione eorum penis ·
Tunc enim cadent in retiaculo eius peccatores et ca
ptio quam abſcondit apprehendet eos ·

Legitur de ericio ꝙ intrans ortum ſuum onerat
ſe pomis figens ea in aculeis ſuis : Cum autem vene
rit hortulanus tunc ericius volens fugere impeditur
ab onere et ſic cum pomis comprehenditur ⁊ arreſta
tur · Chariſſimi · Sic etiam accidit peccatori diuerſis
peccatis onerato in die iudicij comprehendetur · et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

accuſabit̃ ab eiſdem · p̃s Cognoſcet̃ dn̄s in iudicia fa
ciens in operibus manuū ſuaꝝ compꝛ̄henſus ē pctōꝛ ·
De quo. Cri · ſu ꝛ mar dicit · Jpſe cogitationes et ſpeci
alit̃ opera ſtabunt an̄ oculos nr̄os accuſantes nos ā
te deū dicente apl̓o · Cogitationibus inuicē accuſan
tibus Ber. Tunc opera nr̄a ſimul loq̄ntia dicent ad
pctōrem Tu nos egiſti · opera tua ſuꝰ · non te deſere
mus ꝛ tecū erimus ꝛ tecū ad iudiciū pgemus Nā vt dr̄
Ezechi · xviij · ſicut iuſticia iuſti erit ſup euz ꝛ ſic impi
etas impij erit ſup eum · Hinc eſt ꝙ p̃s dicit · Audite
hec oēs gentes auribus pcipite qui habitatis orbem
Cur timebo in die mala · .i. in die iudicij q̄ non ſolum
mala immo peſſima eſt cuilibꝫ pctōri Ad quod rn̄dit
ſibiipſi dicens ꝛ Igit̃ nunc timebo · quia iniquitas cal
canei mei circūdabit me Septimū ⁊ vltimū accu
ſans pctōrem ſunt tormenta ſiue inſtrumenta paſſio
nis ieſu chꝛiſti · immo verius ipſemꝫ chꝛiſtus · vn̄ hie
ro Crux chriſti contra te pugnabit · et chriſtus p vul
nera ſua contra te alligabit ꝛ cicatrices cōtra te loq̄n
tur ⁊ clam de te ꝯq̄rent̃ · Hinc aug · in tractatu de ſim
bolo ſic dr̄ · Foꝛtaſſis dn̄s in coꝛpoꝛe ſuo cicatrices ob
ſeruabit vt in iudicio pctōribus expꝛobrarꝫ · et ꝯui
cens eos dicat ꝛ Ecce hoiēm queꝫ crucifixiſtis · ecce de
um ⁊ hoiēm in quē credē noluiſtis ꝛ videte vulnera q̄
infixiſtis ꝛ agnoſcite latꝰ qđ pupugiſtis qđ ꝓpt̃ vos
aptū ē ⁊ itrare noluiſtis Tūc etiā ipſe chriſtus accu
ſās pctōres dicet illđ qđ · Nauꝫ · iij · hr̄etur ſcriptū Re
uelabo pudenda tua ⁊ on̄dam gētibus nuditatē tuaꝫ
et regis ignominiā tuā · Ozee · ij · Reuelabo ſtulticiaꝫ
eꝰ in oculis mandatoꝝ eꝰ ꝛ et vir non eruet eū de ma
nu mea O ꝙ̄ triſtes et ꝙ̄ deſolati erunt in hoc die mi
ſeri peccatores · Sicut ſcribitur · Apocalipſis · primo
Videbit eum omnis oculus et qui eum pupugerunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

et plangēt ſe ſup eū oēs tribus t̄re· Tunc pctōꝛ vide
bit ⁊ iraſcet᷑: dentibus ſuis fremz et tabeſcit

Qđ iudiciū timendū ē ꝓpter reddendam rōem

Aliud qđ iudiciū reddit timoroſū ē ſtrictiſ
ſima vilicationis nr̄e rō de omnibus ſingu
lariť facienda: Luce·xvi· Redde rōnem
villicationis tue· Iā eñ non poteris ammō villicare
Chariſſime ſi ees rationē redditurus mille floꝛenoꝛuz
coꝛam dn̄o tpali iuſto prudēti ⁊ ſeuero multū deres
ſollicitare pro bona ꝯputatione faciēda Sis ergo mlt
timagis ſollicitans et vigilans ꝑ reddenda rōne de
cōmiſſis et omiſſis coꝛā deo et angelis et oībus ſcīs·
q̄bus tunc pn̄tibus et aſtātibus te neccārio opoꝛtebit
cōputare· non ſolū de maioꝛibꝰ: vez etiā de minimis
vſqȝ ad vltimū q̄drantē: Vn̄· Pſa·iij· Dn̄s ad iudici
um veniet cum ſenioꝛibus ꝑpl'i ſui et pncipibus eius
Et zacha·xiiij· Veniet dn̄s deus meus oēſqȝ ſcī cum
eo· viz ad iudicium gnāle· qđ erit in publico coꝛam
hoībus et nō in occulto· et ideo tantomagis ē timen
dū· vn̄ ſophonie·iij· Mane iudiciū ſuū dabit in lucē
et nō abſcondet᷑· Erit ergo rō multimoda de cūctis
tunc reddēda· Primo videlicz de anima a deo nobis
data et cōmiſſa· Si eñ rex filiā ſibi dilectiſſimā quaz
in regno diſpoſuit facere reginā alicui cōmiſiſſz ſuo
rum ſubditoꝝ et ille eam male cuſtodiſſz· quis dubi
tat quin rex exigerz rōem de cuſtodia filie ſue taliť
neglecte· Quid ergo faciet rex celoꝝum de illo cui fi
liam ſuam .i. animam ſibi ſpecialiť dilectam tradidit
in cuſtodiam quam intēdit ad dignitatē regiaz ſub
limare in celis· ſi eaz male cuſtodiant. nōne magnā
exigz inde rationem· Ideo dr· Deutro· quarto: Cu
ſtodi temetipſū et animam tuam ſollicite· Nā ſicut
dicit: Auguſtinus Maius ē damnum in amiſſiōe vni

us aīe q̄p mille corpoꝝ vn̄ ber· in li· meditationū ſua
rū Totus iſte mūdus ad vnius aīe p̄cium eſtimari n̄
p̄t· ⁊ ideo dr ibidem· Cur carnē tuā p̄ciosis rebus in
pinguas ⁊ adornas quā poſt paucos dies vmes com
meſturi ſūt in ſepulchro: et aiām tuā bonis operibꝰ
non decoras q̄ deo ⁊ angelis eius in iudicio ē p̄ntāda
Cur ergo aiām vilipendis et ei carnē an̄ponis dnāȝ
ancillari et ancillā dnāri magna abuſio ē. Jtē in li· d
contēptu mundi· Hodie filij hoim curā aīe negligūt
curā āt carnis oi deſiderio perficiūt: neqȝ em̄ peccare
metuunt· ſȝ punire: Tu ergo chariſſime noli minus
dignū plus diligē maius digno: noli corpus diligere
⁊ aiām negligē: noli ancillā extollē et dnām permit
tere ancillari· vn̄ Criſo: in li· de ꝯparatione lapſi· Si
aiām negligamus nec corpus ſaluaē poterimus Non
em̄ aia pro corpore: ſȝ corpus pro aīa factū ē· Qui er
go quod p̄mū eſt negligit: et ſecūdum qd inferius ē
extollit et cuſtodit· vtrūqȝ corrūpit· Qui vero ordi
nē ſuat et qd primū ē colit et cuſtodit· et ſi ſcdm ne
glexerit per p̄mi ſalutē ſaluabit et ſcdm· Si ergo vo
lueris aīam tuam ſaluaē ⁊ bonam in dnō rōem red
dē ipſā īſtrue ſcientijs et vtutibus diuinis: Ad hoc
aīa ē adiuncta corpi vt ſenore ſcias et vtutes ſi cū
ſenoē venerit benigne recipiet a ſuo creatore: ſin āt
relegabit ad īferna Scdo reddēda erit rō de corpe
nrō Jpſū ſiqdem ē caſtꝝ a deo nob traditū et ꝯmiſſū
Ber· bonū caſtꝝ cuſtodit q̄ corpꝰ ſuū cuſtodit Exige
tur gͦ rō de cuſtodia hꝰ caſtri· viȝ ſi inimici dm̄.i. car
nis voluptates et vicia aliqn̄ ſūt recepti et fāiliares
eꝰdem et aīe et vtutes bona opa abide turpit ſūt ef
fugati· Si diabolus ibi fuerit receptus et xpus verus
dn̄s confuſo mō ſit excluſus q̄p ſi fecerimꝰ mag̃ erit
ſuſpitio de nota perditionis nrē et ſtabiꝰ ad redden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

dam exinde rōem Itē corpus nrūm ē iumentū a deo
nobis cōceſſum vt ipſo vtamur pro aīe nrē ꝯmoda
et vtilitate· de quo dēmus reddē rationē quo ad tria
Vn̄ ecci· xxxiij Cibaria vga ⁊ onus aſino· panis diſci
plina ſeruo Tā aſinus ꝙ ſeruus deſignat nrūm corpꝰ
cui debetur panis ad ſuſtētationem nature vga diſci
pline ad repſſionē laſciuie· et onus boni operis ad ꝑ
fectū pme Exigꝫ igitur dn̄s primo de hoc ſuo iumēto
ſi illud pabulū diſcrete miniſtrauimus nō nimis lau
te ipſū corpus nutriendo· Nam qui ſeruū ſuū delica
te nutrit: poſtea illū ſētiet contumacem vt habetur
Pro: xxxix· etiam nō minus modicū de neccārijs ipſi
corpori tribuendo· quod ſi fecerimus reputabimur ꝑ
ꝓorum corpoꝝ perēptores Cōtra quod loquit̄ ſic· ber
nar· in epl̄a ad frēs de monte dei· Sunt ⁊ alioꝝ cor
poꝝ exercitia in quibus necē eſt laborare: ſicut: vigi
lie: ieiunia: et huiuſmodi q̄ ſpūalia non impediunt·
ſꝫ adiuuant ſi cum ratione et diſcretione fiant· q̄ ſi ex
indiſcretionis vicio ſic agantur: vt vel deficiente ſpi
ritu vel languente corpe ſpūalia impediant q̄ ſic eſt
corpori ſuo abſtulit boni operis effectū· ſpūi affectū
proximo exemplum: et honorē deo· ſacrilegus eſt et
hoꝝ oīm in deuꝫ reus. et ergo· Gre: xxx: ſic ait Per
abſtinentiā carnis vicia extinguenda ſūt· non caro·
ſꝫ necē ē· vt artē cōtinentie q̄ſqꝫ teneat q̄ non carnē
ſꝫ vicia occidat· Sepe enī dū illa hoſtē inſeq̄mur· etiā
ciuem quē diligimus trucidamus. Secundo exigꝫ
ſi vga diſcipline illud correxerimus a rebellitione et
laſciuijs illud cohibendo· vn̄ ber· ſu can· Iugo diſci
pline inſolentia morū eſt domanda· Itē idem dt in e
piſtola· O ꝙ ꝯpoſitū reddit oēm corpis ſtatum: nec
non ⁊ mentis habitū diſciplina: ceruicē ſubmittit et
ponit ſupercilia· componit vultum: ligat oculos: ca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

chimnos prohibz: moderat linguã· frenat gulã· ſedat
irã et format inceſſum· Tercio exigz dñs ſi ipſum cor
pus laborare fecerimus in operibus pñe et virtutũ·
Vñ: Au· in li· de baptiſ· puulorũ Propteria de para
diſo emiſſus eſt adã et cõtra edon habitauit: vt ſic ſi
gnificaret ꝙ in laboribus q̃ ſũt delicijs cõtrarij erudi
ẽda eſt caro peccati· Vñ corpus nrũm reputanduz ẽ
aial laborioſum ad opera pñe facienda nobis a deo
cõmodatũ: Noli ergo illud tenere ociosũ cũ ignores
ꝙdiu penes te manebit· ne imꝑfecto opere pñe ab
illo q̃ conceſſerat forſitan inpuiſe reputat̃ ⁊ ergo dt
Cri· Si mutuo acceperis equũ ꝗ̃ bouẽ inſtant opera
ris ⁊ dicis · forte cras a me tollet̃· q̃re hec etiam non
facis cũ equo ꝗ̃ boue· Sic ergo iumẽtũ tuũ a chriſto
tibi cõceſſum diſcrete nutrias vt ſuſtentet̃ natura ⁊
domẽtur vicia· Sic v̉ga diſcipline corrigas vt mane
at in obediẽtia: et fulgeat caſtimonia· ſic ad laborez
inſtruas vt profugent̃ ocia et faciat digna pñe ope
ra: tunc finalit̃ poſſis dñõ bonã ⁊ valentẽ exinde red
dere rõem Tercio reddenda ẽ rõ de proximis · ⁊ p̉
mo pr̃ de filio· hoc habet̃· i· Re· vbi legit̃ ꝙ hely pũi
tus ẽ pro filijs ſuis · eo quod nouerat illos indigne a
gere et nõ corripuit eos delinq̃ntes · et ergo dr· Pro
uer· xxix· Erudi filium tuũ: vñ q̃dam Si tibi ſit nat⁹
peccantẽ corrige natũ· Ne ve ſuũ luere poſſis de iure
reatũ· Itẽ p̄latis de ſuis ſubditis · Ezechi: xxxiij· Fili
hoĩs ſpeculatorẽ dedi te domui iſrahel: Audiens g°
ex ore meo ſermonẽ annũciabis eis ex me Si me dicẽ
te ad impiũ· Impie morte morieris: ⁊ locutus nõ fu
eris vt ſe cuſtodiat ipius a via ſua· et ipſe in iniq̃ta
te ſua morit̃: ſanguinẽ eius de manu tua req̃rã· Itẽ
Eiuſdẽ· xxxiiij· Ecce ego ipſe ſup paſtores et req̃ram
gregẽ meũ de manu eoꝝ Item dñs ſiue p̉nceps terre

nus rōez etiā reddꝫ de ſuo inferiori atqꝫ ſubiecto· hoc pꝫ Numeri· xxv vbi legit̄ q̄ principes a dn̄o iuſti ſūt ſuſ pendendi in patibulis ꝓpter pctm̄ ꝑpl'i: qꝛ fornica tus fuit ꝑpl'us cum filiabus moab· q̄ vocabāt eos ad ſacrificia ſua ⁊ c̄· vt legit̄ ibidem· Tales ergo ſūt ṕn cipes et ꝑlati· de quibus ſcribit̄· Hiere· xxv Vlulate paſtores et clamate· aſpergite vos cinere optimates gregis · qꝛ complete ſunt dies veſtri· vt interficiami ni et cadetis quaſi vaſa ꝑciosa Videant ergo ꝑlati ec cleſie et ṕncipes vniuerſe terre· qui alijs ꝑ ſunt ⁊ im perant q̄liter commiſſum ſibi gregē v̄bo parit̄ et ex emplo inſtruunt regunt defendūt· Prelati nanꝫ dn̄t ꝑpl'm docere et a lupinis hereticoꝝ inſultib⁹· vulpi niſqꝫ fraudibus ſagacit̄ defenſare· Principes vero t̄ re dn̄t peccātes corrigere ſibi ſubditis iudiciū: ⁊ iuſti ciam facere: pupillos et viduas miſerabileſqꝫ pſonaſ diligenter ꝓtegē· nec quēq̄ iniuſtis exactioi̇bus ſeu moleſtijs aggrauare· Sciāt em̄ fore ſcriptū· Sapi: vi· q̄ iudiciū duriſſimū in his qui ꝑſunt fiet· exiguo em̄ conceditur miā· potentes āt potent̄ tormenta pa tientur: Ad vos ergo ꝑlateos eccl'ie et ṕncipes vniuer ſe terre ſunt hi ſermones mei· vt diſcatis ſapiām· et non excedatis · et ſubditos ſic inſtruite diligite et de fenſate· vt duriſſimū hoc iudiciū. vbi fortioribus for tior et maioribus maior inſtat cruciatio· Secure ī die nouiſſimo valeatis expectare:

Quarto reddēda erit ratio de oi̇bus operibus et commiſſis· Vn̄ · Ana thaſius ſic dt· q̄ aduentū chriſti oēs hoiēs reſurgere hn̄t cū corporibus ſuis: et reddituri ſunt de factis ꝓ prijs rōem· Et hoc qd̄ apl's ij· dt ad Corin· v· Omneſ manifeſtari opꝫ an̄ tribunal chriſti: vt recipiat vn⁹ quiſqꝫ ꝓpria corporis prout geſſit· ſiue bonū ſiue ma lum· vn̄ Eccl'i· vl Cuncta q̄ fiūt adducꝫ dn̄s in iudiciū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

et non ſolū magna et grauia pctā: ſꝫ etiā q̄ in oculis
nr̄is videnť modica ⁊ quaſi nulla. Vn̄ puum q̄d vide
tur paſſus hoīs ſed de eo erit rō reddēda. Job. iij. Ob
ſeruaſti oēs ſemitas meas et veſtigia pedū meoꝝ cō
ſideraſti. Tu q̄dem greſſus meos dinumeraſti. Item
xxxiiij. Oculi eꝰ ſup vias hoīm: et oēs greſſus eꝰ conſi
derat ſcꝫ ad retribuendū q̄d in illis perpetrauit. Exē
plū de angelo numerāte paſſus heremite. De quo le
giť in vitaſpatꝝ Minus ē v̄bum ocioſū. ⁊ tn̄ ſic ſcri
bitur Mat. xij. De oī verbo ocioſo q̄d locuti fuerint
hoiēs reddent in die iudicij rōem. Vn̄ Sapi: p̄. Qui
loq̄tur iniq̄ non poterit latere. nec p̄teriet illū corre
ctionis iudiciū. Minimū videtur cogitatio vana ⁊ tn̄
dr̄ Sapi. p̄. In cogitationibus impij interrogatio erit.
Et eiuſdem: vi. Ipſe cogitationes nr̄as ſcrutabitur.
vn̄ Pſa. vl. Ego āt opera eoꝝ venīā et ꝯgregē cū gē
tibus videlicet ad iudicandū ꝓut gētes iudicabo. De
quo habetur. Johe. iij: In diebus illis ꝯgregabo oēs gē
tes et reducā illas in valle ioſophat. et diſceptabo cū
eis ibi super pp̄lo meo ⁊ hereditate mea iſrahel. Oīa
ergo opera cogitatiōes et v̄ba ſtrictiſſime iudicabūť
Nā ⁊ dicit: Gre. ſu. illud. Mat. xxiiij: Oēs capilli vr̄i
numerati ſūt Sic deus oēs vias nr̄as cōſiderat et greſ
ſus dinumerat vt nec minime cogitationes ⁊ verba
minutiſſima q̄ apud nos valuerūt in eius iudicio ma
neāt indiſcuſſa: Tūc enim vniuerſa opera nr̄a tanq̄
in frontibus nr̄is eſſent ſcp̄ta erunt oībus manifeſta
Nā vt ſcribitur. eccī: xi. In fine hoīs denudatio illius
operꝝ Quinto erit reddenda nō ſolū de malis com
miſſis ſed etiā de bonis p̄termiſſis vn̄: Mat. xxv. Tūc
dicet rex his q̄ a ſiniſtris erunt. Diſcedite a me male
dicti in ignē eternū q̄ p̄paratus eſt diabolo et angeľ
eius Eſūriui: et nō dediſtis mihi mādúcare. et cetera

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

q̄ ſequunt᷑ · Et fuit vna de cauſis q̄re diues epulo nō
inuenit aq̄ refrigerationez · q2 pauper lazarus de mi
cis eius menſe nihil potuit obtinere Itē non ſolum de
commiſſis et omiſſis reddetur rō · ſ3 etiam de tpe per
dito in quo mala fcā ſunt ⁊ bona · pulchra neglecta.
vñ Eccl · xvij · Numerū dierum et tempus dedit illi do
minus vt ipſis ſalubrit᷑ ad eius honorē et ꝓpriam ſalu
tem vtent᷑ · Quod multi vilipēdunt et tēpus inutilit᷑
conſumunt De q̄bus ber · ad ſcolares conq̄ritur ſic di
cens Nihil p̄cioſius tpe · ſed heu hodie nihil vilius re
putatur Tranſierūt dies ſalutis et nemo recogitat ·
nemo ſibi perire diē et nunꝗ̄ redituram cauſat᷑ · ſed
ſicut non peribit capillus de capite · ita nec momētū
de tpe videlic3 de quo ratio non exiget᷑ : O q̄ntū time
bat hoc btūs : Ancelmus · in meditationibus ſuis ita
dicens O lignum aridum et̄nis ignibus dignu3 quid
enim rñdebis in illa die cū exiget᷑ a te vſ3 ad ictū ocu
li oē tempus viuendi tibi impēſum q̄liter fuerit a te
expēſum · Et ideo dt Sapiens · eccī : iiij Fili conſerua
tempus Sexto et vltimo reddēda erit de oībus do
nis a deo perceptis Ipſe em̄ dñs nihil dat de quo ñ
velit hrē rōem · Vñ potius videtur cōmodare ꝗ̄ ſim
plicit᷑ dare Ipſe enim req̄r 3 rōem de omni dato · ſiuē
ſit ſpūale : vt ſunt bona aīe naturalia acq̄ſita et infu
ſa : ſiue corporalia vt ſūt fortitudo agilitas ⁊ pulchri
tudo : Siue tēporalia · vt ſūt diuitie ptātes et hōres ·
De his oībus p3 exēplariter et parabolice · Mat · xxv
de quinꝗ talētis · et · Luce · xix · de nobili q̄ tradidit
ſeruis diuitias De q̄bus oportuit rō reddi et compu
tatio fieri ſpecialis : et ergo ſicut ſcribitur Job : xix :
Sato eē iudiciū ſc3 breuiter faciendum in quo de ō
nibus et ſingulis ſuperius iam poſitis rō ſtrictiſſima
exigetur · Quaē dicebat : Job · xxx · p̄mo Quid faciā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

cū ſurrexerit ad iudicādū dn̄s ?et cū q̄ſierit q̄d rn̄debo illi? O q̄ velociter veniet q̄rens et interogans de oibꝫ operibus nr̄is Nā iuxta ē dies perditionis et adeſſe feſtināt tp̄a · ſcꝫ qn̄ iudicabit dn̄s ꝑplm̄ ſuū; qꝛ vt dꝛ abcuc · p̄mo · Juxta ē dies dn̄i ſuper oēs gentes · Vn̄ in Apoca: iij: Ecce venio cito · Ergo dꝛ in euāgelio · mat xiij Vigilate · neſcitis em̄ qn̄ dn̄s veniet an media nocte: an in gallicātu: an mane · ne cū venerit repente īueniat vos dormientes Quod āt vobis dico oibus dico: Vigilate vigilate · Nā ſi non vigilaueris veniam ad te tanq̄ fur · et neſcies q̄ hora veniā ad te Apo · vl Ecce venio cito et merces mea mecū ē reddē vnicuiꝫ ſcd̄m opera ſua. Et ergo chariſſime cū de tot et tantis oportebit te iā cito et q̄ſi īprouiſe et ſubito rōem reddē ſemper vigila · diligent̄ te examina · conſciam q̄ tuā funditus expurga · Vt cū dn̄s ad iudicandū venerit poſſis eidē conuenient̄ rn̄dere · Et in ocul̄ eꝰ graciā et veniā peccatoꝝ miſericordit̄ inuenire · Et hoc ē q̄d ſuadet̄ tibi · eccī: xviij · ibi dꝛ Añ iudiciū temetipm interroga et in conſpcū dei inuenies ꝓpiciatio n

Q̄d iudiciū timēdum ſit ꝓpter ſn̄ie ꝓlationem.

Ltimū quod finale iudicium reddit formidabile et paueſcenduꝫ ē horribilis ſn̄ie expectatio q̄ a iudice tūc crudelit̄ ē ferenda Hec āt ſn̄ia ē terribilis ſpecialiter ꝓpter tria Primo eſt incertitudo ſn̄ie ſiue dubitatio · Nulli enim cō ſtat an pro ſe vel contra ſe ferat̄ · Nam vt dꝛ · eccī · ix Sunt iuſti atqꝫ ſapiētes et opera eorum in manu dei ſūt · et tn̄ neſcit homo vtruꝫ odio an amore dignꝰ ſit ſꝫ oīa in futuro ſeruātur incerta · vnde legit̄ in vitas patrū q̄ cū abbas agatō moriturus p tres dies ſtarꝫ īmobilis aptis ocul̄: et frēs pulſarēt eū dicentes Abba vbi es ? Reſpondit in ↄſpcū oīm iudicis aſſiſto.

Et dixerūt frēs Tu times Dixit · ītima v̓tute q̄ potui
mandata dei custodiui · ſ; hō ſum ꝛ neſcio vtꝝ opera
mea accepta ſunt corā deo : qꝛ aliter ſunt dei iudicia
et aliter hoīm Ei iō timeo nec cōfido : niſi venero an̄
deū · dt em̄ Gre · Sepe iuſticia nrā ad examē dīne iu
ſticie inducta iniuſticia ē · et plerumq; ſordꝫ in con
ſpcū iudicis quod in intētione fulgꝫ operātis · Vnde
pro · xiiij · Eſt via q̄ videt̄ hoībus rcā ꝛ nouiſſima eiꝰ
ducunt ad interitū · et qꝛ iſte ſcūs pr̄ agaton hec cor
dialiter aduertebat · iō quāuis in mandatis dei cuſto
diēdis diligētiſſimꝰ fuit · futuꝝ tn̄ iudiciū valde timu
it ꝛ expauit Itē legitur adhuc in vitaſ ptrūm qꝙ
q̄dam ſenex dixit · Tres res timeo · vnā viꝫ · qꝛ aīma
mea egreſſura ē de corpe Alia qn̄ occurſura ē ipſi dō
Tercia vero quādo finalē ſnīām in die nouiſſimo ex
ſpectauerit auditura · Ecce qualit̄ multi ſcōꝝ ptrūm
hoc iudiciū timuerūt ꝓpter incertitudinē ſnīe tunc fe
rende · Et vere merito valde ē timēdum · vn̄ Mathei
vij · et ſūt v̓ba ſaluatoris · Multi dicent m̄ dnē dnē ·
nōne in noīe tuo ꝓphetauimꝰ et demonia eiecimus :
et v̓tutes multas fecimꝰ : et tunc ꝯfitebor ill̄ dicens
Diſcedite a me nūq̄ꝫ noui vos · Si ꝓphete ꝛ fugātes
demones : et miracula in dei noīe faciētes Tūc repel
lent̄ q̄s poterit eē ſecurus ? q̄s tam ſcē hic poſſꝫ viuē
qꝙ in hoc iudicio non hēat tremē ꝛ pauē Nullus veriſ
ſime cū non ſit mūdus a ſorde ſuper terrā : etiā nec in
fans vnius diei · Hinc ē qd̄ ſcribitur · yſa · xiiij · Facti
ſumus oēs nos imundꝰ q̄ſi pānus mēſtruate vniuer
ſe iuſticie nrē Igit̄ de oībus operibꝫ nris in hoc iudi
cio ꝓducendis q̄ntumcūqꝫ etiā videātur bona ſiue iu
ſta · deēmus merito formidare Vn̄ iob · ix · Verebar ō
mia opera mea Sic btūs paulꝰ vas electiōis · q̄uuis d̄
nullo pctō ſibi ꝯſcius fuerit · dt em̄ · Actu · xiiij · Ego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

di bonā ꝯſciā conuerſat⁹ ſū apud deū vſqꝫ in hodier
nū diē. Tn̄ ſicut ſcribitur. Eccī. v. De ꝓpiciatu pctō
rum noli eē ſine metu. vn̄. i. Ad coꝝ. iiij. q̄ſi pauēdo
dr. Nihil mihi conſcius ſū. ſꝫ in hoc iuſtificatus non
ſū. Vnde Gre: ait. Juſti āt viri oē quod agūt metu
unt dū caute ꝯſiderāt an̄ q̄ntū iudicē ſtabūt: Oms e
nim ſtabim⁹ an̄ tribunal chriſti. vt ſcribit apl's. ad
Rho. xiiij Et ergo miſerrim⁹ q̄d dicā. vel q̄d faciā dū
nil boni ꝓferā ante tm̄ iudicē Secundū ē illius ſen
tentie dura ⁊ lamentabil'. imo intolerabil' prolatio
cū iſta dr. vn̄ Mat. xxv: Cū venerit filius hoīs in ma
ieſtate ſua ⁊ oēs angeli cū eo. tūc ſedebit ſup ſedem
maieſtatis ſue. Et cōgregabunt̄ ante eū oēs gentes
et ſepabit eos ab inuicē. ſicut paſtor ſegregat oues
ab hedis Et ſtatuet q̄dē oues a dextris. hedos āt a ſi
niſtris Tūc dicꝫ rex his q̄ a dextris erūt: Venite bn̄
dicti pr̄is mei. poſſidete paratū vob̄ regnū a cōſtitu
tiōe mūdi. Eſuriui ⁊ dediſtis m̄ mādücare. ⁊c̄. que ſe
quunt̄: Tunc dicꝫ his q̄ a ſiniſtris e⁹ erūt Diſcedi
te a me maledicti in ignē et̄num q̄ p̄paratus ē diabo
lo ⁊ angel' eius. Vnde q̄dam: iudicis in lite breuis ē
vox ite: venite. Dicet̄ reprobis ite. venite bonis O
gratioſiſſimū ⁊ dulce chriſti alloquiū: cum dixerit ve
nite. O durum amaꝝ immo intolerabile verbum cū
pronunciauerit: Diſcedite a me: ſiue ite. Vere vere.
aſpera vox ite. vox eſt bn̄dicta venite. Vnde Btūs
ber: O q̄ꝑ graue ⁊ q̄ꝑ amaꝝ a ſiniſtris erit ite. cū a de
xtris erit venite dicꝫ rex largitor vite Iſte eſt gladi
us ab vtraqꝫ pte acutus exiens de ore filij hoīs. Vt
hētur Apo. i. ⁊ etiā. xix. Certe tūc pcutiet t̄ram v̄ga
oris ſui ⁊ ſpū labiorum ſuoꝝ int̄ficiet impium Vt hē
tur yſa. xi. O q̄ꝑ terribile ē illā vocem tunc audire
Vnde Au. ſuper ioannem: Qui ceciderunt ad vocē

vnām morituri chriſti: quid facient ſub voce iudica
turi: Ipſe ſiquidem rugiet tanq̄ leo Amos ·iij· Leo
rugiet quis non timebit: Item: pſa·v· Rugitus eꝰ
vt leonis Item: Hiere·xxv· dn̄s de excelſo rugiet ⁊
de habitaculo ſuo dabit vocem ſuam· perueniet q̄ ſo
nus eius ad extremum t̄re quia iudiciuz domino cū
gentibus Certe tunc vox dn̄i confringētis cedros Nā
dominus confringꝫ cedros libani Hoc eſt ſuplos et
eleuatos eꝰ ſpeciales inimicos Qui mox vt honorifi
cati fuerunt: et tāq̄ cedri exaltati quēadmodum fu
mus deficiēt cū in hoc iudicio humiliati fuerint a dn̄o
et quaſi penitus ad nihilū redacti· Hec etiā vox dn̄i
erit ſicut tonitruū v̇berans t̄ram· idō· Job: xxvi· tre
mens dicebat Quis poterit tonitruū magnitudinis
eꝰ intueri· Vnde Pſal Intonuit de celo dn̄s et altiſ
ſimus ddit vocem ſuam· Item iob: xxxvij: Tonabit
dn̄s voce ſua mirabilit̄ q̄ facit magna et mirabilia:
Hinc Ancel· in meditatioībꝫ ſuis dt Quid dormitas
aīa tepida ⁊ euomi digna· q̄ non expergiſcit̄· q̄ non
tremit ad tm̄ tonitruū nō dormit ſꝫ mortuus ē· Iteꝫ
v̇bū dn̄i erit ad modū fulguris choruſcātis Vn̄ zacha
ix· Exibit vt fulgur iaculū eꝰ et dn̄s ī tuba canꝫ Cer
te ſicut dr· pſa·xxvij In die illa clāget̄ tuba magna
Hic dr cri· ſuper illd· mat·xxiiij· v̇tutes celoꝝ moue
būt̄ Vē vox magna vox tube terribil̄ cui oīa obedi
ūt elemēta q̄ petras ſcidit· iferos aperit: portas ere
as frāgit: vincula mortuoꝝ diſrumpit et de ꝓfūdis
abyſſi liberatas animas corporibꝫ ſuis reddit ⁊ ad iu
dicium ire compellit· Hec oīa citius conſumētur in
opere: tanq̄ ſagitta tranſit in aere· Dicente apl̄o· i·
ad Corin: xv· In momento in ictu oculi in nouiſſi
ma tuba· De hac etiam tuba dt· hieronimus ſupe
math· Quotiēs diē illū conſidero: toto corde cōtremi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

ſco· Siue etiā comedo ſiue bibo: ſiue aliq̄d aliud faci
o ſemꝑ videtur illa horribil' tuba ſonare in auribuſ
meis Surgite vos mortui et venite ad iudiciū: Hunc
diē freq̄nter dꝫ cogitare q̄libꝫ tribulatꝰ ſeu onē pme
aggrauatꝰ et magnū inde ſuſcipiet in anima ſubleua
mē: vn̄ Gre: in omelia· Diē illū frēs chariſſimi ante
oculos vrōs ponite· et quicq̄d modo graue cernitur
in eꝰ cōparatione leuiatur· Debemꝰ etiam hanc diē
expaueſcere et timere. Nam hec ē dies ire: dies mag
na et amara valde· vn̄ Sophonie ·i· vox diei dn̄ ama
ra· tribulabitur ibi fortis· dies ire illa dies tribulati
onis et anguſtie: dies calamitatis et miſerie: dies tē
brarū et caliginis· dies nebule et turbinis: dies tu
be et clangoris Itē· yſa· xiij· Ecce dies dn̄ crudelis
veniet indignationis plenus et ire et furoris Vnde
iohe· iiij· Sol cōuertetur in tēbras et luna in ſangui
nē: anteq̄ȝ veniat dies dn̄ magnus et horribil' O q̄n
tum metuebat btūs Ber· hūc diē quando dixit Cū
recordor moriturus: terrꝫ terror me venturus quē ex
ſpecto non ſecurus terret dies me terroris dies ire·
et furoris· dies luctꝰ et meroris: dies vltrix pctōris
De hoc etiā die ait ſic idē in ſmone: Nudi ſtabūt āte
tribunal chriſti· vt audiāt vocē iudicij: q̄ obturaue
rūt aurē ſuā ad vocē cōſilij· q̄d enī loq̄tur deus Agi
te inquit pniām Multi tamē diſſimulāt multi conti
nēt aures ſuas et dicūt· Durus ē hic ſermo: nō ſic im
pij non ſic· Tūc intonꝫ durus ſermo v̄bum aſperum
cū pronunciatū fuerit· Ite maledicti in ignē etnum
Quid ergo dicent in die illa terribili miſeri pctōēs
ꝑpetue condemnati· cū viderint ſcōs ad regnum vo
cari atqꝫ ſemetipſos ad mortis ſupplicia eternaliter
deſtinari· Certe ſicut dicitur Sapi· v· Gementes pre
anguſtia ſpiritus dicent intra ſe pniām agētes· Hi

ſūt quos aliquādo habuimus in deriſū: et in ſilitudi
nē īproperij: · Nos inſenſati vitā illoꝝ eſtimauimus
inſaniē et finē illoꝝ ſine hōre · Quō ergo ꝯputati ſūt
int̄ filios dī et int̄ ſcōs ſors illoꝝ ē · Nos errauiꝰ a via
veritatis et lumē iuſticie non illuxit nob: et ſol intel
ligētie non ē ortus nobis Laſſati ſuꝰ in via iniq̄tatis
et ꝑditionis: et ābulauimus vias difficiles: viam āt
domini ignorauimꝰ · q̄d nobis profuit ſuꝑbia · aut q̄d
diuitiaꝝ iactātia contulit nobis · Trāſierunt oīa illa
tanq̄ vmbra et tanq̄ nuncius ꝑcurrēs: et tanq̄ na
uis q̄ ꝑtranſit fluctuantē aquā · cuiꝰ cum ꝑterierit non
ē veſtigium inuenire · Certe hec ꝯfeſſio et pnīa tunc
erit nimis tarda: Penitebūt q̄dem ad penā · ſz nō ꝯū
tētur ad veniā · Nā tunc non erit āplius locus mīe et
venie · ſed eq̄tatis et iuſticie: cū ꝓnunciat̄ a tremēdo
iudice: ite et venite · O q̄ntū hec ſnīa ē ab oībus me
tuēda Vnde legit̄ ꝙ quidā ſcūs cū ſpūs fornicatiōis
ipſū grauit̄ tētarz exorauit dominū vt tētator ei viſi
bilit̄ appareret quod et factū ē Tūc ſcūs ille ait Quid
tibi ꝓficit ꝙ me ſic tētas: ē enim ſūma fatuitas No
ſti nanq̄ ꝙ cū aliquē in pctm̄ tuum aggrauas · et ex
conſeq̄nti ſic penā tuam augmētas Reſpondēs demō
ait · Scio inq̄t veꝝ eē quod loq̄ris · ſcio enim ꝙ quā
to plures peccare fecero tāto diē iudicij amplius re
tardabo Illā āt diē ſuꝑ oīa reformido: in q̄ durā illā
ſnīām me auditurꝝ exſpecto · Ite maledicti in ignē
etnum q̄ paratus ē diabolo et angelis eꝰ Et vt fulmi
nationē illius ſnīē ſaltem ad tēpus valeā retardare ·
ideo nitor hoīes tam grauiter tentare O deus eterne
q̄ntum tunc demones et miſeri pctōres timebūt · et a
voce tonitrui tui formidabūt · Tu ergo ſi volueris hanc
vocē non timē: et in die illa magna et horribili ſecu
rus eē ſemina nūc opa pietatis · iuſticie et mīe · O q̄

Felix fuerit multū btūs q̄ nūc itelligit ſuper egenū⁊ et
pauperē· in die illa liberabit eū dn̄s Vnde· ꝓuer·xi
Bn̄ facit aīe ſue vir mīcors ⁊ facit etiā dignos frcūs ⁊
Nā q̄ nūc ſeminānt in lachrymis et dolore tūc veniētes ſ
veniēt portātes manipulos ſuos cū magna exultatio
ne: ſꝫ multi nūc ſeminant ſpinas et zizania putātes
ſe tūc triticū meſſuros Nō ſic īpij non ſic: q̄ enim ſem
inauerit hō: hec et metꝫ: dt apl'us ad Gala·vi·⁊ ego
dt dn̄s Ozee·x· Araſtis īpietatē: iniq̄tatē meſſuiſtis
Vn̄ q̄ ſeminauerit pctm̄ et actus neq̄cie ·mittꝫ gehē
nalē penā: q̄ vero v̄tutes et opera pīe: colligꝫ gl'aꝫ
ſempitnam Nam q̄ bona egerūt ibunt ad vitam etnā
q̄ vero mala in ignē etnum Opera em̄ illoꝝ ſequūt̄
illos·Apo: xiiij·Nā opera tūc ſaluabūt ⁊ opera ꝯdem:
nabūt Hinc ē qd̄ dr Joā·v: Veniet hora in q̄ ōnes
q̄ in monumētis ſūt audiēt vocem dn̄i Et ꝓcedent q̄
bona fecerūt i reſurrexionē vite: q̄ vero mala i reſur
rexionē iudicij vnde apo·ij: dt iudex affutꝰ Ego ſū
ſcrutās renes et corda et dabo vnicuiqꝫ ſm opera ſu
a Vnde auc· Sicut feciſti fiet tibi Et ergo ſcribit̄ hie
re·l·et ſūt verba iudicis ad angelos malos de pctōre
cōdemnato ſic dicētis Reddite ei ſm opus ſuū iuxta
oia q̄ fecit facite illi: et ergo ſi volueris ante chriſtū
autūpnū bonū hr̄ē et multis fructibus abundaē ſemi
na nūc largit̄ in hac re huꝰ pſētis vite Nam q̄ pce ſe
minat· parce et metꝫ ·et qui ſeminat in benedictiōi
bus ·de benedictiōibus et metꝫ: vt hēt̄·ij·ad Corin·
ix Sic etiā q̄ ſeminat in maledictiōibus de pctīs de eiſ
dē metꝫ Nam vt dr prouerbiorum communi Qd ſibi
quiſquis ſerit pſētis tēpore vite Hoc ſibi meſſis erit
cū dr ite venite Terciū vero ꝓpt̄ quod ſētentia
iudicis eſt terribilis et deſolata eſt omni dolore ple
na damnatorum a deo et angelis ·et ab omnibus ſā

ctis ſepꝑatio etͤna cū pars ſiniſtra a demonibus rapi
etur· In inſtāti em̄ et ſine mora illa horribili ſn̄a ab
ore chriſti ꝓmulgata erūt parati demones crudeliſſi
mi rapiētes aiās miſeroꝝ ducētes eas velocit̄ ad ſup
pliciū ſēpiternū· Hoc etiā pꝫ figuratiue· Heſt· vij· de
miniſtris aſſueri regis q̄ erant auidiſſimi ad ſuſpēdē
dum aman: vn̄ dꝛ ibidem· Nec non v̄bū de ore regis
exibat et operuerunt faciem eius miniſtri regis
Sic diaboli ſtatim in illo die erūt patiſſimi ad recipi
endū aiās pctōꝝ Et hoc ē qđ dꝛ in lamētationibus·
Hiere· i: ca· Oēs pſecutores eꝰ appꝛ̄hendꝛūt eā Vn̄
Cri· li· de repa· lapſi· Cogita ſeuos illos et horrēdos
penaꝝ miniſtros: q̂ p̄cipitant ad ſupplicia ſēpiterna
Itē· hugo· de ſan· vic· Tortores horribiles q̄ nūq̄ mi
ſerent̄ erūt parati vt data ſn̄a de damnatiſ rapiant
ad tormēta· Tūc miſerāda miſer lamentando dicet
Suſceperūt me ſicut leo paratus ad p̄dam· ⁊ ſicut ca
tulus leonis habitās in abditis O dolor ineffabil̄ O
pena indicibil̄ tal̄ amariſſime perſecutionis Vn̄ ber
nar· in medita· ſuis ſic ait. Quiſputas meror erit: q̄s
luctus q̄ triſticia: qn̄ ſeperabunt̄ mali a ꝯſortio iuſto
rum ⁊ a viſione dei et traditi in p tātem demonum·
ibūt cū illis in ignē etͤnum Ibiqꝫ erūt ſine fine in luc
tu et gemitu ꝑcul elōgati A btā pr̄ia paradiſi: et ī ie
henna nunq̄ lucē habituri iuxta q̄ntitatē culpe penā
ſuſtinentes· Tūc illi miſeri pctōres de oī redēptione
deſperātes vſqꝫ ineͭnum nō videbūt lumē· Nam in
troibūt in inferiora t̄re: tradētur in manꝰ gladij par
tes vulpiū erunt: hoc ē ipſoꝝ demonū q̂ ſunt fraudu
lenti et neq̇ſſimi ad nocēdum oībus De hac ſeperati
onis pena ſic dicit· Cri· in libro de reparatione lapſi
Nonnulli imperitorum putant ſibi ſatis eſſe· et op
tabile videri ſi tantūmodo careant iehenna· Ego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

āt multo grauiores q̄̄ gehenna eē dico eē cruciatus
remoueri et abn͡ca ab illa gl'a Nec puto acerba eē ge
henne ſupplicia vt ſunt illa· De q̄bus dt btūs petrus
Torq̄tur is q̄ arcetur a conſpcū chriſti hoc crede mi
hi penis oībus grauius Et hoc ſolū ē quod ſuperat ⁊
gehennā· vn̄ idem ſuper illud· Mat·xvi· Excidetur ⁊
in ignem mittet̄ ·Intolerabilis res ē gehēna et horri
bile· Tn̄ ſi mille q̄s gehennas ponat nil tale ē durum
q̄le eſt ab honore illius gl'e ꝓpelli et exoſum eē a chri
ſto· Nā ſcd̄m Augu· Reprobi mallent oē tormentuꝫ
ſuſtinere q̄̄ videre faciē iudicis irati· Vn̄ Johe·ij· A
facie eius cōtremuit terra: moti ſūt celi ⁊ terre retra
xerunt ſplendorē ſuū· a facie eius trepidabunt ꝓpli·
Certe dnē tunc peccatores infirmabūtur: et peribunt
a facie tua Et hoc p̄ dolore nimio· cū eā viderint auer
ſam et quo ad ipſos tribiliter cōmotam· te crudeliſ
ſime dicentē illud· Hiere·xviij· Dorſum et non faci
em ondam eis in die perditionis eoꝝ· O q̄lis ſepara
tio· O q̄̄ g̃uis et amara tūc diuiſio cuiuſlibꝫ pctōris
a facie dn̄i talit̄ indignantis et horribiliter dicentis·
Amen dico vobis neſcio vos · vn̄ q̄dam· Charorū tri
ſtis diſceſſus triſtior iſtis Corporis et aīe triſtiſſimus
a deitate Chariſſimi ꝓpter hec oīa ſup̄dicta et q̄ſi
īfinita alia q̄ breuitatis cā omittunt̄· expergiſcimini
et leuate capita vrā· ac omni timore et tremore diē
illum p̄caueteꝫ· Nā ſicut dr· Sophon· i· Juxta ē dies
dn̄i magnus iuxta ⁊ velox nimis ·et ergo dr· Pſa: xiij
Vigilate q2 ꝓpe eſt dies dn̄i· vigilate itaqꝫ q2 neſci
tis diem neqꝫ horā· Ita ſcribit̄ mat·xxv· vn̄ p̄mo ad
teſſa· vlti· Frēs iſta diligenter ſcitis q2 dies dn̄i ſicut
fur· ita nocte veniet· Cū eīn dixerit pax et ſecuritas
tunc repentinus eis ſupueniet interitus ⁊ ſicut dolor
in vtero habentis et non effugient· Vos āt frēs iam

nō eſtis in tēbris vt vos dies illa tanq̄ fur cōpꝛehēdat
Vos enim filij lucis eſtis et filij dei. Igitur non doꝛ
miamus ſicut ceteri: ſ; vigilemus et ſobrij ſim9. Hec
vbi ſupra. Item. Luce. xxi. Attendite vobis: ne foꝛ
te grauentur coꝛda vrā in crapula et ebrietate ⁊ cu
ris huius vite et veniat ſuper vos repentina dies illa
tanq̄ laqus enim ſuperueniet in omnes qui ſedēt ſu
per faciē vniuerſe terre Vigilate itaq; oī tēpoꝛe orā
tes vt digni habeamini omnia iſta fugē q̄ ventuā ſūt
et ſtare añ filium hominis Hec omnia ibidem. Nā in
veritate ibi erit timoꝛ et tremoꝛ et ītolerabilis doloꝛ
Vnde iohelis. ij: Magnus ē dies domini et tribilis
valde quis ſuſtinebit eū. et yſa. ij. Et introibunt in
ſpeluncas petrarū a facie foꝛmidinis domini et voꝛa
gine tre: et a gloꝛia maieſtatis eius. cum ſurrexerit
percutē terram. Tunc enim in fremitu conculcabit
terram et in furoꝛe obſtupefaciet gentes. Sicut ſcri
bit Abacuc. tercio: et ideo dr Iſa. decimo: Quid faci
etis in die viſitationis et calamitatis de longe venīē
tis ad cuius fugietis auxilium? Certe peccatoꝛi. tunc
nullū erit refugiū: nullum ſolamē ſeu adiutoꝛiū. vñ
Ancel. in libro de ſimilitudinibz A dextris erunt pctā
accuſātia. a ſiniſtris infinita demonia. Subtus horri
dū cahos inferni. deſup ꝑñtia iudicis irati. Foris mun
dus ardens. intus cōſcia vrēs: vix iuſtus ſaluabit.
Peccatoꝛ autē ſic depꝛehenſus quo fugiet. latē: tunc e
rit īpoſſibile ⁊ apparere intolerabile. Itē ē dcā ſñia
eo magis foꝛmidabilis et timenda. q2 non ſolū coꝛp9
diiudicat. ſ; etiam ipſam aiām condēnat Vñ legitur
in exemplo: Duo frēs quoꝝ vnus erat fatuus. et al
ter ſapiens ibant parit eadem via. Cū aūt veniſſent
ad biuium ibi erant due vie. vna delectabilis ⁊ pul
chra: reliq̄ vero inabilis et aſpera. Fatu9 videns viā

delectabilē dixit ſapiēti. Eamus p hāc viā. Sapiens
rn̄dit: Frater ꝛ ſi via iſta delectabil' ē tn̄ ad malū ho
ſpiciū in fine deducit. Vn̄ cōſulo per aliā viā trāſeaꝰ
Nā q̄uis ipſa ſit aſpera et inabilis: tn̄ ducit finali
ter ad hoſpiciū laudabile magne honeſtis et quietis
rn̄dit fatuus Magis volo ocul' meis credere q̄ꝫ tibi d
his q̄ nō vides. et ſic ſe poſuit in via delectabili ꝛ ame
na. Qd ſapiens videns nolens eū relinq̄re ipſum ſeq̄
batur. Pergentes āt pariter inciderunt ſtatim in la
trones q̄ eos ab inuicē ſeparantes poſuerūt in carce
ribus diuerſis. Factū eſt vt rex illius terre p̄ciperet q̄
dam die omēs incarceratos adduci: vt ipſos iudica
ret. Venientes āt iſti duo inter ceteros cū ſe mutuo
viderent: ſapiens dixit regi. O dn̄e rex et iudex. val
de vobis conq̄ror de iſto frē meo. Nam cū eſſemus pa
riter in via: et ipſe ſit fatuus Ego vero ſapiēs repu
tatus nolebat mihi credere vt iuiſſēꝰ per quādā bonā
viā quā ſibi demōſtraui. ſꝫ fecit me ſecū ire per quā
dā viā malā. vbi cecidimus int' latrones. vn̄ reus ē
mortis mee. Fatuꝰ dixit. Dn̄e rex. ego aduerſus frēm
meū maiorē hēo cām conq̄rendi. Nā cū ipſe ſapiēs ſit
nō debuiſſꝫ me faciliter ſecutus fuiſſe per viā quā ſci
uit fore malam. Qd ſi non feciſſꝫ rediſſem vtiq3 ꝛ ſe
cutus eū fuiſſem et p̄ns periculū nullatenus incurriſ
ſem. vnde vere reus ē mortis mee. His ābis ex vtra
q3 parte auditis rex talem protulit ſniām Tu fatue
noluiſti ſapienti credere. et tu ſapiens ſecutus es fa
tuū. igit' ambo debetis morte condēnari Sic erit ī
die iudicij ꝛ in conſūmatione ſeculi cū exibunt aīe de
latibulis: et corpora de ſepulchris: ad recipienduꝫ iu
diciū de cōmiſſis omnibus et omiſſis Nam corpus fa
tuū. qꝛ noluit ſeq̄ conſiliū aīe ſapientis: et ſpūs ſapi
ens: quia ſecutus ē corpus fatuū: Igitur condemna

bunt ambo in iudicio extremo Et hac de cā ſniā iudi
cis dr gladius ex vtraqꝫ parte acutus vt hēt. Apo. i.
Nā percutiet tā quo ad corpus ꝙ quo ad aīaꝫ miſerꝝ
pctōrem. vñ Mat. x. Illum timete q̄ pt corpus et aī
mam pdere in iehennā. Itē dictam ſnām reddit mlt
tū formidabilem ⁊ timendā q̄litas ipſi9 iudicis Eſt
eñ ferēda a iudice circūſpecto. imo prudētiſſimo qui
nō poterit falli Nam oīa cognita ſūt ⁊ nota. Ipſe eñ
nouit abſcōdita cordis ſcrutās corda et renes de9 vñ
ad Hebre. iiij. Oīa nuda et aperta ſunt ocul e9 De9
eñ intuet cor. vt hētri. Re. xvi. vñ. eccl. xxiij. Ocu
li dñi multoplus luciores ſūt ſole circūſpicientes vi
as hoim. et ꝓfundū abyſſi. et hoim corda intuētes in
abſcōditas partes Et ergo dt. Boe. Magna nobis
indicta ē bñ faciendi necās. cū agamus oīa ante ocu
los iudicis cernentis. Itē. Hiere. xxxij. Oculi tui ap
ti ſunt ſup oēs vias filioꝝ adā: et ſm fructū ad inuē
tionū e9 Iſte ē iudex valde metuēdus cui perſpicabi
le oē ſolidū et apertū oē ſecretū. Cui obſcura clarēt
muta rñdent. mēs ſine voce loquit et ſilentiū ꝯfitet.
Hec etiā ſnīa ferenda ē a iudice iuſtiſſiō q̄ non pote
rit flecti Nā iudicabit orbē terraꝝ in iuſticia ⁊ ppl'os
in eq̄tate Nullius etiam veret potentiā: nec alicuius
accipit perſonā. nec aliquo munē tunc placat. vnde
Deu. x. Deus magnus potēs et terribilis q̄ perſonaꝫ
non accipit nec munera Certe tunc plus valebit pu
ra conſciētia ꝙ marſubia plena: Tunc diuitib9 nihil
proderit diuitiaꝝ copia. ſꝫ ſolum iuſticie et pietatis
proſunt opera. vñ Ezeche. vij. Argentū eoꝛuꝫ foras
eiciet. et auꝝ eoꝝ in ſterquilinium erit Argentum ⁊
aurum non valebit liberare in die furoris dñi Tunc
apparebit dolus ſeculi falſitas mundi ac vilitas et in
dignitas omniū diuitiaꝝ O ꝙ dulce: ꝙ iocundū eit

tunc odiſſe mundū: et q̄ triſte q̄ amatoꝝ huiſſe mun
dū charꝝ Hec ſnīa ferenda ē ab eo q̄ p̄cibus non cor
rumpit̄ neqꝫ mitigat̄. Pro. vi. Non acq̄eſcꝫ cuiuſqꝫ
p̄cibus. et ideo vt dt Criſo. Ibi āgeli ꝓ hoīibus non
intercedent. qꝛ iuſtus iudex tūc non faciet miām. ſed
reddꝫ vnicuiqꝫ ſm merita ł demerita equā ⁊ inflexi
bilē iuſticiā. Eze. vij. ſcd̄m viā eoꝝ faciā eis: et ſm
eoꝝ opera iudicabo eos. ⁊ ſcient qꝛ ego dn̄s Et ergo
Job. ix. expaueſcens dicebat Verebar oīa opa mea
ſciēs qꝛ non pcis delinquēti: De his oībus ait. Ber.
in proſa Juſte q̄dem iudicabit: nec perſonā accepta
bit p̄ce. nec corrumpet̄: ſic nec p̄cibus flectet̄. Et igit̄
labora diligent̄ illuc deferre iuſticiā. vbi iuſticiā nō
poteris inuenire. Naꝫ vt ſcribitur Pro. xi. Non pro
derūt diuitie in die vltionis ſꝫ iuſticia liberabit tūc
a morte: Chariſſime ſi ſcolares lectiones ſuas neſciē
tes valde timent de examine mgr̄i. quia forſitan acri
ter corrigent̄. Quantū hn̄t tunc timē miſeri pctōres
de extrema auditione ſummi mgr̄i ⁊ iudicis. qui non
ſtuduerūt in libro iuſticie ⁊ veritatis Certe in hoc ex
amine q̄ nunc malignantur extm̄inabuntur Iniuſti
enim punīetur et ſemē impiorum peribit. Econtra:
vero tunc in memoria eterna erunt iuſti: et ab audi
tione mala non timebūt: et ideo dr Eccī octauo: Añ
iudiciū para tibi iuſticiā. Hec ſnīa etiaꝫ fert̄ a iudice
crudeli ⁊ commodo q̄ non poterit placari Nā dn̄s q̄
nunc naturalit̄ mãſuetus ē vt agnus: tunc apparebit
q̄ſi leo rugiēs crudelis et commot⁹: Vn̄ Ozee. xiij: et
pn̄t eſſe v̄ba dn̄i de auaris: guloſis: et ſupbis in die
iudicij ſic dicētis Juxta deſideria ſua adīpleti ſunt ⁊
ſaturati: et eleuauerunt cor ſuū et obliti ſunt mei: et
ero eis q̄ſi leena. et ſicut pardus in via aſſirioꝝ occur
rā eis q̄ſi vrſa raptis catulis. et diſrumpam interiora

iecoris eoꝝ et cõſumã eos q̃ſi leo· q̃d enim crudelius iſtis beſtijs poterit iueniri· Jtẽ dt dñs ad impiũ cõdẽ nandũ· illud· Ezechi· vij· Finis venit ſuper te ⁊ mittã furorẽ meũ in te· et iudicabo te iuxta vias tuas ⁊ po nam contra te oẽs abhoĩationes tuas· et nõ parcꝫ o culus meus ſup te· et abhoĩationes tue in medio tui erũt· Et ſcitis qꝛ ego dñs: venit tẽpus ꝓpe ẽ dies oc caſionis nũc de ꝓpinquo effundã irã meã ſuper te· ef fundã furorẽ meũ in te Certe dñe ſicut ignis cõburit ſiluã· et ſicut flãma cõburens mõtes· Jta tũc perſeq̃ ris illos in tẽpeſtate tua: et in ira tua cõturbab eos Tunc em̃ exardeſcꝫ ſicut ignis ira tua et in furore ob ſtupefacies gẽtes De quo dr Jſa· xxx· Ecce nomẽ do mini de lõginquo veniet ardens furor eꝰ et grauis ad põrndũ· labia eꝰ rplesũtta ĩdignatiõe ⁊ lingua eꝰ q̃ſi ignis deuorãs et ſpũs eius q̃ſi torrens inundãs vſꝫ ad mediũ colli· ad perdendas gentes ad nihilũ Nũc furo rem ꝓuidit iob in ſpũ cũ dixit Quis mihi tribuat vt in inferno ꝓtegas me et abſcõdas me donec pertrã ſeat furor tuus Vere tãta tũc erit ſeueritas iudicis· qꝫ nec v̓bis poterit exp̓mi nec mẽte cogitari: Oĩa ei iudicia ab inicio mũdi ſup hũanũ geꝰ habita ſũt tãq̃ꝫ ſtille et ſcintille reſpcũ furoris dñi quẽ in hoc iudicio exercebit Ecce q̃ꝫ diſtrictus veniet ad iudiciũ q̃ mitis reſurrexit et ad celũ aſcendit· Vñ Gre· in omelia· ſuper illud Joan· x· Thomas vnus ex duodecim qui dr dydimus ſic ait· Frẽs vitam vrã moreſqꝫ compo nite et eis qui mitis reſurrexit a mortuis· q̃ꝫ ſtrictus in iudicio veniet preuidete. Certe in die tremẽda ex animis fui cum angel̓ et archangel̓· cũ thronis ⁊ do minationibus· cum principatibꝫ et ptãtibus appare bit· celis et terris ardentibꝫ· cunctiſqꝫ elemẽtis in ob ſequiꝫ ſui terrore commotis· Nunc ergo tanti pauo

d inj

tis iudicem añ oculos veſtros ponite· hunc venturꝫ ti
mete· vt hunc venturꝫ non timidi ſed ſecuri videatis
Timendus ē ergo modo: ne tunc timeatur Terror eꝰ
ad vſū bone actionis nos exerceat· metus illius vitā
nr̄am a prauitatibꝫ compeſcat· Certe ſi aliq̄s veſtruꝫ
cū ſuo aduerſario cauſam dicturus in iudicio die cra
ſtina eſſꝫ exhibendus totā fortaſſe noctē inſōnē duce
ret quid ſibi dici poſſꝫ · quid obiectionibus rn̄derꝫ ſe
cum ſollicita et eſtimanti mente verſarꝫ ne eum inue
nirꝫ aſperum vehementer metuerꝫ et ne apud eū no
xius apparerꝫ ſūdarꝫ · Et q̄s ego: aut q̄d ego · Nimirꝫ
n̄ lōge futurꝰ pꝰ hoiēꝫ vmis pꝰ vmē puluis Si gͦ tāta
cura pertimeſcitur iudicium pulueris qua intentioē
cogitandum ē· qua formidine p̄uidendum ē iudiciuꝫ
tante maieſtatis Hec omnia idem vbi ſupra ſunt
et q̄dam alia p̄dictam ſn̄iam grauantia Primū vi
delicet quia ibi non eſt ptās reſiſtendi· Sapi·xi Vir
tuti brachij tui quis reſiſtet Et yſai·xxiij Quis reſiſtꝫ
iudicio tuo Vere nullus p̄t reſiſtere: ſed omnes gene
raliter opꝫ comparare· ac ſententiam ſummi iudicis
ſiue velint ſiue nolint coram angelis exſpectare Ipſe
enim loquitur per yſaiam·xlvij· ad peccatorem in con
demnandū in hec v̓ba· Reuelabit̄ ignominia: et vide
bitur obprobriū tuū· Vltionē capiam ⁊ non reſiſtet
mihi homo Vn̄ iob·ix· Deus cuius ire reſiſtere nemo
poteſt: Nam ſi fortitudo q̄ritur robuſtus ē· Vn̄ heſt·
xiij Domnē deus rex op̄s in ditione tua cuncta ſunt poſi
ta ⁊ non eſt qui poſſꝫ reſiſtere voluntati tue: Tu eniꝫ
feciſti celū ⁊ t̄ram: et quicquid celi ambitu continet̄
dn̄s omniū tu es : nec eſt qui reſiſtat maieſtati tue:
Iſte ē magnꝰ dn̄s et fortis et potēs cꝰ magnitudinis
et potētie nō ē numerus necꝫ finis· Nullū etiā quan
tumcꝫ magnū ipſe timebit: Sapi· ſexto· Non videbi

tur dñs magnitudinnem cuiuſq₃ qm̄ puſillum et ma
gnum ipſe fecit. Omnes eni₃ ſubiecti erunt pedibus
eius et timebunt ipſum in die illa vehement. Nā ſicut
dr. ezechi. vij. In die iudicij ⁊ furoris domini rex lu
gebit: et princeps induetur merore. Itē. apocali. vi.
Reges terre et pncipes et tribuni: et iudices diuiteſ
et fortes et omnis ſeruꝰ et liber abſcōdit ſe in ſpelū
cis et in petris montiū et dicent montibus. Cadite
ſup nos et abſcondite nos a facie ſedentis ſup thro
nū. et ab ira agni. qm̄ venit dies magnus ire. Et ibi
dem. xviij. Flebunt ⁊ plangēt reges terre q̄ in babilo
ne fornicati ſunt. et in delicijs vixerūt cū viderit fu
mū incendij eius: longe ſtātes ꝓpter timorē tormen
tor₄. Certe tunc erit tribulatio magna qualꝭ non fuit
ab inicio mūdi vſq₃ modo. Vt dr Mat. xxiij Secū
dum ē ꝙ dictā ſnīām aggrauat. quia non ē ibi locus
pctōribꝫ ſe abſcondēdi ſeu occultādi. Nā vt dt btūs
Ancelm. Latē tunc erit īpoſſibile et apparē intolerabile
Vn̄ iob. xxxvij. Nō ſunt tēbre et non ē vmbra mor
tis ibi vt abſcondantꝫ qui operantꝫ iniq̄tatē: Itē ber.
in ſermone: Nudi ſtabūt añ tribunal chriſti vt audi
ant vocē iudicij q̄ obturauerūt aures ſuas ad vocem
concilij: vt ſuperius allegatum ē. Chariſſime hunc di
em time. hunc dominū et iudicē omnia iudicaturu₃
cordialit̄ expaueſce. vt eo diligentius poſſis pctā dui
tare: Nam vt dr eccī. Timor dm̄ expellit pctm̄ ⁊ alibi
In timore dm̄ omnis homo declinat a malo Terci
um ē quod dictam ſnīām aggrauat quia non ē ibi lo
cus ad aliū appellandi: nec ſpacium appellandi. Vn̄
ps Quo ibo a ſpū tuo. et quo a facie tua fugiam. Si
aſcendero in celū tu illic es. Si deſcendero ad infer
num ades Vn̄ dt dominus de peccatore Amos. ix. fu
gient et non ſaluabitur ex eis qui fugerit ſi deſcende

rint vſqꝫ ad infernū· inde manus mea educꝫ eos ꝛ ⁊ ſi
aſcenderint vſqꝫ ad celū inde trahā eos · et abſcōdi
ti fuerint in vertice carmeli inde ſcrutans auferā eos
Et ſi celauerint ſe ab ocul' meis · ibi mandabo ſerpē
ti ⁊ mordebit eos Et ſi abierint in captiuitatē corā in
imicis ſuis ibi mandabo gladio ⁊ occidꝫ eos · et ponā
oculos meos ſuper eos in bono ⁊ in malo· et gº · Job
x· Dn̄s omnia iudicaturus ſic dt· Non ē qui de manu
mea poſſit eruē· Certa ſunt plane video vbi nos iue
niet manus omnipotentis Vn̄ auctor de curru anime
Quid facies diues nuſq̈ tutus bn̄ viues Quo te cō
uertes quo curſū pdite vtes Si miſer aſcendis celos
vel ad infera tēdis · Imperat in cel' eſt vel ad infera
telis Si mare q̄ratur rex iſte mari dominat' Nuſq̈ tu
tus eris vbiq; repertus haberis Vere vere ita nł
libi patebit fuga· O q̈ bn̄ aduertebat hoc btūs elea
ſarus qui ſic inquiens dicebat· Manus omnipotētis
nec viu9 neqꝫ dfunct9 effugiā· vt hēt· Macha· vi· Ex
dcis igit' pꝫ mlt'iplicit' finale iudiciū erit oib9 metu
endū· et hoc propt' accuſationē plurimoꝝ ibi ſuſtinē
dam· et propt' rōnem vniuerſorum gnālit' redden
dam · et propt' defimitiuam ſnām tūc a iuſto iudice
horribilit' proferendam· Huius ergo mēoria pſeruat
non immerito quemlibꝫ a pctīs

Sequitur terciū nouiſſimoꝝ de inferno

T Erciū nouiſſimorum cuius ſalubris recor
datio a peccatis prohibꝫ ꝛ eſt infernus ſeu
gehenna· Vnde narrat athanaſius de ſan
cto anthonio heremita· Quod cum diabolus euꝫ ten
tarꝫ de aliquo peccato ipſe penas eterni incendij pec
cato debitas rememorans eidem apponebat' Et ſic tā
dem vicit diabolum ⁊ liberabat' a tētationibus pma
nens immunis a peccato· Circa quam materiam inē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

de primo instan

cetera sunt tria specialit̃. Primum est diuersimo
da nominatio penalium locorum Secundum ē mul
timoda afflictio sodalium infernorum. Terciū ē
varia conditio infernaliū tormētoꝝ quoꝝ memoria
valde ꝯseruat hoīem ne cadat in pctā:

Ad multimoda ē noīatio infernaliū locoꝝ:

De superius positis primū principalit̃ dcla
randū est diuersimoda nominatio penali
um locoꝝ. Igit̃ sciendum ē ꝙ infernus
est locus igneus ab infero sic dictus: Nam anime re
orum ibi inferunt̃ ad eternalit̃ puniendum. Vñ Job
vij Qui descenderit ad infernum noñ ascendz nec re
uertetur vltra in domum suā. et sic infernus appella
tur gehenna ignis Vnde Grego: in quarto dyalogo
rum. Vnus quidē gehenne ignis credendus ē: sed nō
vno modo cruciat pctōres: Vnusquisqz em̄ inquan
tum exigit culpa tantū illic recipiet de pena. Itē Isi
do. li: primo de sūmo bono. Ignis gehenne ⁊ lucebit
miseros ad augmentū pene vt videant vñ doleant.
et non lucebit ad consolationē ne videant vñ gaude
ant. Item ibidē: in gehenna duplex est damnatoruz
pena quoruz ⁊ mentē affligit tristicia. et corpus com
burit flamma. ignis iste gehennalis ieffabiliter cru
ciat pctōres De quibus sic dicit̃ in Psal. Cadent sup
eos carbones in ignem deicies eos in miserijs nō sub
sistent. itē dominus in ira sua conturbabit eos ⁊ de
uorabit eos ignis Qua propt̃ scribitur ysai. ix Erit
populus quasi esca ignis Vnde peccatori dr. ezechi.
xxi. ignis erit cibus. item. Hiere. vi. dicit dominus
ad damnatos. ignis succensus in furore meo sup vos
ardebit. iste ignis taliter inflammatus est. ⁊ ab ira
iudicis succensus ꝙ nouo incēdio non indigebit am
modo: et vsqz in sempiternū: Hinc est quod dr: iob

xx· Deuorabit eos ignis q̄ non ſuccendet· O q̄ dure
vindicabit ſe tūc dn̄s de miſeris pctōribꝫ condemna
tis Vnde eccl· vij· Vindicta carnis impij: ignis et ver
mis Differt āt ille ignis infernal' ab iſto igne matēri
ali p̄cipue in tribus Primo in acerbitate· Eſt em̄
acerbior q̄ſi in infinitū· Vnde dixit ſcūs ſebaſtianus
cui angelus ad aurē ſtabat· q̄ iſte ignis ſenſibil' ita
ſe hr̄et ad ignē iehennalem· ſicut ignis in pariete de
pictus ad iſtum ſenſibilē Secundo in duratione Nā
iſte ignis p̄t extingui: ille vero non Vn̄ yſai· vltimo
Ignis eorum non extinguet· Itē · Mat· iij· Paleas
aūt comburꝫ igni iextinguibili· Paleas .i. Peccatores
Tercio in conſumptione· Nā iſte ignis p̄t oīa con
ſumē· Nam ſcd̄m philoſohum· Oīa conſumit matēria
ignis · ille vero non p̄t conſumē: nec corpa nec ſpūs
quos vrit· vn̄ pctōre ꝯſtituto in inferno· dr̄ iob :xx
Luet omnia q̄ fecit· tamē non ꝯſumet Hinc ē q̄ dt·
Cri· in libro de reparatione lapſi Ignis iſte q̄ in p̄ſē
ti vita ē conſumit cuncta q̄ recepit: ille vero quos ſu
ſcipit ſemp cruciat ⁊ pene ſue ſemp integros reſuat
ꝓpterea ⁊ inextinguibilis dr̄· non ſolū q̄ꝛ ipſe non ex
tinguet: ſꝫ q̄ꝛ nec eos quos ſuſcipit pimit ⁊ extinguit
Scriptura em̄ dt· q̄ꝛ pctōres induēt incorruptionē ſꝫ
n̄ ad hōrē vite ſꝫ ad diuturnitatē ſupplicij ꝑfuturā Hꝰ
aūt pene vim ⁊ ignis illiꝰ potētiā· nulla vox exponē ⁊
nullꝰ ſermo poterit explicare Ibi quid agemus quid
rn̄debimꝰ: nihil erit ibi niſi ſtridor dentiū: niſi vlula
tus et fletus et ſeua pn̄a ceſſantibus vndiqꝫ auxilijs
et vndiqꝫ inualeſcentibꝫ penis Et ignis ille ſicut nō
hꝫ naturam conſumēdi: ſꝫ eſt ignis obſcurus: et flā
ma tenebroſa · Tercio infernus dicitur locus inq̄
etus Vnde in rerum natura quidam locus ſemp eſt
q̄etꝰ vt ſuperior pars mūdi· q̄dā quādoꝫ q̄etꝰ et quā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

doq; turbatus vt pars eius media· Sic ꝓbabile est
terciā partē ſcz īferiorē ſemp eē turbatā· et iō dr tar
tarus Nā ſm papiā tartarus dr turbatus · Prouenit
āt inq̄es ſiue turbatio ibi ſpecialit̄ ex tribus Primo
ex penaꝝ varietate· ſicut tēpus dr eſſe turbatū qn̄ mi
xtū eſt cū pluuia grādine niue ⁊ huiōi q̄ dicunt̄ eē in
īferno Vn̄ ps̄ Pluit ſup pctōres laq̄os ignis ſulphur
et ſpūs pcellaꝝ pars calicis eoꝝ Secūdo ex miſtroꝝ
vexatione: Jere· xvi· Seruietis diis alienis q̄ nō da
būt vobis req̄em die ac nocte· Tercio ex mutuo cla
more· yſai· xlv: Vos clamabitis p̄ dolore ⁊ pre cōtri
tione ſpūs vlulabitis Certe tūc q̄libz vlulāti ⁊ ſic cla
māti rn̄debit dn̄s illud Jere· xxx· Quid clamas ſup
cōtritione tua inſanabilis ē dolor tuus ꝓpter mltitu
dinē iniq̄tatis tue ꝓpter dura pctā feci tibi hec Tercō
dr infernus locus intēperatiſſi⁹ Vn̄ dr auern⁹ q̄ſi ſine
vere. i. ſine tpantia Nā pene nō ſūt ibi in aliquo tpa
te· ſz in ſūmo gradu ⁊ exceſſu maxio Sūt em̄ ibi tene
bre vltra modū exceſſiue· ꝓpter qđ Mat· xxij· dicun
tur tēbre exteriores Exinde pz Exodi: x de tēbris pal
pabilibus q̄ fuerūt in egypto· q̄nto magis erūt ibi g̃
uiores Vn̄ iob· xx Oēs tenebre abſcōdite ſunt in ocu
lis e⁹ Tūc pctōr dicet illud· ps̄ Poſuerūt me in lacu
inferiori in tenebroſis et ī vmbra mortis Itē colloca
uit me in obſcuris ſicut mortuos ſcl'i· et anxiat⁹ ē ſu
per me ſpūs meus Silr̄ et illud lamētationis Jere
iij· In tenebroſis collocauit me q̄ſi mortuos ſempit̄
nos Itē eſt ibi ſūm⁹ calor ꝓpter quod dr· Job· xxxiij
Calor nimius · et ratio illius ē qr non exaltat· ſz inclu
ſus eſt ſicut calor in fornace· Vn̄ ps̄ · Pones eos vt
clibanum ignis in tpe vltus tui· dn̄s in ira ſua con
turbabit eos et deuorabit eos ignis · Ibi ē ſummum
frigus ꝓpter quod Job· xxiiij· Aq̄ ille dicunt̄ aq̄ niui

uīm q̄ p̄ ceteris aquatum ſubſtātijs ſunt frigidiores
et huiōi ſignum ē ſtridor dentium q̄ eſt ſignū magni
frigoris et algoris Vn̄ fulgentius in ep̄la· Duo ſunt
principalia in inferno tormēta ſcʒ frigus intolerabi
le· et calor ignis inextinguibilis ·et iō ſcribit᷑ Mat·
xxij· ꝙ ibi erit fletus et ſtridor dentiū· Fletus nāqʒ li
q̄factione oculoꝝ de calore naſcit᷑: ſtridor vero dentiū
ex frigore cauſatur· Vn̄ ·iob: xxiiij· Ad nimium calo
rem tranſeat ab aquis niuiū Vnde in libello metrico
de vita et geſtis alexandri· Attritus glacie niuiuʒ de
frigore trāſit ad penas O ſupplicium miſerabile ſem
per et nunꝙ̄ moritur quē carcer torquet auerni
Quarto dr̄ infernus locus deſolatiſſimus · Hinc ē ꝙ
ſcd̄m papiaʒ acheron vocatur· ab a qđ eſt ſine cherō
ta gaudium quaſi ſine gaudio. et hoc ꝙ carentiam ō
nis boni: Vn̄ commentator auerrois ·ij: Poetrie In
inferno continua eſt triſticia et meror ſine conſolati
one· Non enim hn̄t damnati retro aliquam cōſolati
onem a mundo· qꝛ non valent eis ſuffragia· nec de
ſup de celo nā ex hoc non fuit ſuper eos aliqua mīa·
nec ſperant graciam de futuro· Sic enim nulla erit
eis redemptionis venia· et ſic erunt triſtiſſimi in deſo
latione ſempitꝰna· et ergo Sapi· iiij· dr̄ ꝙ vſʒ ad ſup̄
mū deſolabunt᷑: vn̄ Treno.i. dt aīa damnata Poſuit
me deſolatā tota die merore ꝯfectā· Itē· yſa: xxxiiij·
Pctōr ꝺſolabit᷑ in ſcl'a ſcl'oꝝ Heu dolor o pena vach
deſolatio plena Oī tormēto ſup hoc hō corde memēto

Quod multimoda ē afflictio ſodaliū infernoꝝ

Ordine debito nunc ſequit᷑ exponendū ꝙ ſit
multimoda ē afflictio ſodaliū infernorum
Tales eī ſodales ſcʒ diaboli ſūt aſpcū horribiles affe
ctu crudeles ac tortores fatigabiles: p̄mo dico ꝙ dia
boli ſiue dēmōes ſē aſpcū mltū ꝑhorribiles ꝛ ꝯtrea ſor

mis horribilibꝫ depingunt̄ in eccleſijs Vn̄ legitur ꝙ
q̄dam religioſus de nocte in dormitorio iacens cepit
terribilit̄ clamare · et cū veniſſent ad euꝫ alij fr̄es vi
debant eū fixis ocul' ad pariet̄e immobilit̄ reſpicien
te᷑ nec ad aliquid r̄ndēt̄e · ſꝫ mirabili horrore concuſſū
et timore᷑ Mane āt a priore int̄rogatus quid in noc
te habuiſſꝫ R̄ndit ſe diabolū vidiſſe Requiſit⁹ cuius
eſſꝫ forme · r̄ndit · Hāc facilit̄ non poſſuꝫ facilit̄ deſcri
bē · ſed hoc inquit dico᷑ Si eſſꝫ ex vna parte furn⁹ ar
dēs · et figura e⁹ ex alia parte᷑ magis eligerē intrare
furnū ꝙ̄ videē illam horribiliſſimam demonis figurā
Hic ē ꝙ btūs Ber᷑ ſup p̄s Qui habitat ſic d̄t Quid
putatis fr̄es ſi alicui vnus ex tam multis p̄ncipibus
ten̄ebraꝝ in mediū nr̄m irruē⁊ in tota feritate ſua
ac tēbroſi corporis enormitate apparē licerꝫ quis illū
poſſit vel corporis ſenſus ſuſtinē vel cordis ? Et ideo
ſicut in vitaſpatꝝ legit̄ quidam ſenex dixit · Credo
ꝙ ſi aliquis viderꝫ demones in ea forma qua dānati
eos ſūt viſuri · non poſſꝫ viuē ſed ſtatim moreret̄ · vn̄
d̄t btūs Gregorius de criſorio ꝙ cū infirmaret̄ · ⁊ vi
derꝫ multitudinē demonum ſibi aſtantiū · cepit alti⁹
clamare inducias vſqꝫ mane · et cū hec dicens verterꝫ
ſe huc atqꝫ illuc ne viderꝫ eos · p̄ nimio timore vehe
mētiſſiē conturbatus ſtatim moriebat̄ · Cōturbati ei
ſūt qui videbant eos et timuit oīs hō Ecce ꝙ̄ horribi
les erūt in afflictu qui taliter occidūt cuꝫ ſolo aſpcū
Vn̄ iob · xx · Vadēt ⁊ veniēt ſuper eos horribiles · et
hoc ē ꝙ innuit Ber · vbi d̄t O aīa mea q̄s erit tibi
pauor cū dimiſſis oībus quoꝝ tibi p̄ſētia tā iucūda tā
gratus aſpcūs cohabitatio tā familiaris ſola pauēs
ignotā ingredieris regionē · cū tibi cateruatim deter
rētia illa mōſtra deterrima occurrēt · O quanta erit
demonū horribiltas in formis aīaliū crudeliſſimoruꝫ

apparentiũ: vñ Sapi. xi. Pro eo quo errãtes colebãt
mutos ſerpentes et beſtias ſupuacuas. immiſiſti eis
multitudinem mutoꝝ aialium in vindictã vt ſcirẽt
ꝙ per q̃ peccat quis. per hec ẽt torq̃t. Non enim im
poſſibilis erat ops manus tua q̃ creauit orbẽ terraꝝ
ex materia inuiſa immittẽ illis multitudinẽ vrſoruꝫ
á audaces leones vel noui generis beſtias ira plẽas
á vaporem igneũ ſpirantes: á odorem fumi ꝓferen
tes: á horrẽdas ab oculis ſcintillas emittẽtes quoꝝ
non leſure poterat illos exterminare. ſꝫ et aſpectus
per timorem occidẽ. Hec ibidem: Vñ. Job. xvi: Ho
ſtis meus tribilibus oculis me intuitus ẽ. Item eiuſ
dem vltimo Sternutatio eius ſplendor ignis et oculi
eius vt palpebre diluculi De ore eius lampades pro
cedunt ſicut tede ignis ſuccenſe de naribus eius pro
cedit fumus ſicut olle ſuccenſe atqꝫ feruentis Vnde
poeta refert: Sunt ibi ſerpentes flammas ex ore vo
mentes De flatu quorum peunt anime miſeroꝝ: Se
cundo in effectu ſunt crudeles Vñ: Job xvi. Colle
git furorẽ ſuum in me: et comminans mihi: infremu
it contra me dentibus ſuis Vñ: Pſalmiſta. Aperue
runt ſup me os ſuum ſicut leo rapiens et rugies:
Item tẽtauerunt me: ſubſannauerunt me: ſubſãna
tione frẽderunt ſup me dẽtibus ſuis Vnde. Eccleſi
aſtici. viceſimo primo: Dẽtes illius dẽtes leonis int
ficiẽtis animas hominum: Hinc dicitũr Primo pe.
quinto. ꝙ diabolus tanq̃ leo rugiẽs circuit querens
quem deuorꝫ In die enim nouiſſimo inuitabunt di
aboli ad deuorandũ pctõres Iſai. quinquageſimo p
mo. Omnes beſtie agri et vniuerſe beſtie ſilue veni
te ad deuorandum: Itẽ hiere. duodecimo. venite cõ
gregamini oẽs beſtie tre properate ad deuorandum
De iſto refert exẽplum btũs Gregorius in libro dia

logoꝝ·vnde dt ꝙ erat q̄dam doꝛus nōie·non re ſed
tm̄ nōie monachus cui nimiū graue erat ſi q̄s pro ſa
lute ſua ei aliq̄d loq̄retur·Non ſolū aūt bona non fa
cere·ſꝫ etiā non poterat audire·Hic cū extremū age
ret ſpm̄ conuenerunt frēs vt egreſſuꝫ illius aīe oran
do protegerent Tunc repēte cepit eiuſdeꝫ fribus ibi
dem exiſtentibus acclamare nec non magnis vocibꝫ
orōnes eoꝝ interrumpere ita dicens·Recedite rece
dite·ego datus ſū draconi ad deuorandū·q̄ ꝓpter ve
ſtrā pn̄tiā me non p̄t deuorare·Caput meū iam ore
ſuo abſorbuit·ſꝫ faciat qđ factū eſt Si ad deuorandū
ipſi datus ſū·q̄re ꝓpter vos moras patior? Tūc frēs
ceperunt ei dicere·Quid eſt qđ loq̄ris? Signuꝫ tibi
ſcē crucis impme·Rn̄dit ille cū magnis clamoribꝰ di
cens Volo me ſignare·ſꝫ non poſſum·qꝛ ſquamis hꝰ
draconis ſtimuloꝛ et p̄moꝛ·Cūqꝫ frēs hec audiſſent
proſtrati in terrā cū lachrymis ceperunt ꝓ redempti
one illius exorare: Et ecce cepit eger ſubito cū mag
nis vocibus clamare dicens·Grās ago deo ecce dra
co q̄ me ad deuorādū acceperat orōnibus vrīs expul
ſus ē·et omnino receſſit Item in q̄rto libro dyalogo
rum·refert idem Gre·aliud exemplū Ait em̄ ꝙ ī par
tibus ytonie in quodā monaſterio tongolaton nōie
dr accidiſſe ꝙ quidā fuit monachus ſcūs reputatus ī
conſpectu hoīm q̄lis non fuerit inuētus apud deū Nā
cum frēs eum eſtimabant ieiunare latent̄ conſueue
rat comedere Hic in agone cōſtitutus fecit ad ſe fra
tres gnāliter conuocari q̄bus ipſe dixit Ecce nūc ad
deuorandū traditus ſū draconi·qui cauda ſua genua
mea: pedeſqꝫ meos fortiter colligauit·caput vero ſu
um int̄ os meū mittēs ſpm̄ meū ebibēs extraxit q̄bꝰ
dictis exſpirauit· Et ſicut videt̄ ſunt v̄ba condēnati
pctōris que ſcribuntur, Hiere·li·Comedit me· Ab

ſorbuit me ſicut draco. Iſte ē draco magnus et ruf⁹
hn̄s ſeptē capita et decem cornua in capite de quo dr
Apo. xij. Factum ē p̄lium magnū in celo michael et ā
geli eius p̄liabant᷑ cum dracone. et draco pugnauit
et angeli eius. et non p̄ualuerunt. neqꝫ locus eoꝝ in
uentus ē amplius in celo. Et ꝓiectus ē draco ille ma
gnus ſerpens ātiquus q̄ vocat᷑ diabolus et ſathanas.
q̄ ſeducit vniuerſū orbem. Et ergo dr ibidem Ve tri
et mari qꝛ deſcendit ad vos diabolus Diabolus enim
zelo nimio bonis inuidet q̄ conant᷑ locuꝫ eius poſſidere
in celo. de quo ipſe miſerabilit̄ ꝓiectus ē in penis et
quantū magis appropinquat dies vltima. tanto ar
dentius tētat et feruet inuidia O quāta erit demonū
auſteritas et malicia. De q̄bus Ber: ſic ait in proſa.
O q̄ꝫ impij tortores tunc torq̄bunt pctōres. Et tribi
les vltores vindicabunt malos mores Hoꝝ āt crude
litas et malicia diuerſimode confortatur. Primo plu
res ſunt et multi. vn̄ Pſal Multiplicati ſunt q̄ tribu
lant me. Multi inſurgūt aduerſū me Hinc eſt quod
dr. Job. xix: Obſederunt in giro tabernaculū meū.
Vn̄ legitur in vitaſpatꝝ. ꝙ quidam ſenex vidit de
mones circūſtantes hoīes ſicut apes Et ergo dr in p̄s
Circūdederūt me ſicut apes ⁊ exarcerūt ſicut ignis in
ſpinis Scdo qꝛ fortes ſunt ⁊ potētes qd. Apl's innuit
ad ephe. vi: vbi vocat eos principes et ptātes et mū
di rectores Et qꝛ tam potētes ſunt et tā fortes ad no
cendū. Ideo dr in pſal: Vim faciebant q̄ q̄rebāt ani
mā meam. et alibi irruerunt in me fortes De hac eti
am potentia dr Job: xl. Non eſt ptās ſuper terram q̄
cōpararet᷑ ei qui factus eſt vt nullum timerꝫ Omne
ſublime vidꝫ et ipſe ē rex ſuper oēs filios ſupbie Hu
iuſmodi āt potentiā et ſuperbiā maxime exercebunt
in punitione maloꝝ ipſos crudeliſſime affligendo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Vnde eccī·xxxix·Sunt ſpūs q̄ ad vindictā creati ſūt
et in furore ſuo ↄfirmauerunt tormēta·et in tpe con
ſūmationis effudēt v̄tutē. ⁊ furorē eius q̄ fecit illos
Nā furor illis ſcḋm ſimilitudinē ſerpētis ⁊ ſicut aſpidis
ſurde obturantis aures ſuas Itē pſai·lii Ego creaui
fabꝝ ſufflantē ī ignē prunas ad ꝓferētē vas in opus
ſuū·et ego creaui intfectorē ad diſperdendū·De hoc
crudeli intfector pctōr condemnatus ſic loq̄tur Job
xvi·Circumdedit me lanceis ſuis ·vulnerauit lum
bos meos et non pepercit·Effudit ī t̄ra viſcera mea
cōſcidit me vulnē ſuper vulnus ·irruit in me quaſi
gigas· Tercio ſūt demones in torquēdo infatiga
biles ·vn̄ dani·iii·Nō ceſſabāt miniſtri regis ſuccen
dere fornacē·vnde q̄dam·Sūt ibi tortores ſerpētibꝰ
horridiores difformes nigri ſʒ nō ad v̄bera pigri Nuſ
q̄ꝫ laſſant̄·ſʒ ſēper ad hoc renouant̄ Ad mala feruen
tes ſūt ad penaſqꝫ recētes·Sēper triſtati ſēperqꝫ fer
uē parati Sēper inardeſcūt·nec ceſſant nec req̄eſcūt
Hinc ē qꝫ·deu·xxviii·cuilibʒ pctōri dr̄ Seruies inimi
co tuo quē immittʒ dn̄s tibi in fame·ſiti·et nuditate
et in oī penuria·et augebit dn̄s plagas peſſiās ⁊ per
petuas O q̄nta erit tūc dānatoꝝ pena·q̄ ſine intmiſ
ſione ſēper erit·ↄtinua ſine pace ⁊ requie in miſeria
et āguſtia·vnde de pctōribus dr̄·Ezech·vii·Anguſ
tia ſuperueniēte req̄rēt pacē ⁊ nō erit·ↄturbatio ve
niet ſup conturbationē Itē Apo·xiiii·Non hn̄t req̄
em die ac nocte q̄ adorauerīt beſtiā ⁊ imaginē eius·
Tunc pctōr bn̄ poſſʒ dicere hoc quod ſcribit̄·Pſai·
xxxviii·Nō videbo dominū deū in t̄ra viuētium nec
aſpiciā hoiēm vltra ⁊ hitatorem q̄etis Siḃr et illud·
Hiere·xlv·Ve m̄ miſero·qꝛ addidit dominus dolo
rē dolori meo·et requiē non inueni Certe tunc ↄuer
tet̄ dolor eius in caput eꝰ et in v̄ticem illius iniq̄tas

H Vnc reſtat membꝝ terciū de hac materia protinus declarandū· quod ē varia cōditio infernaliū tormentorū· Sunt eñ plures conditio nes ſpecialiter facientes ad aggrauationē pene īfer nalis Prima ē acerbitas quod pꝫ ex fletu ⁊ ſtrido re dentiū ex plāctu et deſiderio mortis ex mādu caco ne linguarum et blaſphemia creatoris · et ex multis alijs his ſilibus · q̄ oīa ibidem ſunt ventura: vt pꝫ ex locis varijs ſcripturaꝝ Apo · xvi Comederūt linguas ſuas p̄ dolore ⁊ blaſphemauerūt deū celi p̄ doloribꝰ et vulneribꝫ ſuis Vnde Gre· Quod hic ſuſpicari nō potuit illuc cruciatui deditꝰ inuenit· Itē hiero Tāta erit in īferno vis doloris q̄ mēs ad aliud dirigi non poterit· niſi ad qđ vis doloris īpellit· Dicꝫ eñ tunc pctōr illud· Hiere· viij· Dolor meus ſup dolorē Tan ta eñ erit acerbitas penaꝝ q̄ pctōres vita quā oēs appetūt ſpreta ⁊ cōtēpta mortē quā oēs fugiunt ar denti deſiderio ſepius affectabūt· vñ Apo· ix· In die bus illꝰ q̄rent hoīes mortē ⁊ nō inuenient eā: et deſiderā būt mori ⁊ fugiet mors ab eis Acerbitatē vero pene infernal' teſtatur dñs Hiere· ix· vbi đt Ego cibabo pplm iſtū abſinthio · et potū dabo eis aquaꝫ fell'· per hec amaritudinē deſignās infernaliū tormentoꝝ Cō ſideratio huiōi acerbitatis fecit· q̄ndā iuuenē đlicate nutritū intrare ordinē p̄dicatoꝝ Quo ingreſſo cum quidā ſapiens a parentibꝫ miſſus ei perſuaderꝫ egreſ ſum anq̄ profiteret' dicens Dilc̄e nutritus es · nō po teris ſuſtinē rigorē ordinis et aſperitatem Rñdit iu uenis Mgr̄ ꝓpter hoc ordinē intraui· q̄ ſciui me deli catū ⁊ nihil aſperitatis poſſe ſuſtinē: cogitās q̄ acer biſſiā pena inferni ī intolerabiles eſſꝫ ret iō elegi po tius hāc penā ordinis q̄ illā ſuſtinē Nā ſicut ſcptum ē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Job·vi·q̄ timꝫ pruinā irruit ſup eū nix· Hec etiā cō
ſideratio mouit q̄ndam petrꝝ heremitā ad mirabilem
pniāꝫ quā fecit· de quo narrat btūs Gre·i nn li·dya
logoꝝ Ait em̄ ꝙ q̄dam petrus monachus ex regione
hibernie ortus priuſq̄ꝫ heremū peterꝫ moleſtia corpo
ris inuenente defunctus ē·Sꝫ protinus corpori reſti
tutus inferni ſupplicia atqꝫ innumera flammarꝝ loca
ſe vidiſſe atteſtabatᷣ Qui etiā quoſdam hꝰ ſeculi po
tentes in huiuſmodi flāma ſuſpenſos ſe vidiſſa nar
rauit Qui cū iam deductus eſſꝫ vt in illis et ipſe mer
geretᷣ·ſubito angelū choruſci habitus apparuiſſe fa
tebatᷣ·qui ipſū in ignē mitti probhiuit·q̄ etiā dixit
Egredere ⁊ qualiꝫ tibi poſt hoc viuendū ſit cautiſſime
attende·poſt quam vocē excaleſcentibus mēbris ab
eterne mortis ſomno euigilans·cuncta q̄ circa eaꝫ ge
ſta fuerant omnibus narrauit·tantiſqꝫ ſe poſtmodū
vigilijs et ieiunijs cōſtrinxit vt inferni eū vidiſſe in
marnia tormenta·etiam ſi lingua taceretꝫ conuerſatio
acclamarꝫ Secunda ꝯditio ē tormētoꝝ multipli
citas Eſt em̄ penarꝝ numerꝰ q̄ſi infinitus vn̄ dꝛ in p̄s
Circumdederūt me mala quoꝝ nō ē numerꝰ Et ergo
dꝛ.deu·xxxij·Cōgregabo ſup eos mala: et ſagittas
meas ꝯplebo in eis Vē ſic ſcribitᷣ·yſai·v.Sagitte eꝰ
acute: et oēs arcus eꝰ extēti Multas hꝫ dn̄s ſagittas
in pharetra ſua·q̄s nondū oēs extraxit·q̄ poſt finalē
iudiciū pctōribꝫ īmittentᷣ·hee ſagitte ſūt pene varie
q̄bus multipliatᷣ tunc miſeri torq̄buntᷣ·vn̄ dꝛ in p̄s·
Sagitte potentis acute cū carbonibꝫ deſolatorijs·Itē
dr dn̄s Deu·xxxiij·Inebriabo ſagittas meas ſangui
ne: et gladius meus deuorabit carnes: foris deuora
bit eos gladius·intus pauor·conſumentur fame·⁊
deuorabunt eos aues morſu amariſſimo·dentes be
ſtiarum immittam in eos cum furore trahentiuꝫ ſup

terrã atq₃ ſerpẽtiũ· De hac penaꝝ multiplicitate· ſic
dr Gre· ſup illud· Mat· viij· eijcietur in tẽbras exte
riores In inferno erit frigus inſupabile· ignis ĩextin
guibilis · v̓mis ĩmortalis · fetor intolerabilis · tẽbrẽ
palpabiles flagella cedentiũ horrida viſio demonum
ↄfuſio pctõꝝ · et deſperatio oĩm bonoꝝ Vñ q̃dã: In
fernus ẽ fouea mortifera penis oĩbꝫ et miſerijs ĩferta
Hic dr in ps̃ Pluit ſup pctõres laq̃os ignis ſulphur
et ſpũs procellarum pars calicis eoꝝ Et notant̃ dr ps
qꝛ non ſolũ in dictis ſꝫ nec etiã in mille conſil'ibꝫ poſ
ſet pene integritas perfecte explicari Nam q̃cquid d
penis hic dixerim⁹ ẽ tanq̃ minima pars vnius feſtu
ce reſpcũ magnitudinis infinite· Vt aũt hec penaꝝ
multiplicitas exp̃ſſius declaret̃· Notandum ẽ q̃ dãna
ti erunt pleni miſeria ⁊ dolore: hẽbunt enim fletũ in
ocul'· ſtridorem in dentibus · fetorem in naribꝫ gemi
tũ in vocibus: t̃rorem in auribꝫ · vincula in manib⁹
et pedibus · ignisq̃ ardorẽ in mẽbris oĩbus Ecce
q̃ repleta ẽ penis atq̃ plagis aĩa pctõris in infernũ
deſcendẽtis: et ergo de dãnatis dr· eccĩ· xv: Tenebit
eũ tribulatio anguſtia vallabit eũ· Et eiuſdem· xx·
Omnis dolor irruit ſup eum Itẽ dr· yſai· xiij· Omne
cor hoĩs tabeſcet ⁊ contẽtur tortionẽ ⁊ dolorem tene
bit· quaſi perturiẽs dolebunt vnuſquiſqꝫ ad p̃ximũ
ſuum ſtupebit· facies cõbuſte vult⁹ eorũ: vñ baruch
vi· Nigre ſunt facies eoꝝ a fumo· Nam oẽs pctõres
redigentur in ollã· vt hẽtur Joannis · ij· Et dolores
perturientis venient ei· vt ſcribitur Ozee· xiij· O q̃
multa flagella pctõris · Tunc eñ p̃t dicere cum ps̃:
Circũdederunt me dolores mortis: non tpal' ſed per
petue· et picula inferni inuenerunt me· Rcẽ dr· cir
cũdederunt: qꝛ abyſſus ſicut veſtimentum amictus
eius Nam induit maledictionem ſicut veſtimentum

et intrauit aq̄ in interiora eius · et ſicut oleū in oſſi
bꝫ eius · fietqꝫ ei ſicut veſtimentū quo operit̄ ⁊ ſicut
zona q̄ ſēper p̄angit̄ · O q̄le veſtimentū de filis pena
rū tam multiplicaū ſic fortit̄ contextū q̄ ꝑpetuis tpi
bus nunq̄ꝫ erit ꝯtexendū ſeu etiā deponēdū · Nā funi
culo eternitatis erit pctōr inſeperabiliter colligatꝰ
O q̄ꝫ aſperꝫ et mordoſū ſētietur illud tegumētū Ip
ſū nanqꝫ ē de quo ſcribit̄ · yſa · xiiij · Operimētū tuum
erūt vmes Tā multiplices pene conſideratio reuoca
uit ipſū dauid a morte pcti ad pniām peragēdū: vn̄
dixit ad dn̄m Quātas oſ̄ndiſti m̄ tribulationes mul
tas et malas et ꝯuerſus viuificaſti me Huꝰ etiā multi
plicas pene cōſideratio mouit q̄ndā heremitā: ſicut le
gitur in vitaſprūm ad aſperrimā pniām quā in here
mo peragebat a quo cū q̄reretur cur ſe ita iterficerꝫ
rn̄dit Totꝰ labor vite mee nō ē ydoneꝰ cōparari ad
vnū diē q̄ pctōribus i futuro preparātur · Itē nar
ratur in geſtis āgelorꝫ q̄ tpe ꝯſtātini minoris q̇dam
miles defūctꝰ circa ānos dn̄i · m · cc: vi · q̄ poſtmodū vi
te reſtitutus penis territus q̄s viderat ad heremū fu
git · fecitqꝫ cellulā iuxta q̄ndā fluuiū in quo veſtibuſ
indutus ſepe balneabatur · permittēs veſtimēta ſua
ad carnē congelari · Poſtea vero balneū calidiſſimū
intrabat · ⁊ ſic continuo fecit quouſꝫ moreretur: ⁊ cū
ſuper iſto a vidētibꝫ argueretur taliter rn̄debat Si
vidiſſetis q̄ ego vidi · eadem ł maiora mecū faceretiſ
Nā ſcḋm Gre · ſuper oīa ꝓuocat ꝯpūctionē viſio pene
infernał Tercia cōditio penā iehēne aggrauās :
eternitas vn̄ Sapi · iiij Illos videlicꝫ pctōres d̄ridebit
et erūt pꝰ hoc d̄cadētes ſine hōre īter mortuos iperpe
tuū · ⁊ Mat · xxv · Ibūt hi in ſuppliciū eternū Item
iudith · xvi · Dabit dn̄s ignē ⁊ vmē in carnē eorꝫ ⁊ v
rātur et viuāt et ſētiāt vſqꝫ in ſēpiternū · Itē d̄r yſa

e iij

vltimo· v̓mis eoꝝ nō morit᷑: et ignis eoꝝ n̄ extingue
tur: vn̄ d̓t dn̄s · deu· xxxii · Ignis ſuccēſus ē furore me
o: et ardebit vſqꝫ ad inferni nouiſſiā hoc ē in ꝑpetuū
ſine fine Itē yſai· xxxii· O q̃s de vobis poterit hītar̄e
cum igne deuorāte· a q̃s hitabit ex vobis cū ardoribꝫ
ſēpiternis Et eiuſdem · xxxiiii: Et t̓ram in pice arden
tē nocte ac die nō extinguet in ſēpiternū Aſcendꝫ fu
mus eius a gnātione in gnātionem · d̓ſolabit᷑ in ſcl'a
ſeculorū Vn̄ apoca· xx· Diabolus miſſus eſt in ſtagnū
ignis et ſulphuris vbi ⁊ beſtia ⁊ pſeudo cruciabūtur
nocte ac die in ſcl'a ſcl'orum Et q̄ non ē inuentus in
libro vite ſcp̄tus miſſus ē in ſtagnū ignis: ibi erit
vmbra mortis et nullus ordo: ſēpiternus horror iha
bitat: vt h̓etur· Iob· x· vn̄ Gre· in moralibus ſic d̓t·
Horrendo modo tūc erit miſeris dolor cū fortitudie
flāma cum obſcuritate: et mors ſine morte: finis ſine
fine· defcūs ſine defcū: qꝛ et mors ſēper viuit: et finis
ſemp incipit: et defectus d̓ficere neſcit· Vn̄ poeta re
fert· Non venit ad metas mortis miſerabil' etas · Ne
ſcit finiri ſēperqꝫ videt᷑ oriri Semp vexādo ſemp ge
mitus renouādo· Hinc petrus bleſenſis in q̃dā ep̄l'a
ſic ait· Ibi non ē ſuppliciorꝫ modus: nec intermiſſio
ſiue finis Nā ibi finis ſemper incipiet: mors nō mori
tur: nec defectus d̓ficiet: vt damnati hōis ꝯditio ſem
per in doloris materiā· et mortis et̓ne pabulum mi
ſerabilit᷑ recidiuꝫ · q̃re d̓r in p̄s Sicut oues in inferno
poſiti ſunt mors d̓paſcet eos Et ſi morte paſcētur in
pꝰ q̃d potabunt illi ſi mors ē paſtus q̃lis erit potus
Audi ꝓphetā Vua eorū vua fell': et botrus amariſſi
mꝰ fel draconū vinū eorū venenū aſpidū inſanabile
Ita ſcribit᷑· Deu: xxxii · O q̃le pctōrū nutrimētū vide
licꝫ mortis ꝑpetue: tā crudele ſuppliciū viuēt tūc mor
ti qꝛ vite ſūt mortui· Hinc ē qꝫ ber d̓t· in libro· v· de

ꝯſideratione ad eugeniū papā· Horreo vmē morda
cē ⁊ mortē viuacē· horreo incidē manus mortis viuē
tis et vite morientis Vn̄· Mortē immořli morieē im
pij O deus eťne q̄re me poſuiſti contrariū tibi· et fa
ctus ſū mihimetipſi grauis ? Cur nō tollis pctm̄ meū
vt hoc perpetuū poſſiꝫ euadē tormentū: O q̄ felix q̄
btūs q pctōrum ſordibꝫ nequaq̄ fuerit infectus qui
poſt mūdi gaudia nō abijt· nec in vanitates et inſa
nias falſas reſpexit: · Nos āt miſari errauim⁹ a via
veritatis et iuſtitie lumē nō illuxit nobis · laſſati ſu
mus in via iniq̄tatis et pditionis · et ābulaui⁹ vias
difficiles vias graues et īutiles per viā āt dm̄ nolui
mus ābulare· vere ſicut dr̄ yſaiꝫ xlix · Inuacuū laboā
uimus ſine cā ⁊ vane fortitudinē nrām conſūpſim⁹ ·
q̄d enim nobis profuit ſupbia· quid diuitiaꝝ pom
pa ⁊ iactantia: q̄d p̄ciosa corporis indumēta· q̄d com
meſſationes et crapule: q̄d riſus et letitie Quid
hec oīa nobis profuerunt· in quibꝫ vane ⁊ inutiliter
immo potius damnabilit̄ tempus nrūm exp̄edimus
Prochdolor ſine fructu tranſierūt hec oīa taq̄ fum⁹
ſeu aura matura, tranſijt quod tpale fuit· ſed heu rē
māſit quod in eťnum cruciabit Tūc dicꝫ dn̄s de quo
libꝫ damnato· illud Job: xx· Iuxta multitudinē adi
uētionū ſuaꝝ ſic ⁊ ſuſtinebit· Et illud apo· xviii Quā
tū glorificauit ſe ⁊ in delicijs fuit tm̄ date illi tormen
tū· et luctū q̄bꝫ eternalit̄ ſine fine torq̄ať· O q̄nta eſt
hoīs dementia pro delicijs ꝗ diuitijs ſeu pro aliq̄ ter
rena huiōi ppetua corporis et aīe ſubire tormenta·
vn̄ Cri· in li: de reparatione lapſi ſic inq̄t· Dic quāta
tpa luxurie q̄ ďliciaꝝ ſpacia ꝯparari vis penis ſem
piternis · Centum ſi placet annos ďlicijs demus
adde ⁊ alios centum· et adde ⁊ decies centum : que e
rit ex his ad eťnitatem compēſatio· Nōne oē tēpus

vite h⁹ quo delicijs frui videmur· et indulgē libidini
quaſi noctis vnius ſomnū ad eternitatis ꝯparationem
videtur: ē igitur aliquis q̄ vt vna nocte delcābile vi
deat ſomnū eternas eligat ſubire penas ⁊ illas ꝑ his
recipere l' pro illis iſtud commutarē· Quid dicemus
ad repoſitas penas · q̄d dicem⁹ ad hoc quod delicie ve
lut vmbra tranſeūt: pene vero eternalit̄ permanent
etiā ſi eq̄le tp⁹ et idē ſpaciū delicijs eſſꝫ poſitū ⁊ pene·
eſſꝫ aliq̄s ita ſtultus et demēs vt eligerꝫ pro vna die
deliciaꝝ vnā diē ſubire penaꝝ cū ſoleat dolor vnius
hore et q̄libꝫ corporis cruciatus in obliuionē mittere
ānī p̄teritum tēpus in voluptate tranſactū Hec oīa
Cri· vbi ſup̄· O eternum nunq̄ finē habiturū corporiſ
et aīe tam grande ſuppliciū O mortis perpetue indici
bile tormentū · Quid enim referā de te neſcio· Non
enim poteris v̄bis exp̄mi. nec itellcū concipi: nec cor
de comp̄hendi· Poſito eī ꝙ eſſꝫ vnus lapis de arena
coagulatus et cōpactus tāte q̄ntitatis ſicut infra cō
cauitatē octaue ſpere poſſꝫ cōtineri ⁊ ꝙ p⁹ milleſies
mille ānos p diuinā potentiā vna arenula a dicto la
pide tolleret Et deinde poſt milleſies mille annos ad
huc vna ⁊ ſic cōſeq̄nter donec totus lapis ī nihilū re
digetur nunq̄d conſūpto lapide eternitas p̄dcā erit
reuoluta· ſic ꝙ damnatoꝝ aīe tūc a penis liberabun
tur· Rn̄deo tibi ⁊ dico ꝙ ꝑpetuitas illa tūc vix erit i
choata Nā finiti ad īfinitū nulla ē ꝓportio vt dt ph̄s
viij· phiſicoꝝ· Si eñ hoc cognoſcerēt ⁊ p̄ſcirēt pctō
res cōdēnati ꝙ dcō lapide conſūpto ab illis intolera
bilib⁹ quos ſuſtinēt inferni cruciatib⁹ dīrent eripi· et
totalit̄ liberari miſerabilit̄ ſup hoc redemptiōis die
dīrent ſperare· imo quodāmō ſperādo cōgaudē· ex
quo ſcirēt finē ſuoꝝ p⁹ inumerabiles: imo p⁹ icōp̄hē
ſibiles et īfinitos fore ānos q̄uis tardiſſiē aduētuꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Illa ẽi ẽ maxia oĩm penaꝝ ꝺſolatio ⁊ carẽtia oĩs ſpei
nũq̄ a penis redimi ſiue liberari· Nã ſicut ꝺꝛ· pſal· xx
nij· Pctõꝛ deſolabiť in ſcl'a ſcl'orum· vt ꝺꝛ Trenoꝝ
nij· Perijt finis meus et ſpes mea a deo Itẽ q̃rit pec
cator Viere· xv· q̃re factus ẽ doloꝛ meus ꝑpetuus ⁊
plaga mea deſperabil' ſup quo Pro· xi· ſapiẽs ſic rñ
ꝺꝫ Moꝛtuo hoĩe impio nulla erit ſpes vltra Intel
ligite hec q̃ obliuiſcimini deũ ne infernus aliqñ vos
rapiat· et non ſit q̃ eripiat· Ecce iã plane video ꝙ ĩ
inferno nulla ẽ redemptio pctõris · Chariſſime intel
ligis tu v̉bum· ſapis cõſiliũ de lapide ſupius tibi ꝺi
ctũ Dic m̃ q̃d de illo ſentis · q̃d iudicas ? q̃d definis ·
puto veracit̃ ꝙ ratio non p̄t diſſentire· qui ita vt ꝺꝛ
ſit in rei veritate. Cogita ergo varias terrarũ ꝓuin
cias et imaginare regiones ſingulas · ꝑpende fluuioſ
et maria mũdum mẽte circui: et totũ perãbula Aſcẽ
vſq3 ad celũ ⁊ amoꝛe ſic trãſuola· Iterum deſcende ĩ
abyſſum· ꝓfunditatẽq3 conſidera· Ex q̃bus oĩbus q̃
celi ambitu continent̃ ↄpone lapidẽ· et imaginẽ ma
gnitudinis eꝰ q̃ntitatem· qua coꝛdialit̃ intellcã Dic
m̃ chariſſime quid ſentis tunc de lapide· imo potius
q̃d ſapis de ꝑpetuis: q̃d de infinitis pctõꝝ penis et
moꝛte· Eſtimo ꝙ talit̃ rñdebis· vere vere loq̃ neſcio
Audiui et cõturbatus ẽ venter meus A voce contre
muerũt labia mea· grandem rẽ intelligo· veritatem
ꝓpoſitã video· vñ ãmirari non ſufficio· ſꝫ pauoꝛe ni
mio mẽte contremiſco Nã certiſſime timoꝛ et tremoꝛ
venerũt ſup me multiplicis hoꝛroꝛis · et contexerũt
me tẽbꝛe· Quis eñi non metuerꝫ ? quis non expaueſ
cerꝫ · Quis anxietate coꝛdis penitus non deficerꝫ · q̃
mẽtetenꝰ hunc lapidem diligenter ruminarꝫ infinitaſ
pctõꝛum penas memoꝛiter reuoluendo· Pone ergo
eum velut ſignaculũ ſuper coꝛ tuũ · Valde eñi vtile

ēt ꝓficuū tibi huiōi lapidis nunꝙ̄ obliuiſci: q̄tenuſ
ſi diuinus a morte nō corrigit et reuocat a malicia hu
iuſcemodi ſpeculū pene īterminabilis saltē cohibeat
aliq̄n a pctīs O graue ſuppliciū miſerabile ꝙ̄ fugien
dū O ſtigis exiciū lachrymabile q̄z metuendū· quod
ſtige torq̄t ſemper nunq̄z morieť Semp plectet et nū
q̄z finis habeť Ex p̄dictis clare pȝ ꝙ penaꝝ icre
mentū per infinita ſcl'a nunq̄z finieť· Huiōi conſide
ratio etnitatis pene infernalis conuertit fulconē má
ſilienſē· q̄ cum eſſz excellēs ioculator et vanitatibus
mūdi deditus· vna dieꝝ cepit cogitare de etnitate
iehennalis pene· et dixit in corde ſuo: Si tibi ꝓpone
reť iacere in lecto molli: et bn̄ ſtrato: ita ꝙ nulla ne
ceſſitate cogēte inde recedēs hoc non poſſis ſuſtinere
in etnum in tali lcō dlicato· Quo mō ergo poteris
ſuſtinere ſempitnā infernalē penā: ſi contingat te ī
perpetuū illā fore paſſuꝝ Hac vero ꝯſideratione per
territus reliq̄t oīa. et factus ē monachus· poſtea epi
ſcopus tholoſanus et vir eximie ſcītatis· Itē con
ſideratio perpetuitatis pene infernal' confortat hoī
nem· et induat ad pugnandū contra diabolū· Quiſ
enim conſiderans ꝙ ſi deuictus fuerit ab eodē duce
retur ad tormētū ſempiternū· nōne viriliter pugnz
ne vincať· Vn̄ narrat egeſippus d̄ gradibȝ iudeoꝝ·
ꝙcum q̄dam de ſocijs alaxandri qui p̄erat magin ex
ercitui viderz contra eū innuērabilē exercitū ad bel
landum p̄paratū et ſui cibū ſumerēt ad confortatio
nē vn̄ ipſe in quodam ſolatio quaſi iocādo eis dixit
Prandeamus nunc o viri ſtrennui· nam apud infe
ros ſumus cenaturi· Quo verbo ſūt omnes animati
ad fugiēdum illam cenam ꝙ tam viriliter pugnaue
runt· ſic ꝙ hoſtibus ſuis honorifice triumpharunt·
Itē a dlectationibus mūdi retrahiť et auellitur· vn̄

legit̃ in vitaſprũm quendam ſenem dixiſſe· Nutrix
cũ vult puerũ ablactare: et a dulcedine lactis abdu
cẽ ad mamillã ponit ſinapiũ ł q̃d aliud amarũ quod
puer lactãs guſtãs ꝛ percipiẽs ſtatim retrahitur a dul
cedine lactis Et ſic tu iunge amaritudinẽ ꝑpetuã in
ferni· ↄ̃lectationibus hꝰ mũdi: et ꝓcul dubio retrahe
ris ab eiſ dẽ Vñ iob: v Nũq̃d guſtare p̃t q̃s qđ guſta
te affert amariſſimã hoc ẽ ſempit̃nam· iõ d̃t ꝓſper i
p̃ñti vita delicie tp̃ales dulces ſũt· et tribulationes
amare· Sꝫ q̃s non libent̃ bibit tribulationis poculũ
metuẽs ignẽ ꝑpetuũ iehenne· ꝗ̃ q̃s non contẽnit dul
cedinẽ ſcł̃i inhiãs bonis ſempit̃ne vite· Vñ legitur in
legenda btĩ ioãnis euãgeliſte· ꝙ q̃dam diuites ad p̃
dicationẽ eꝰ ↄuerſi oĩa reliq̃rũt· poſtea vidẽtes ſuos
ſuos in glá mũdi conſtitutos penituit eos ſua bona
reliq̃ſſe· quod btũs ioãnes per ſpm̃ intelligens v̓gu
las in aurũ· et ſilices in gẽmas orãdo ↄmutauit· ſicq̧
eis oĩa reſtituit delicta· Poſt modũ q̃dã iuuenis a
btõ ioãne reſuſcitatus narrauit eis de gł̃a quã ami
ſerũt: et de penis infernalibꝫ q̃ eos exſpectauerũt· q̃
intellcis plurimũ territi et aĩo contriſtati omnia cõ
temnentes ad pauptatẽ p̓ſtinam reuerſi ſũt· ac mũ
dũ cũ ſuis penitus derelinq̃rũt· Item accidiã ꝓfugat
et repellit Vñ legitur in vitas patrũ: ꝙ quidam fra
ter dixit ſeni· Pr̃ nimium accidior ſic continuo ſeden
do in hac cella· Senex rñdit· Nondũ vidiſti tormen
ta perpetuo duratura· Nam ſi illa in corde tuo poſuiſ
ſes ꝙ ſi cella tua vſq̧ ad collum eſſet vermibus re
pletam ſuſtineres patienter et non accidiareris · Et
ergo cũ oꝫ pctõrem· ꝗ̃ et̃nam· ꝗ̃ purgatorij acerbiſſi
mã ſuſtinẽ penã· ł in p̃ñti ↄdignã agẽ p̃niãm· q̃s nõ
p̃eligꝫ hic ſuſtinẽ p̃niãm ꝛ pati potiꝰ q̃͞ȝ ibi: niſi oĩno
fuerit mente alienatꝰ Vnde yſidor in ſinodo· Inten

de animo dolores · quoſcunqz tormētorū quaſcunqz ſeculi penas q̄ſcunqz dolorꝝ acerbitates · cōpara hec totū iehēne ꝛ leue erit oē qd̄ pateris Itē ber· i epl'a Vigilias times et ieiunia manuūqz labores : ſz hec le uia ſūt flāmas perpetuas meditāti Recordatio tēbra rum facit non horrē ſolitudinē · Si futurā de vbis co gitas diſcuſſionē non diſplicebit ſilentiū fletus ille · et ſtridor dentiū paēs ibi reddit ꝛ culatrā ꝛ mattam Itē Au· in ſermone · Mens hūana mūdi h9 illecebris et concupiſcentijs deuicta fugit laborē : expetit volu ptatem · et vix ab his ddūcitur vt ſe a p̄oris vite con ſuetudine excludat · ſz cū icepit cogitaē iudicij necā tē ac penaꝝ eťnalium crudelitatē voluntariū bellum induat paſſionibus motu l' ſpe p̄mij vel timore ſup plicij vim facit p̄ſtinis deſiderijs et violent̄ ipſa ſeip ſā vincere ōtendit · iō dr· Abacuc· iij· Ingrediat̄ pu tredo in oſſibz meis vt ſubť me ſcateat tpe videlicz p̄ntis vite · et poſtea reqeſcā in die tribulationis Ec ce q̄ꝫ fructuoſa ſalubris ē meditatio pene infernal' · Quare ſcribit̄ in p̄s Cōuertātur pctōres in infernū hoc ē per meditationes illuc ſe tranſferāt viuētes ꝛ ergo dr bn̄ Dam· iij · Btūs qui intueris abyſſos vid̄ licz per continuā et iugē memoriā in eťne contēpla tionis tormēta infernalia · pꝫ ergo ſufficienter per p̄ dicta ꝙ multiplex ēſt · et varia infernal' pena : et q̄ꝫ vtilis et proficua eſt ipſius memoria Et ergo erit ho mo vere qui cuꝫ bona poſſit hrē · Sponte ſubit penas infernaleſqꝫ cethenas Ignibus arſurus et his nunq̄ꝫ rediturus :

De quarto nouiſſimorꝝ quod ē regnū celorum

Vartū nouiſſimorꝝ quod valde et p̄apue dꝫ homines a pctīs retrahere eſt gloria ce leſtis · Si homo refrenat ab homicidio l'

cōſiliͦ ope criminoſo ne pdat tpalia quantomagis
dȝ coercere ab omni actu illicito ne amittat gaudi
a ſempitna. Vn̄ Augu. in libro confeſſionū Eſt gau
dium quod nō dat impijs ſed eis q̄ gratis colūt quo
rum gaudiū tu ipſe es . ꝛ ergo ſcribit .i. ad Coꝝ. vi
Imq̄ regnū dei non poſſidebūt imo cum magna con
fuſione repellētur ab eodē ſicut goliardi ꝛ nebuloēs
viliſſimi indignanter repelli ſolent ab īperatoris cu
ria. Nec illic ſedeant cū regibus et principibꝰ in tam
excellētia ſolemni menſa. Dicit enim Caſſiodo. ſup
illud: pſal. Expelle eos qm̄ irritauarunt te dnē. Hic
diſcimus ꝙ tm̄ vnuſquiſqȝ repellit: quantuȝ eꝰ pctā
cumulantur: quantitas enim dilci mēſura ē repudij
Nunquid ergo quilibȝ pctā vitabit: et tanq̄ mortife
rum celerius abhorrebit. qui per hoc celeſte gaudiū
ſe nouerit amiſſurum De hac aūt incōphenſibili glo
ria: ego pauper ingenio quid loquēdo proferam
Si enim oculus non vidit: nec aurus audiuit: nec in
cor hominis aſcendit q̄ pparauit deus diligētibus ſe:
Sicut ſcribitur prime. Ad coꝝ. ij. de illis q̄ tunc refe
ram Certe quaſi balbuciēdo ſicut cecus natus diſ
putans de coloribus non confidens de ſenſu propo
ſed multiplici ſcripturarum teſtimonio pauliſper in
de dicam. Eſt igitur notandū. ꝙ quamuis in regno
dei ſunt valde multa imo innumerabilia eius felici
tatē tangētia: ꝛ gloriam pleniſſiē atteſtantia. Ipſiū
tamē quo ad pn̄s ſpecialit a tribus commēdatur
Primo a ſumma pulchritudine ſiue claritate: Se
cundo a bonorum oīm copioſitate Tercio a maxi
ma leticia iugit durante in etnitate. nā ibi ē immen
ſa pulchritudo ſiue claritas . bonoꝝ copioſitas : ſum
mūqȝ gaudiū ꝛ ſtabilis etnitas De quibus hic per or
dinē breuit dicet De pulchritudiē regni celoꝝ

N p̄rimis igiẗ regnū dei ꝯmēdatur a ſumma pulchri
tudine ſiue claitate Nā vt dꝛ ſapiẽ Jpſū dꝛ regnū de
coris Vnde ē ꝙ p̄s dt· Dn̄e dilexi decorē dom⁹ tue vn̄
Thobi:xiij· Btūs ero ſi fuerit reliq̄e ſeīs mei ad vidē
dā claritatē hirl'm Porte e⁹ ex ſaphiro ⁊ ſmaragdo
edificabunẗ:et ex lapide p̄cioſo Oīs circuit⁹ murorꝫ
e⁹ lapide cādido ⁊ auro mūdo oēs platee e⁹ auro ſterꝫ
neẗ. Jtē apo:xxi· Jpſa ciuitas aurꝫ mūdū ſil'e vitro
mūdo· fūdamēta muri ciuitatis ſūt lapide p̄cioſo or
nata·et xij·porte·xij:margarete ſūt p ſingulas ⁊ ſin
gule porte erāt ex ſingul' margaritis Et platee ciui
tatis aurꝫ mūdū tāꝙ vitrꝫ pluciduꝫ ⁊ tēplū nō vidi in
ea Dn̄s eni̅ deus oīps tēplū e⁹ ē et agn⁹ Et ciuitas non
egꝫ ſole neꝫ luna vt luceāt in ea:nā claritas dei illuīa
bit eā·in lucerna e⁹ ē agn⁹·et ābulabūt gētes in lu
mine e⁹ Jtē·apo Nox vltra nō erit ⁊ nō egebūt luīe
lucerne·neqꝫ luīe ſolis :qm̄ deus illuīabit illos :et
regnabūt in ſcl'a ſcl'orꝫ Cū quo videẗ cōcordare illd
Pſa.lx·Nō erit tibi āplius ſol ad lucēdū p diem:nec
ſplēdor lune illuīabit te·ſed erit tibi dn̄s in lucē ſem
piẗnā Jpſe eni̅ ē ſpeculū ſine macula ⁊ cādor lucis eẗ
ne ſicut ſcribiẗ ſapi·vij Jtē ſplēdor gl'e vt hētur ad he
bre.i. Nā ſplēdor e⁹ vt lux erit Aba·iij· Ab hoc ſplē
dore oīs ſcī in regno celorꝫ recipiūt lucē ⁊ fulgorē
ſēpiẗnum quo aſſidue felices letātur·vn̄ Judi·v·q̄
diligūt te ſicut ſol in ortu ſuo ſplēdꝫ ita rutilent· Et
ergo dꝛ Sapi·iij·fulgebūt iuſti ⁊ tāꝙ ſcintille i arū
dineto diſcurrēt· Mat·xiij·fulgebūt iuſti ſicut ſol i
regno pr̄is eorū O q̄ꝫ gl'oſū ē hoc lumē et q̄ꝫ dilcā ta
bernacula tua dn̄e v̄tutū·q̄ꝫ magn⁹ decor q̄ꝫ ingens
ſplēdor in ciuitate dn̄i·q̄ꝫ mira claritas et q̄ꝫ ſūma a
meītas ī celeſti pr̄ia vn̄ Au· in li·de libro arbi· ſic in
quit: Tanta ē pulchritudo iuſticie·tanta eſt iocūdi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

tas lucis eterne: vt etiā ſi nōn licetz āpliuis in ea dele
ctari ꝙ vni9 diei hora ꝓpter hoc ſolū inumerabiles
vite dies plenī delicijs · et affluētia bonoꝝ tpaliū rcē
et merito deſpicerent̄ Non eñ falſo ā paruo affcū di
ctū ē · qm̄ melior ē dies vna in atrijs tuis ſup millia ·
q̄re idē Augu · in li · de ci : dei exclamās ita dt · O cele
ſtis hirl'm dom9 illūinoſa ad te ſuſpirat pēgrinatio
mea ⁊ poſſidz me in te q̄ fecit et me et te · vñ ber · in
omel' : nij : ſu Miſſus ē añ O ꝙ glorioſū ē regnū illud
in quo reges cōgregati cōuenerūt in vnū ad laudan
dū ſcz et ad glorificandū eū q̄ ſuper oēs ē rex regum
et dñs dnāntiū · de cuius ſplēdidiſſima contēplatiōe
fulgebūt iuſti ſicut ſol in regno pris eoꝝ · Hinc pro
pheta dt : ad īplebis me leticia cū vultu tuo · Vñ iob
xiij · Videbit faciē eius in iubilatione Hanc faciem
oēs inſpicient q̄ dnō fideliter ſeruierūt in hūilitate
cordis : in laboribus plurimis ac operibz v̓tuoſis vñ
Apo vlti · Serui eius ſeruiēt illi · et videbunt faciem
eius · Et iō dr · pſa · xxxiij · Regem in decore ſuo vide
bunt : O ꝙ piū ꝙ gratū ꝙ ſuaue ꝙ btm̄ tunc erit ie
ſum vidē his q̄ eum dilexerūt · Tunc certe exclaman
bo dicēs illd Abacuc · iij · Ego āt ī dnō gaudebo · ⁊ ex
ultabo ī do ieſu meo O q̄ntū gaudebūt quos gaudia
ſumma replebūt Quos illuſtrabit quos ſp glorifica
bit Viſio ſcā dei ſplēdorq3 ſue faciei De copio
ſitate oīm bonoꝝ regni celeſtis

Egnū celeſte ɔmēdatur ſecunda boñoꝝ oīm co
pioſitate · vñ Au · in li · de ciui · di · dt · qd deus p̄
parauit diligētibz ſe : ſpe nō attingit̄ charitate ñ cōp
hēdit̄ · dſideria ⁊ vota trāſgredit̄ Acq̄ri p̄t : eſtīari nō
p̄t Itē ber · Merces ſcōꝝ tā magna ꝙ nō p̄t mēſurāi
tā mlt'a ꝙ nō p̄t nuērari · tā copioſa ꝙ nō p̄t finiri ·
et tam precioſa ꝙ non poteſt eſtimari · De his ſuper

abundantibꝫ bonis et diuitijs ipſiꝰ regni celeſtis ita
ſcribit᷑· deu·viij Deus deus tuus introducat te in t̃rã
bonã· terrã viuaꝝ aq̃rumq; et fontiũ: in cãpis et mõ
tibus erumpẽt fluuioꝝ abyſſi· Terrã frumenti ordei
et vineaꝝ: in q̃ ficus malagranata et olиueta naſcũ
tur· olei et mellis · vbi abſq; vlla penuria comedes
panem tuum· et rerũ õmium abundãtia perfrueris ·
Certe hec terra fertilis copioſiſſime fluẽs lacte ac dul
cedine mellis Hec eſt terra ad quã explorãdam miſ
ſi ſũt filij dan· ſicut ſcribitur Judicũ· xviij. Qui rede
untes dixerũt· vidimꝰ terrã valde opulentaꝫ et vbe
reꝫ · nolite negligere· nolite ceſſare· eamus poſſideaꝰ
eã nullus erit labor Tradetq; dominus nobis locuꝫ
in quo nullius rei erit penuria· Naꝫ omne quod mo
leſtat ibi deeſt· Augꝰ· Eterna beatitudo conſiſtit in
duobus · ſcꝫ in neceſſaria abſentia õmis mali et neceſ
ſaria preſẽtia oĩs boni· Si eñ q̃ris quid ibi eſt aliter
non p̃t reſpõderi niſi quicq̃d boni ẽ ibi ẽ · et quicq̃d
mali ẽ nuſq̃ȝ ẽ Et ergo d̃t btũs Gre: Nihil exterius
qđ ibi appetat᷑: et nihil interius qđ ibi faſtidiat᷑ Jõ
ſcribit᷑ apo· vi: Non eſuriẽt neq; ſitiẽt ãplius et non
cadꝫ ſuper eos ſol neq; eſtus: qm̃ agnus di q̃ in me
dio ẽ regꝫ eos et deducꝫ eos ad vite fontes aquaꝝ
Et ibidẽ oſtẽdit m̃ flumẽ aq̃ vite: q̃ ſitit veniat: qui
vult accipiat vite gratis aquã: Qui ãt biberit ex aq̃
non ſitiet iteꝝ: ſꝫ fiet in eo fons aq̃ ſaliẽtis in vitam
eternã vt h̃r᷑· Joã· iiij· O q̃ȝ felix p̃ria· q̃ȝ btã terra·
vbi deus erit oĩa in oĩbꝫ et nullius rei ẽ penuria ſeu
aliq̃s defectꝰ· Certe hec p̃ria locus ẽ paſcue celeſtis
vbi nihil deerit in quo fideles ſuos dñs reficiet ſuaui
ter ac ꝑpetue collocabit: vñ Eze· xxxiiij· d̃t dñs · In
ducã eos in t̃ram ſuãꝫ paſcã eos in mõtibus iſr̃l· in
riuis et in cauernis t̃re in paſcuis vberrimis paſcã eaſ

et in montibꝫ excelſis erūt paſcue eoꝝ: ibi requieſcēt in herbis virētibꝫ et in paſcuis pinguibꝫ paſcent̄ ſuper montes iſrl' Ipſi em̄ ſci paſcētur in cognitioē ſūme veritatis et illa erūt paſcua vberrima ſiue ingrediant̄ ad ꝯtemplandū diuinitatē: ſiue egrediant̄ ad cōſiderandū humanitatē· vtrobiqꝫ inueniēt plenā ſocietatē· Vn̄ ioan: x· Ingredient̄ ⁊ egrediētur ⁊ paſcua inueniēt Itē paſcētur in ꝺlectatione ⁊ fruitioē ſūme ſuauitatis · et illa erūt paſcua pinguia Vn̄ ꝺr in ps̄ Ex adipe frumēti ſaciat te Adeps hꝰ frumenti ē ꝺlectatio· ⁊ ſuauitas q̄ cauſatur ex amore dei Hoc ergo amore ſicut adipe et pinguedine repleatur aīa mea: paſcētur etiā in etnitate ꝑpetue ſecuritatis ·et illa paſcua erūt virētia· nunq̄ em̄ areſcēt ſꝫ ſemp vireſcēt et in pulchritudine ꝑpetua durabūt· Ecce q̄l pria et q̄ bona tra· vbi tā vberrima pinguia et virentia erūt paſcua btōꝝ Hec ē vere tra viuētiū i q̄ credimus tot et tāta videre bona dn̄i· vnde ꝺr in ps̄ Replebimur in bonis domus tue· et q̄ ſunt in illa bona q̄bus ſci replebūtur · niſi illa incōphenſibilis gl'a btōꝝ? Nam vt ꝺt ber· in ſer· de ꝺdicatione Ad imaginē dei fcā eſt aīa rōnalis ceteris oībus occupāi pt repleri nō p̄t· Capacitatē em̄ dei q̄cquid deo minus ē non iplebit : Hac ineffabili glā non ſolū implebimur· veꝝ etiā vſqꝫ ad ſummū inebriabimur· vn̄ hiere: xxxi: Inebriabo ſacerdotū aīas cum pinguedine hoc faciet in cena magna fidelibus p̄parata Tūc em̄ p̄canget ſe et faciet illos diſcumbē : et tranſiēs miniſtrabit illis ferculū ſue glorie· et vinū mire ſuauitatis et leticie eis exhibendo Tūc dicetur illud diſcumbētibꝫ Cā: v· Comedite at bibite amici: et inebriai chariſſimi Hinc ſcribitur yſa· xxix: Inebriai et non vino· et vn̄ tūc inebriabūtur? Certe a gaudio multi

plia et glá celeſti O dus et̃ne q̃ꝫ dulcet̃ ⁊ plenẽ tunc
fideles tui iebriabũt̃ ab vbtate dom⁹ tue et torrẽtis
voluptatis tue· qm̃ apud te ẽ fons vite· fons indefici
ẽs beatitudinis et gl̃e· vtiqꝫ hãc domũ decꝫ ſcitudo
in lõgitudine dieꝝ Ipſa eñ ẽ dom⁹ dñ diuitijs ĩfer
ta et citas dei nri oĩbꝫ bonis adipleta· q̃ ꝓpter ſcribi
tur· Pſa· xxxiij· Oculi tui videbũt hirl̃m opulentã ci
uitatẽ· H⁹ ciuitatis opulẽtia ſeu bonoꝝ maxia abun
dãtia nõ ſolũ pꝫ ex p̃dictis ſꝫ etiã ſpecialit̃ ex ml̃titu
dine e⁹ pacis in q̃ dlectabunt̃ mãſueti q̃ hereditabũt
illã terrã ſuperius exp̃ſſam Pſa· lv· In leticia egredi
emini ⁊ in pace dducẽi· O q̃nta ipſius hirl̃m in abũ
dãtia pacis c⁹ imppetuũ nunq̃ꝫ erit finis. ſicut ſcribi
t̃ Pſa· ix Itẽ eiuſ dem· xxxij· Sedebit ꝓpl̃s meus in pl̃
chritudine pacis in tabernacul̃ fiducie· ĩ reqe opulẽ
ta Et ergo bñ dr̃ Thobi· xiij· Hirl̃m ciuitas dei· btĩ
oẽs q̃ diligũt te et gaudẽt ſup pacẽ tuã· Nã ſicut hẽt̃
Ezechi· xiij· In te videt ſcĩ viſionẽ pacis ·ibi pax ſu
p pacẽ· ibi pax ſũma q̃ exſupat oẽm ſenſũ necnõ hu
manũ intellcũm· q̃ tãte pacis voluerit eẽ pticeps cũ
ſcis in cel̃· diſcat nunc humilit̃ pati in terris Naꝫ vt
ſcribit̃ in aurora ad tã p̃clarã reqem patiẽdo pue
nit̃· nec niſi p penã ſapiẽs hac luce potit̃

De maxima ⁊ ſtabili leticia regni celeſtis

Oſtremo regnũ dei ↄmẽdatur a maxima
leticia iugiter durãte in et̃nitate· Vnde
Gre· in omel̃· q̃ lingua dicere · vel q̃s intellcũs cape
ſufficiat illa ſupne ciuitatis q̃nta ſint gaudia angelo
rũ choris intereẽ cũ beatiſſimis ſpiritibꝫ glorie condi
toris aſſiſtẽ pñtem dei vultũ cernẽ· incircũſcriptum
lumẽ videre· nullo mortis metu affici incorruptionis
v̉tute ppetuo letari· Certe hec ẽ ciuitas dei nri hirl̃ꝫ
vrbs btã hirl̃m q̃ vt ciuitas edificat̃ O ciuitatũ in q̃

ſunt tanta gaudia ⁊ leticie btõꝝ Pſa·vlti·Letaī cū
hirl'm ⁊ exultate in ea oms q̄ diligitis eam·gaudete
cū ea gaudio vniuerſi lugebatis ſup eā ⁊ fugiebatis
et repleabimini ab vbē ꝯſolationis eius: vt mulgea
tis et d'licys affluatis ab oīmoda glā eꝰ De imēſa hꝰ
ciuitatis glā ſic d't·Augu: in li·de: ci·dei Quāta erit
illa felicitas vbi nullū erit malū: nullū latebit bonū
vocabit' dei laudibꝫ q̄ erit oīa in oībus Pſa: lxiiij·O
culus nō vidit deus abs te q̄ p̄paraſti exſpectātibus
te·q̄ ſcis donaturus es in maxima leticia ppetue poſ
ſidēda·Et eiuſdē·xxxv·Veniēt in ſyon cū laude ⁊ le
ticia ſempit'na ſup capita eoꝝ Hinc ē q̄ p̄s d't Nouit
dn̄s dies imaculatoꝝ et hereditas eoꝝ in et'num erit
Vē ſicut ſcribitur Thobi·xiij·Magnus es dn̄e in et'
nū: et in oīa ſcl'a regnū tuū Au·in li·de·ci·dei Voca
biꝰ et videbiꝰ·amabiꝰ ⁊ laudabiꝰ·ecce q̄d erit in fi
ne ſine fine Nā q̄s nr̄ alius erit finis·niſi puenire ad
regnū cꝰ nullus erit finis ? Veriſſime regnū tuū dn̄e
regnū oīm ſcl'orum·et dn̄atio tua in omni gnātione
et gnātionem·Et ergo ſcribit'·Tho·xiij·Bn̄dictus
dn̄s q̄ exultauit hirl'm vt ſit regnū eius in ſcl'a ſcl'o
rum ſuper eā·O q̄ӡ glorioſū eſt hoc regnū in quo cū
chriſto gaudent oēs ſācti·amictiſꝫ ſtolis albis ſequū
tur agnū quocūꝫ ierit·Dē quo regno d't btūs Augu
in li·de ꝯflictu vicioꝝ et v'tutū: Recedat amor p̄ntis
ſeculi in quo nullus ita naſcit' vt nō moriat': et ſucce
dat amor futuri ſeculi in quo oēs viuificātur vt non
moriātur deinceps: vbi nulla aduerſitas turbat: nul
la neceſſitas anguſtat·nulla moleſtia inq̄etat·ſed p
hennis leticia ibi regnat·Hinc eſt q̄ӡ dicitur in ·pſal
mis Juſti epulent' ⁊ exultent in conſpcū dei·et delec
tentur in tileticia: Item: dicit·pſai·xxxv: Gaudiuꝫ
et leticiam obtinebunt·et fugiet dolor ⁊ gemitꝰ Vn

de Apo·xxi· Abſtergz deus oēm lachrymā ab oculis
eoꝝ· et mors vltra nō erit neqz luctus neqz clamor:
neqz dolor erit vltra· qꝛ prima abierūt Itē yſa·xxv
Aufert dus oēm lachrymā ab oī facie·et oppbrium
ppl'i ſui auferz de vniuerſa terra·et dicēt in die illa:
Ecce dus nr̄ exſpectauimus eū et ſaluabit nos iſte do
minus·ſuſtinuimus eū exaltabim⁹ et letabimur ī ſa
lutari eius O quanta leticia qñ non ſolū in aīa· ſed
etiā ī corpe fuerit gl'andū Yſa·lxi In terra ſua dupli
cia poſſidebūt Et pro·vlti· Oīs domeſtici eius amic
ti ſūt duplicibz ·i· duabus ſtolis quarū vnā ſcz aīe poſ
ſidēt et reliquam ſcz corporis exſpectant accepturi:
Itē qñ non ſolū erit eis gaudium de bonis opibus
ꝓprys·ſed etiā de meritis ſingulis oīm btōꝝ Vnde
dr dñs Ihere:xxxy: Habitare eos faciā confidēter·
et erunt m̄ in ppl'm·et ero eis in deū· et dabo eis cor
vnū et aīam vnā·ī vnitate ſubſtātie·ſz vinculo cla
ritatis Ecce chariſſime ſi aīa martiris :cōfeſſoris :
vel v̓ginis·et aīa tua tunc erūt vna·conſeqns vide
tur ꝙ illoꝝ gaudium etiā erit et tuū Sil'e eſt de aīa
apl'i l' cuiuſlibz alterius ſcī Hinc Gre·dt Tanta eſt
vis charitatis :oīa ſociat vt bonū quod q̄s in ſe nō
ſuſcipit·in alio gaudeat accepiſſe Certe illud admi
randum et multiplex gaudiū in cor hominis nō aſcen
dit· Et ergo quilibz totus ipſum gaudium introibit
et ſic gaudiū ſuum plenū erit Nā intus et extra·ſub
tus et ſupra: immo circūquaqz mirabiliter gaudebit
Intus de puritate conſcientie·extra de corporis glo
rificatione:ſubtus de celo et aliarum creaturarū pul
chritudine et innouatione·ſupra de dei viſione·et cir
cūcirca de angelorū et omnium ſanctorū iucunditate
et dlectabili aſſociatione· Vere vere vere: nemo po
teſt cogitare quantū erit exultare tunc in celis habi

tare et cū angelis regnare· Et ergo bñ dr Mat·xxv
Intra in gaudium dñi tui· intra in hocipsū gaudiūs
nā non poterit intrare cor tuū de immēſitate gaudio
rum celeſtium Sic dt btūs Ber· in li· meditationuȝ
ſuarum Ibi totū leticia totū exultatio poſſidȝ· homi
neſqȝ angelis ſociati ſine vlla carnis infirmitate imp
petuum manebunt iocunditas infinita· beatitudo ſē
piterna in qua qui ſemel ſuſcipit· ſemper tenet ibi
reqes a laboribus: pax ab hoſtibus: amenitas de no
uitate: ſecuritas de eternitate: dulcedo et ſuauitas de
dei viſione Et quis illic habitare vt vehement nō
deſiderat· et ꝓpter pacem et ꝓpter amenitatem· et ꝓ
ter eternitatē et ꝓpter dei viſionē· Item dicit alibi·
idem Ber· Tanta eſt iocūditas et ſuauitas illiꝰ pa
trie celeſtis· ꝙ ſi non liceret ibi eſſe niſi per vnius ho
re ſpacium oīs dies huius vite pleni dlicijs merito
contemnerētur Cui comparata omnis aliunde ſua
uitas dolor eſt· omnis iocunditas meror omne dulce
amarū· omne dcorum fedum: et omne aliūd quicqd
dlectare poſſȝ moleſtū cum dei bonitas in infinitū ex
cedat omnem aliā bonitatē· O bone deus quid mi
hi eſt in celo: et a te quid volui ſuper terram· cū hec
omnia ſunt dſiderabilia ſup aurum et lapideȝ p̄ciosū
multū et dulciora ſuper mel et fauum: O quid di
cemus de hac pria· quid de hieruſalem vrbe tam be
ata? Per hꝰ enim viros· ſicut ſcribit Thobi· xiij· In
ceſſanter iocunde et dulciter cantatur alleluia Vnde
pſa· li· Gaudium et leticia inuenietur in ea· gratiaꝝ
actio et vox laudis in templo eius omnes dicent glo
riam Et vere merito vox exultationis et ſalutis reſo
nȝ in tabernaculis iuſtorum Nam in ciuitate domini
ibi ſonant iugiter organa ſanctorū qui tribulationū
et penarū laborumqȝ et omniū miſeriaꝝ penitus iā

f iij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

obliti perfruūtᷣ ⁊ iubilo celeſti· O ꝙ̄ letabūde· ꝙ̄ ſu
auitᷣ ⁊ p̄clare tunc canꝫ Dlaſol qui in gāma vt fleuit
et Are· De hac ciuitate loquitur adhuc Ber· in li· de
meditationibus O ciuitas celeſtis ⁊ manſio ſecura
pr̄ia totū continēns quod ꝺlectat ibi incole quietus
populus ſine murmure⁊ ꝙ̄ glorioſa dicta ſunt de te ci
uitas dei ſicut letantiū omniū habitatio ē in te ibi
Pax⁊ pietas ⁊ bonitas ⁊ lux⁊ virtus ſplēdor honeſtas
Gloria laus reqes amor ⁊ concordia dulcis Gaudiū·
leticia· dulcedo vita perennis De hac āt perhēni
vita certi erūt et ſecuri· ꝙ nūꝙ̄ in perpetuum erit
amittēda· Yſa· xxxij· Securitas erit vſqꝫ in ſempitꝰnū
Itē Ezechi· xxxiij· Habitabūt confidentᷣ abſqꝫ vllo
timore et Pro· i· Qui me audierit abſqꝫ terrorē req̄
eſcꝫ ⁊ abundantia perfruetᷣ maloꝝ timore ſublato ⁊
Vnde Au· Beatitudinē omniū bonoꝝ celeſtiū perfi
cit ſecuritas eterna que ſi ſola deeſſet oīa bona celeſ
tia quantūcunqꝫ dulcia vaneſcerent et vileſcerēt ex
timore amittendi· Et ergo aſſecurando dicit dn̄s Jo
annis · viij⁊ Gaudiū veſtrū nemo tollꝫ a vobis O do
mus dei⁊ ciuitas regis magni· ꝙ̄ innūerabilia ꝙ̄ grā
dia et eternalia ſunt cuncta tua gaudia· ꝙ̄ꝫ multe tu
e leticie· ꝙ̄ꝫ felices tui incole Vere vere beati qui ha
bitant in domo tua dn̄e· Nam in ſecula ſeculoꝝ lau
dabunt te· Quis enim ignorat compos mētis ſue· ꝙ
cetus in excelſis te laudat celitus omnis ⁊ Huius
āt leticie ſeu celeſtis glorie ꝑpetuitas indeficiēs ex eo
ꝺſenditur· ꝙꝛ oliue comparatur· Vn̄ Ozee· xiiij· Erit
quaſi oliua gloria eius Oliua enī indeficiēter tam in
hieme ꝙ̄ in eſtate ſēper vireſcit· Et iō indefectibilē
eternam iſtius glorie pmanentiaꝫ ꝺſignat· q̄ ex diur
nitate non ꝺficit· ſꝫ magis innouatur De hac eter
na gloria ſic dicit⁊ Criſoſtimus in libro de reparatiōe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

lapſi· Que erit voluptas que leticia eſſe cum chriſto
cum anima ad propriam g̃noſitatem egreſſa cū fidu
cia iam ceperit dominum ſuū videre Explicari non
poteſt illius leticie magnitudo Non enim ſolū ꝑ his
exultat quibus perfruitur tunc in p̄ſenti: Sed m̄lto
magis pro eo gaudet ꝙ bonorum ſuorum ſcit nulluz
finem futurꝫ Et quis erit particeps tante glorie ſine
fine permanſure   Certe gloria hec ē omnibus ſā
ctis eius Nam ſancti exultabunt in gloria: letabūt
in cubilibus ſuis Vnde qui chriſti veſtigia ſecuti fue
runt in terris cum ipſo regnabunt in gloria et hono
re coronati eternaliter in celis O dilecte mi ꝙ̄ ineffa
biliter tunc gaudebitis ſi ad illa gaudia in et̃na glā
fueris trāſlatus Tūc vtiqꝫ dices exclamādo illud
Yſaie· Sexageſimo primo· Gaudebo in dn̄o ⁊ exulta
bit aīa mea in deo meo: qꝛ induit me veſtimētis ſalu
tis Veriſſime ſicut ſcribit Job· xxij· Tūc ſuper ōni
potentē delicijs affluēs ·et eleuabis ad deū faciē tuā
et in vijs tuis lumē ſplendebit De quo ſcribit Eccl·
xi· Dulce lumen et delectabile eſt videre ſolem .i. chri
ſtum· quem cognoſcere ⁊ intueri excellit omne gau
dium huius mundi Nec mirum quia eius viſio et no
ticia eſt ſanctorum gloria et vita ſempiterna· Vnde
Joannis xvij: Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te
ſolum verum deum· et quem miſiſti ieſum chriſtū
Qui ad cognitionem hanc peruenerit ipſum deū fa
cie ad faciē videbit· et cognoſcꝫ eū· ſicuti ē ſm ſe diui
nū quod erit gaudium excellentiſſimū· fons et origo
omniū gaudiorꝫ· Hinc eſt ꝙ Bernardus dicit in ſer
mone· Reuera illud eſt verū et ſummum gaudium
quod non de creatura ſed de creatore concipiunt qd̄
vtiqꝫ fiet quādo tibi faciem ſuam oñderit· Et ergo
propheta exoptando dicit: Faciem tuam domine

reqͥram Faciē nunq̄ꝑ gratioſā omnibus gaudijs ple
nam· Heu m̄ q2 incolatus meus prolōgatus ē q̄ꝑ diu
carebo tanto bono· et vſq3 quo ſic ſubtrahor a deo ſa
lutare meo: Fuerunt m̄ lachrẏme mee panes die⁊ ac
nocte dum dr̄ m̄ quotidie vbi eſt deus tuus Qn̄ vide
bo ⁊ apparebo an̄ faciem dei mei q̄ letificat me in gau
dio cū vultu ſuo Vē hec viſio q̄ deus facie ad facie3
videt̄ terciū celū eſt· Et ſi dici p̄t paradiſus ē centu3
milliū paradiſo⁊· Vbi ex fonte limpidiſſimo et ex a
qua viua ſic vita labitur btā· Hinc ē q̄ ſcribit̄· pſa
lx· Tunc videbis ſuppie faciem dei ⁊ afflues d̄licijs ⁊
gaudijs ſempit̄nis et mirabitur ⁊ dilatabit̄ cor tuum
O q̄ꝑ bonus iſrahel deus his qui rcō ſunt corde q̄ tot
et tanta gaudia ipſis q̄ſi gratis vult conferre· O
amice p̄dilce Illa libens audis et ad hec pia gaudia
gaudes Non tn̄ ignōres niſi ꝑ magnos iſta labores
Sanctis acq̄ri nec fortuitu reperiri· vn̄ Gre· in ome
lia Delcāt mentem magnitudo p̄miorū · ſed non de
terreat certamen labo⁊· Ad magna em̄ p̄mia ꝑueni
ri non p̄t niſi per magnos labores Vn̄ paulus egregi
us p̄dicator dicit Non coronabitur niſi qui legittime
certauerit vnuſquiſq3 enim propriam mercede acci
piet ſcd̄m ſuū laborem: Sed pleriq3 ſunt qui nolen
tes bn̄ viuē· tn̄ d̄ſiderant bn̄ mori· Sciunt enim q̄ p̄
cioſa in conſpectu domini mors ſanctorum eius Etiā
q3 cognoſcunt q̄ cum dederit dilcis ſuis ſomnū: ecce
hereditas filij· ⁊c· Sil̄r et ipſi ſciunt q̄ beati qui in
domino moriuntur· volunt eſſe participes cū eis q̄b3
dn̄s dixit· vos eſtis q̄ ꝑmanſiſtis mecū in tētatiōib9
et tribulationib3 · volūt regnare cū chriſto. ſ3 nolūt
ſecū pati Talis erat balaam ariolus q̄ ↄſiderās caſtra
filio⁊ iſrl̄: et intelligēs et̄ne beatitudinis ꝑmiſſiōe3
eis a dn̄ō factā dicebat Moriat̄ aīa mea morte iuſto

rū· appetens gloriosū· ſed labores abhorrebat q̄bus
glā merebatur· O bone ieſu volumus tibi oēs
ꝯregnare· nloumus āt ꝯpati ⁊ tecū laborare: Tu ele
giſti pauꝑtates et miſerias: nos vero voluptates ⁊
ꝺlicias Tu qđ carni aſperius: nos āt qđ cōmodoſi⁹
Vn̄ ber· Naſcit̄ dei filius in cuius arbitrio erat quod
cūq; vellʒ eligē· tēpus elegit quod carni ē moleſti
us: p̄ſertim puulo ⁊ pauperis mr̄is filio· q̄ vix pānos
haberʒ ad inuoluendum p̄ſepe ad reclinandū· ⁊ cum
tanta eſſʒ necc̄as nullam audio fieri pellium mētionē
Chriſtus itaq; q̄ non fallit̄ elegit qđ carni moleſti⁹
ē· id igit̄ melius id vtilius et id potius ē eligendum
Et q̄ſquis aliud ſuaſerit vel docuerit ab eo tanq̄ a
ſeductore ē cauendū. Ipſe etem̄ frēs ē ꝓmiſſus olim
per yſaiam ꝓphetā· Paruulus ſciēs reprobare malū
et eligē bonū· Malum igitur voluptas corporis· bonū
vero afflictio e⁹dem ē· ſiq̄dem ⁊ hanc elegit ⁊ illā reꝓ
bauit: puer ſapiēs verbuʒ ſcm̄· Hec oīa ber· O dilc̄e
puer tu ab inicio elegiſti afflictiones corꝑales · et pa
tiēdo voluiſti tīare glām tibi ꝓpriā· ſed nos in deli
cijs viuēdo volumus intrare glām alienā· O q̄ ſtul
ti ſumus et tardi corde ad credendū· volum⁹ hic gau
dē cum ſcl'o· et poſtea regnare cū chriſto? Dn̄s nud⁹
ingredit̄· ſeruus ſuperfluitate veſtium auri ⁊ gēmaꝝ
onuſtus introibit? Ille ieiunus · iſte crapula et lux
uria plenus: ille in cruce ꝓ iſto moriēs · iſte ꝓ illo in
lcō ꝺlicate dormiens Quod dn̄s non fecit faciet hoc
ſeruus? certe non· nec etiā videt̄ conſonū rōni Audi
q̄d loquit̄ poeta· In cruce ſudauit dn̄s ſeruus requi
eſcʒ Tolle tuam: tulit ipſe ſuam guſtauit acetū· fac
qʒ idem non maior erit reuerētia ſerui q̄ dn̄i· Si vis
eſſe ſuus ſecutor oʒ tormenta tormentis ſequi non it̄
ad aſtra ꝺlicijs: Ideo mortem quam ſoluē debes na

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

tute ꝑſolue deo moriaris in illo· rūpe moras · igitur
pone ſilētia carni Delicias ſuſpēde tuas ⁊et curras ad
arma Prōpta manꝰ plangaſqꝫ moras dilata volup
tas Nam ſicut dt Hiero· in epiſtola ad iulianū difficile
ale immo impoſſibile ē vt et p̄ntibus quis fruatur bo
nis et futuris · vt hic ventrē et ibi mentem repleat
et de delicijs ad delicias tranſeat· et in vtroqꝫ ſeculo p̄
mus ſit· et in terra et in celo appareat glorioſus Itē
dicit in alio loco: Impoſſibile ē delicijs affluē et chri
ſtum ſequi· natura denegat vt contraria miſceant·
Non poſſumꝰ deo ſeruire et mammone ā ego fallor·
aut ipſi in fine decipientur· qui mihi modo non cre
dunt⁊ credent cum diuitie: ſue tranſierunt in egeſta
tē: diues epulabatur quotidie ſplēdide· hic indutus
purpura et byſſo· ſꝫ mortuus quod moyſi noluit cre
dere· poſtea in tormentis poſitus ſēſit· Iſtud eti
am innuē videt Beatus · bernardus in colloquio
Symonis petri cū ieſu vbi taliter inquit: · Abraham
ait diuiti epuloni Tu recepiſti bō in vita tua· et la
zarus ſimiliter mala · nunc aūt h̄ conſolatur: tu ve
ro cruciaris Quid dicemus ad hec? Si talis ē finis ·
et tale iudiciū vbi extrema gaudij luctꝰ occupat· nū
quid preferēda ſunt in hoc ſeculo mala bonis · quip
pe nec illa vera bona· ſꝫ iſta vera potius ſalomonis ſē
tētia· melius ē ire ad domū luctꝰ q̄ȝ ad domū conui
uij Ceterū ſi ſic cruciandi ſūt q̄ in vita ſua bona
receperūt· et h̄ntibꝫ cōſolationē p̄ntē ve impoſitū eſt
ſēpiternū· q̄s iam eoꝝ poterit eē finis · ſi ſc̄dm multi
tudinē ꝯſolationū ſuaꝝ dolores app̄hendent aīas
miſerū? Conſequēs enim videtur vt bona omnia et
oēm ſcl'i huius recipentis conſolationem· nihilomi
nus vniuerſum ve et vniuerſi maneant cruciatus
Atuero illud eq̄ et eadem abrahe ſnīa conngendum

videtür· oms q̄ cōntrario dictu ſpū vitē pn̄tis omni
a bona reſpuūt ⁊ mala eligūt omnia bona dm̄ et oēs
habituros conſolationē: Hec oīa ber· vbi ſupra ſtē
nuat ergo conſolatoria aīa tua in hoc mundo in hac
lachrymarꝝ valle· in terra laboris et miſerie· Nā ve ō
mibꝫ q̄ hic recipiunt conſolationē Contēne trāſitoria
fugeqꝫ dlicias et gaudia mūdana Tibi em̄ abſit glā
ri niſi in cruce dm̄ nrī ieſū chriſti· vn̄ petrus bleſēſis
ſup Job ad regē āglie ita dr: Putaſne aliq̄s in pn̄ti
vita gaudeat et futura? ſi tm̄ gaudiū debeat dici qđ
turbatur aſſidue et reſpergitur amaritudine pn̄ti ni
mis dlicatus es · ſi vtrāꝫ pſumis : vti ſcl'o et frui xp̄o
pn̄tis mūdi dlicias capē et nihilominus celeſtis glo
rie diuitias obtinē· Audi quid dictū ſit illi diuiti In
euāgelio q̄ cruciabatur in flāma· et lingue ardētis re
frigerium poſtulabat· Fili recordare qꝛ recepiſti bo
na in vita tua· et lazarus ſimiliter mala· Hic igitur
cōſolatur: tu vero cruciaris O q̄ꝫ diſſimile p̄miū Me
rito poſſumus reputare inſanos ſāctiſſimos reges ac
ꝓphetas · apl'os martires confeſſores teneras ac deli
catas virgines : q̄ omnes ſpretis diuitijs ac conculca
tis dlicijs huius mundi· ſeipſos ꝓ chriſto tribulatio
nibꝫ et morti obtulerūt: ſi gloriam et honorē quā ade
pti ſunt in anguſtia et dolore· potuiſſent in volupta
tibus et dlicijs obtinuiſſe Hec ille petrus bleſenſis
Vere frater vere quicquid dicatur firmiter hec tene
ꝙ celū nō alter ſcandēs niſi quod docuere apl'i tene
as ore: moribꝫ ⁊ fide ⁊ q̄d docuerūt illi; Nōne ſobrie
et iuſte viuē· humilitatē et pacientiā· charitatē ⁊ cō
ſtantiā ac ceteras v̓tutes totis viribꝫ obtinere mun
dū· et q̄ mundi ſunt deſpicere· diuitias et delicias fu
gere· p̄niām agere in tribulationibus ⁊ miſerijs leta
ri et gaudere· Tu quoqꝫ fac ſimile· et viues · Eſto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

q̄ꝫ forti aīo ī oībꝫ laboribꝫ anguſtijs et penis In pro
ximo em̄ ē ꝙ a dn̄o cureris labora fortiter ſicut bon⁹
miles chriſti· Et ne cogites intra temetipſum aliq̄n
ſic dicens Multus et immēſus ē labor meus ego aūt
ſū min⁹ et infirm⁹ valde: nec valeo hoc ꝓpoſito finali
ter pſeuerare Audi verba hieronimi in epl'a ſic dicē
tis Nullus labor durus: nullū tēpus longū videri dꝫ
quo et̄nitatis gloria acq̄rit̄ Vn̄ Criſo· ſu· mat: Si q̄s
viam laborioſam exiſtimat ſue d̄ſidie ē accuſator· ſi
enim minaces pelagi fluctus nautis· ſi tempeſtates
hiems agricolis ſi vulnera cedeſqꝫ militibꝫ ſi grauiſ
ſimi ictus plageqꝫ pugilibꝫ leues vident̄: et tolerabi
les ꝓpter ſpem tpalium et p̄tereuntiū commodoꝝ
multomagis cū celū p̄paratur in p̄miuꝫ: nihil ex pn̄
tibus aſperitatibꝫ debeat ſentire· ac maxime laborēs
mitigat in benignū venire finem Ne aſpicias ꝙ via
ē aſpera ſed quo ducit et aliam quia lata eſt: ſꝫ vbi
deſinit Certe iam video ꝙ dormientibus non pro
uenit regnum dei nec ocio vel d̄ſidia torq̄ntibꝫ beati
tudo eternitatis ingeritur. Vn̄ d̄t leo papa in ſmo
ne ſicut ſcribitur Mat· xi: Regnū celoꝝ vim patit̄
et violenti capiunt illud· Vn̄ q̄dam de regno celi n̄
credit mēte fideli· Inſipiēs et ebes · ſed tu bn̄ credē
debes Chriſto dicenti rapiunt illud violēti Scilicet
auſteri ſe caſtigādo ſeueri Mollia ſpernētes et car
ni vim facētes Itē ſuper hoc dicit alius poeta Aſ
per erit victus aſper labor aſper amictus Aſper cū
cta tibi ſi vis ſub ethera ſcribi Ecce iā pꝫ manifeſ
te ꝙ ſicut ſcribitur Act· xiiij· Per multas tribulatio
nes oꝫ nos intrare regnum celorum· O q̄ꝫ bene attē
debat hoc btūs Auguſtinus ꝙ non niſi tormētis itur
ad aſtra dei Vnde dicit· O anima mea ſi quotidie oꝫ
nos tormenta perferre· Si ipſam iehennam longo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

tpe tolerate: vt chriſtū in ſua gloria videꝫ poſſemus et ſanctis eius ſociari Nonne ergo mō dignū ē pati omne triſte vt tanti boni: tanteq̧ glorie participes habeamur Inſidientꝫ ergo dmones · parēt ſuas tēta tiones · frangant corpꝰ ieiunia · pmant veſtmenta · aliena · labores grauēt vigilie exſiccēt · inclamꝫ me iſte inquietꝫ me Jlle vel ille frigus ꝯtrahat calor ad urat: caput doleat: pectus areat inflectꝫ ſtomachꝰ pal leſcat vultus · infirmetꝫ hō totus · dficiat in dolore vi ta mea ⁊ aīa in gemitibꝫ Ingrediatꝫ putredo i oſſibꝫ meis ſubtꝫ me ſcateat vt requieſcā in die tribulatio nis et aſcendam ad ppl'm accinctum noſtrū Jteꝫ pe trus bleſenſis Fatiſcāt mēbra mea vigilijs ⁊ extenuē tur ieiunijs labore frāgantꝫ liqueſcant in lachrymis oculi · immo ſi totū cerebꝝ ⁊ medulle corporis i fletū effluant nō ſunt tn̄ condigne paſſionis huius tempo ris ad futuram gloriam q̄ reuelabitur in nobis · O ſi ſcirꝫ homo quid ⁊ ipſe ⁊ q̄d dus eſſꝫ mille pati morteſ crederꝫ eē nihil Ecce q̄ et quanta ſūt hilaritꝫ pro deo ſuſtinenda · libentꝫ ergo ſuſtine et gaudentꝫ patiare Exēplum accipe in latronibus et maleficis ad mortē diiudicatis qui gauderent ſi pro abſcidēda auricula poſſent euadē mortē anime et acquirē gloriam eter nalē Vn̄ Ecci · vi · Exiguū laborabis · ecce pn̄e praui tas et cito edes de gnātionibus illius videlicꝫ de fruc tibus glorie qui gnātur ex labore pn̄e · Jtem Sapi · iij · Jn paucis vexati ecce laboris exiguitas in multis bn̄ diſponetur · ecce magna remuneratio: et premiū q̄ exinde ſequuntur · Vn̄ beatus · effrē · Si inquit mo dicus ē labor inſtitutionis noſtre fratres chariſſimi · et magna ē requies parui tēporis afflictio: ſed retri butio eius videlicet delicie paradiſi et exultatio et le ticia in ſeculum ſeculi permanebunt Jdeo dicit Sapi

ciis Eccī·vlti· Videte oculis veſtris qꝛ modicū labo
raui·et inueni mihi multā requiē·Et ſic clare pꝫ ·ꝙ
breuis ē iſte laboꝛ et p̄mia multa laboꝝ Fac ergo li
benter atqꝫ voluntarie immortal̄ futurus pꝛo vita
perpetue duratura q̄ gratanter facerꝫ homo moritu
ra ꝓ tpali vita ad modicum differēda·Et ergo fina
liter concludendo pꝫ aliq̄liter ex ſuperius allegatis·
ꝙ hec nouiſſima videlicꝫ moꝛs :iudicium:iehēma:⁊
gloꝛia omnes q̄ continuā et iugem hn̄t eoꝛum memo
riā valde et multipliciter reuocant a pctis ·Sed pau
ci iſta ponderant et rariſſime ea cogitant ſeu conſide
rant·oēs putant diu viuere·et in ſenecta vltima pe
nitē iudicē placare·infernū fugē·et ſic celeſtē glām
in d̄licijs viuendo ⁊ ocijs acquirē tandem et eterna
liter poſſidere Non ſic ipij non ſic·hoc argumentū nō
cōcludit·imo fallit et illud ꝓut ſatis lucide pꝫ per p̄
dicta·Et igitur oēs ſeducimini et niſi pniām egeritiſ
ſimul peribitis et moriemini in pctis ·Vn̄ ſcribitur·
Eccī:ij·Si pniām non egerimus ·incidemus in man⁹
dei et nō in manus hoīm Sed prochdoloꝛ q̄s pemitꝫ
q̄s pctā d̄flet·quis ſubuenit pauperi·quis miſeretur
īopi ·quis cōpatitur miſeris quis cogitat d̄ futuris
Penitus nemo Nā tota gnātio praua ē atq́ʒ peruer
ſa q̄ non direxit coꝛ ſuū in bonū:immo potius in ma
lum·Omnēs terrena ſapiunt·et q̄ ſua ſunt q̄runt·n̄
que ieſu chriſti Munera diligunt·virtutes fugiunt
et ſicut iumenta in ſtercoꝛibus :ſic et ipſi in peccatis
multiplicibus miſerabilit̄ conputreſcunt Coꝛrupti
ſūnt abhominabiles facti ſunt in iniquitatibus ſuis·
Jam dominus de celo proſpexit ſuper filios homi
num vt videat ſi eſt intelligēns :aut requirens bo
num:Sed omnes declinauerunt ſimul inutiles facti
nec eſt qui faciat bonum·vix etiam vſqꝫ ad vnam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Ecce iã impletũm ẽ tẽpus · iã aduẽnit miſerabilis il
le mundi ſtatus · de quo Michee · vij · Ita ꝓphetat ·
Periit ſcũs de terra et rectus in hoibus non eſt Oẽs
eñi in ſanguine inſidiãtur · vir frẽm ſuũ venatur ad
mortẽ · malum manuũqꝫ ſuaꝝ ducunt bonũ · Qui op
timus ẽ in eis quaſi pſalmus · et q̃ rectus quaſi ſpina
de ſepi · Quid plura? Nolunt ſcire et intelligere: Vt
bñ agant · nec oculos aperire vt clare videant · ſic ex
cecauit eos malicia ipſoꝝ · O ſtulta malicia: o mala
ſtulticia voluntarie vitã fugẽ · mortem diligẽ · ſpernẽ
bonum · agẽ malum: deumqꝫ contẽnẽ · et dmoni obe
dire Chariſſime cur ꝓpriũ caput enſe ſecas? Cur ſua
iuſſa facis? Exurge exurge euigila ⁊ vide ⁊ relinq̃ dia
bolum: fuge dmonẽ ne poſtea cũ ipſis eternaliter cõ
dẽnaris Miror ⁊ ãmiror ꝙ homo q̃ p̄ ceteris ẽ creatu
ra rationalis in nullo quaſi ſequit̃ iudicium rationis
ſpernens ſalubria · affectans noxia · q̄rens et dſiderãſ
mortifera et nociua · O deus eterne q̄ cauſa talis de
mentie · q̄ ratio tante fatuitatis et inſanie · Cur ani
ma mortẽ tã prono corde req̃rit Cur ſibi quod tol
lit viuere captat homo Vere vere gẽs abſqꝫ conſilio
ẽ ⁊ ſine prudentia Ac vtinam ſaperent ⁊ intelligerẽt
ac nouiſſima prouiderẽt

Incipiūt hic aliquā pulchra exēpla

F Vit etiā pariſius alius magnus clericus ·
et in iure peritus · Qui audiēs ingreſſuz
quorumdā ſcolariū amicorum ſuorū obli
tus ſui · oblitus liberoꝝ ſuorū quos añ ſe tenebat ap
tos : quos etiā non clauſit · oblitus etiam q̄ in domo
ſua habebat : ſolus quaſi amēs factꝰ curſu feſtinabat
ad frēs · Cum āt obuiaſſz quidē noto ſibi et quererz
quo modo ſic ſolus currerz · non ſiſtens gradū hoc ſo
lum rñbat · Ego vado ad deum · veniens āt ad locum
vbi ſe receperant frēs quia nondū ibi domuz habe
bant · et inueniēs magiſtrū iordanum et frēs congre
gatos · proiecto quodā mantello ſerico proſtrauit
ſe in mediū quaſi ebrius nihil aliud dicēs n̄ hoc Ego
ſum dei ego ſū dei · Magiſter āt iordanus nulla facta
alia examinatione vel rñſione p̄miſſa hec ſolum rñdit
Ex quo eſtis dei et nos in eius nomine conſignamꝰ
vos ei · Et ſurgēs induit eū · Hec aūt duo narrauit q̄
interfuit illis · et hec vidit et audiuit · et vnus ex illis
fuit

Aliud exēplum

Frater guerricus qui diu in diuerſis locis ſec
tans ſtudia in logicalibus et quadruuialibz
et in naturalibz et in medicina · et excellēter poſt re
xit in ordine in theologia pariſius retulit introitus
ſui hanc fuiſſe cauſam. Semel em̄ dum audirz legi in
eccia · Factum ē oē tēpus quod vixit adā nongēti tri
ginta āni et mortuus ē · Facti ſunt dies ſeth nongen
ti : xij : anni et mortuus ē Fci ſūt dies enos nongēti q̄n
q3 āni : et mortuus ē : et cetera q̄ ſequunt̄ de mortibꝰ
eoꝝ · q̄ tam diu et tm̄ vixerūt : ſtupefactus et conpū
ctus ait · Deus meus oēs moriunt̄ · etiā illi q̄ tam diu
et tm̄ vixerūt · q̄d facieꝗ ét nos etiā moriemur ? Hac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

ergo vtili et ſancta cogitatione conpunctus ordinē in-
trauit Cuius vita q̄ ſācta doctrina: q̄ vtilis et clara
fuerit notū ē toti ordini et eccīe dei

Aliud exēplum

Erat q̄dam ſcolaris bononie nimiū dlicatus.
de quo ſemel ſecundo et tercio viſum ē cuidā
fri: q̄ ſi moneret ordinē intrarz Venit ergo ad ſupp̄
orē frēm qui eius cōpatriota erat et quod ter vide
rat reuelauit. Jlle āt rn̄dit. Diuitijs et dlicijs plen9
vix poterit dſerere vicia adoleſcentie ſue: Cum fr̄
deo omnia poſſibilia aſſererz cogitans ſupprior q̄ res
a dn̄o fierz conſēſit et iuit ad domū illius Sed cuz in
trarz cameram et eius dlicationē in lecto et veſtimē
tis attenderz expauit: nec voluit aliquid ſibi loq̄ Sz
et ſcolaris timēs q̄ ipſum ad ordinē ducere vellz ait
Frater ſi vultis mihi aliquid loq̄ nolo audire niſi p
mittatis m̄ q̄ nihil de deo m̄ dicatis Tūc ſupprior rn̄
dit. Loquamur de p̄ria et de parētibus noſtris et i
fine tm̄ duo verba dicā vobis de deo. Qui ait. Bn̄.
ſed cauete ne plura dicatis Cum igit̄ diutius fuiſſet
familiarit̄ locuti: ſurgēs ſupprior ait Recedo: redibo
ſed illa duo verba q̄ promiſerā dicam Satis vos dn̄e
reinalde qualē lectū habebunt in alio ſcl'o q̄ hic nō
penitēt in iſto ſeculo? Rn̄dit. Non. At ille. Yſaias
ppheta oñdit dicens Subtus te ſternet̄ tinea. et ope
rimētum tuū erunt vermes Exponēs ei hec verba lice
ciatus ab eo redijt ad conuētum Jlle āt in tanta me
ditatione remāſit iſtaꝝ tinearū et vermiū: q̄ nihil a
liud poterat cogitare. Quā cogitationē volēs p riſ9
et ludos et ſolacia ſocioꝝ remouē a corde nō poteāt
ſed magis ac magis ei illabebat̄. Sicq3 amaritudinē
quam ex hoc ſētiebat ferre non ſuſtinens p9 dies ali
quos ordinē intrauit. eligēs in lecto duro et paupe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

reſiduū vite ꝑtranſire· vt poſt mortē in celū porta
retur ab angelis ·magis ꝙ̄ hic laſciuire in ſtratu ſu
o: et poſtea ſepeliri in inferno cū tineaꝝ et v̓miū cor
roſione perenni· Quorū hic :nec per dies aliquos co
gitationē poterit tolerare   Aliud exemplū

COnuerſus quidam cum de domo clareuallis
leuitate ſua tercio fuiſſꝫ egreſſus tercioq; receptus
tandēq; ſalutaribus monitis et ſāctis p̄rabus btī ber
nardi abbatis cōpunctus cepit apoſtaſie ſue p̄cipitiū
in quo iam tercio grauiter periclitatus fuerat totis
medullis cordis horrē quid pn̄ie vel ſatiſfactionis do
mino pro tam enormi reatu ſuo offerre poſſꝫ enixiꝰ
q̄rere· Et inſpirante domino cogitauit et intellexit
ad promerendā veniam d̄lictoꝝ et obtinēdam grāꝫ
virtutū nihil efficacius: nil in conſpcū domini acce
ptabilius eē ſacrificio cordis contriti ⁊ ſpūs humilia
ti qđ ſolū regnū celoꝝ p̄uiū facere p̄ualet ⁊ formida
bilē cunctis dn̄e iuſticie diſtrictionē gemitibꝰ inenā
rabilibꝰ flectē conſueuit:· Hec itaq; pietatis arma
corripiens ·et ſeipſū contra ſeipſū erigēs p͛mo q̄deꝫ
vniuerſas ordinis obſeruātias ſine diſſimulatrice ne
gligentia q̄ntū potuit obſuare ſtuduit· ⁊ inſup quo
tidianis p̄rabꝫ ·et lamētis p̄terita ſua pc̄tā diluē ſollici
tꝰ fuit· ſalubri ꝓrſus exēplo ſtātes ne laberent̄ · lap
ſos vt erigerent̄ īformās Ceteꝝ diſponēte q̄ fortio
ribus pc̄tis fortiōra ſolꝫ adhibere medicamēta q̄qꝫ in
effabili pietate ſua qn̄ꝫ vaſa ꝯtumelie trāſfert in va
ſa honoris et grē īgreſſa ē putredo in oſſibꝫ fr̄is p̄dicti
et ꝑcuſſus ē circa femora vlcere peſſiō apoſtemate cā
ceroſo· Et creſcēte indies āguſtia doloris totꝰ diſta
buit ita vt carnibꝫ circa locū vlceris vndiqꝫ corroſis
oſſa nudata pateſcerēt ⁊ vulnera v̓mibꝫ ſcaterent ·
Annis itaꝫ plr̄imis īgrabato carceratꝰ ·et dn̄e aīad

uerſiōis flagellꝫ humilit̄ ſubdit⁹ quot horis viuebat ſ
totidē pene interitiōibꝫ ſubiacebat· Erat ergo patiē
ti aīe miſerabilꝭ dolor et āgor a facie putreſcētis cor
poris ſui· ſilꝫ ſeruitoribꝫ e⁹ āguſtia cordis immenſa p̄
horrore et fetore quē tabioſū vlcus ↄtinue exalabat
ſed laboris et patiētie h⁹ nihilominus remūeratio co
pioſa penes deū vtriſqꝫ repoſita · Satagebat āt fr̄ iſ
tē īfirm⁹ ī doloribꝫ et p̄ſſuris ſuis ſemp grās agē cor
de credēs et ore ↄfitēs ſeſe recipere lōge adhuc īpāia
meritis Cū āt iā ad purum fuiſſꝫ in eo ſcoria excocta
pctī vt ſcḋm ſapiētis dictū ab alta rubigine de argen
to egrederet̄ vas puriſſimū tādē educta ē aīa illa btē
ↄflatorio purgatōis ⁊ velut argētū igne exaīatū mū
da et nitida cū ceteris mīe vaſis trāſlata ē ad palaciū
ſūmi regis Sꝫ anq̄ꝫ de lacu miſerie ⁊ de luto fecis edu
ceret̄ ad ↄſolationē oīm vē penitētiū meruit ī hac vi
ta p̄libacē frcm̄ laboris et pacie ſue· et neſcio q̄d de i
effabili illa ſupna dulcedie ad quā ſine fine fruēdā
in primo erat admittēda p̄guſtare· q̄ guſtata tanq̄ꝫ
muſto celeſti iebriatus ptinus erupit in iubilū p̄co
nij celeſtis Et ſerenata facie cepit idiota ⁊ q̄ nunq̄ꝫ
cātare ā legē didicerit cū ſuauiſſiā melodia quoſdā
nouos multūqꝫ dlectabiles hȳnos ac modulos cātaē
de cāticis ſpō Fcā āt hac voce ↄuenit mlꝭtitudo frūm
videre eū grādi miraculo hoīem tātis miſerijs ⁊ cala
mitatibꝫ opp̄ſſū in ipſo mortis acceſſu cātādo: ac tri
pudiādo morti inſultātē ⁊ quodāmō dicentē vbi eſt
mors victoria tua· Ita ergo p̄cētor nr̄ modulizās et
allꝭa quod in plateis celeſtis hirlꝫm freq̄ntatur quo
dammō p̄occupans q̄d poſt mortē carnis factur⁹ eſſꝫ
in carne adhuc corruptibili poſitus preſago miracu
lo declarauit:· Sicqꝫ letabundus: et laudans
in voce exultationis : et confeſſionis :·:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

btām aīam illā et exalauit· de cuius felici conſūmaci
one btūs bernardus hilaratus ſermonū deuotiſſimuʒ
ad frēs in capl'o fecit· commēdans in eo dignū pmē
fructum ammirabilē patiētiam eius omnibus propo
nens exemplum

Quod dīna ſapīa amabilis ſit ſimul et ṫribilis

In quodam tpe cum ſol eſſʒ ſub nubilo q̄ pri
us admodū clare refulſerat ⁊ gelu noctis ri
dentibus floſculis ſilentiū impoſuiſſʒ procellisqʒ tonā
tibus nauicula in medio maris iactaret̄ fluctibus ꝛ ti
mor et tremor inquit diſcipulus venerunt ſup me ⁊
contexerūt me tēbre· ſedebā ſolitarius · cepiqʒ reco
gitare oēs annos meos in amaritudīe aīe mee Quo
dam igiť modo ineffabili oculo intellcuali ꝓpoſita
fuit viſio illa ꝓphetica· in qua legiť· ꝙ throni poſiti
ſūt· et antiquus dierꝫ ſedit veſtimentū eius quaſi nix
candidū ꝛ ⁊ capilli capitis eius q̄ſi lana mūda· thronꝰ
eꝰ flāma ignis accenſus· fluuius igneꝰ rapiduſʒ egre
diebať a facie eꝰ ꝛ ⁊ ex ore eius gladius ex vtraʒ par
te acutus ꝓcedebat Stupefactus igitur ⁊ nimio ter
rore percuſſus ꝛ inhorruerunt oēs pili carnis mee· Oīa
nāqʒ pctā mea ⁊ delicta iuuētutis mee a puo vſqʒ ad
magnū· cunctis cernēntibʒ corā me aperte videbam⸗
Cogentibʒ āt nūcijs et feſtinātibʒ· merentē me ac do
lentē añ iratū iudicē perduxerūt· Cum vero rex i im
peratoria maieſtate ſedēs faciem eleuaſſʒ et ardētibꝰ
oculis furorē pectoris indicaſſʒ corrui· et ad ṫram vſʒ
ꝯlapſus caput inualidū ſup̄ brachiū prout potui re
clinaui· Cūqꝫ ad horā nimio terrore correptus tacuiſ
ſē· tandem ad meipſū rediens cū gemitu multo ꝛ hec
intra me dicebā: Ve ve ābulantibʒ pꝰ concupiſceñ
tias cordis ſui· ve oībus operātibʒ iniquitatē· qꝛ ſi co
gnouiſcent futurā eis prаratā penā ꝛ atqʒ ſtrictā ira

ti iudicis ſnīam contra ipſos ꝓferendam ·et quō de
creuit hec incipere a ſāctuario ſuo· vtiq3 melius ſibi
a pctīs cauerent: quin potius oēm penā tpalem ſuſti
nerēt: q̄ꝫ oculos iudicis hꝰ offenderent · Heu dnātor
dñe. q̄ꝫ terribilis ē facies tua nimis : q̄ꝫ procelloſa et
acutiſſima v̉ba tua· Totus tremo ad tantā indigna
tionem O viſio horribilis et metuenda nimis et ſum
ma cū diligentia p̄cauenda: Rogo· et obnixe te flagi
to rex oꝑs per tuam bonitatē īmenſam· tuē me q̄ſo
ab hac viſione horrenda Fac m̄ in hoc tpe quicq̄d tibi
placuerit Impone leges ·adauge tribulationes ·ad
uerſitates multiplica infirmitates multiplica quicq̄d
tibi placuerit libentiſſime ferā· Hoc ſolū ſupplicans
vt a facie furoris tui parcere mihi digneris Siquidē
tantus ē mihi timor dn̄i ·etiam cū ſolum leuis ſuppli
cio occurrerit· q̄ꝫ culpis meis exigentibꝫ :faciem tuā
pauliſper auertas a me· et q̄ꝫ te iudicē meum offen
derim · vt omnino quieſcere non valeam· ſed totus
p̄ dolore et merore in memetipſo contabeſcebā et quo
modo poſſem ſuſtinē illam terrificam faciē planā ira
et indignatione? Ve miſeris et obduratis peccatori
bus Ve infernalibus et damnatis animabus ac puer
ſis ſpiritibus · qui hanc faciem furibundaꝫ in ſua ter
ribili diſpoſitione: abſq3 omni ſpe gracie viſuri ſunt
et audituri illud horrendum tonitruū· Ite maledicti
in ignem eternum· O maledictū eternum· O ob
probrium ſempiternum quod nunq̄ꝫ delebitur
Quis cogitare ſufficiat diem iſtam tremendam? De
niq3 ſi tā intolerabilis eſt paterne faciei tue ad emē
dandum non ad perdendum filios tuos ſeueritas ſtu
penda· vt inferno ſimilis eſſe videatur? Quis ergo tu
am faciem terribilem omni ſpe priuatus videre po
terit? Suadeo proinde omnibus hominibus maxime

pctōribꝫ ne ſe ſilēntio tuo vſqꝫq̄qꝫ dimittant Tacēs enim et peccata videre diſſimulas · Cū vero arripue rit iudicium manus tua · reddis vltionem hoſtibꝫ tu is · et his qui oderūt te retribuis · Quomodo queſo o pyſſima bonitas verum eſſe poterit te eē amabileꝫ cum ſis terribilis

Aliud exemplū

Stephanus quidā habitans in montis ſynai lo co ſolitariā ⁊ tranquillā ſalutis vitaꝫ ⁊ remo tionis quietē āplectēs · temporibuſqꝫ plurimis in mo naſtice conuerſationis paleſtra contritus permanēs ieiunijs maxime : ac lachrymis ornatus exiſtens · et a lijs bonis plurimis exuberantibus circumſeptus poſſe dit cellā in iſto ſancto monte ad deſcenſū ſācti ⁊ dei inſpectoris helie · Iſte igitur perpetuus intentione magis efficacis · et amplius doloroſe pme ductus ana chorıtarum locum aſſumpſit vocatū ſydyn : Faciens ꝫ ibidem aliquos annos in anguſtiſſima ⁊ ſuperardua dieta · qm̄ ⁊ abſqꝫ conſolatione locus erat et inacceſ ſibilis ferme hominibus cunctis et a monaſterio dicto caſtri quaſi ſeptuaginta millibus diſtans · rurſus cir ca vite ipſius extrema ſenex ad ꝓpriā regredit̄ cellam verticis ſci · Hēbat ergo duos diſcipulos paleſtinos religioſos vtiqꝫ multū : q̄ et primo cuſtodierūt cellā ſenis Faciēs igit̄ paucos in ea dies infirmatus ē infir mitate q̄ et defunctus ē · Igit̄ an̄ vnū ſue reſolutionis diē in extaſi mētis factus aptis oculis intēdebat ad dex trā lectuli · et ſiniſtrā q̄ſi ad reddēdam rōnem a q̄buſ dā exactus aſtātibꝫ dicebat audientibꝫ cunctis Nn̄qꝫ nāqꝫ ſic vtiqꝫ veritas eſt · ſed confeſſus ſum et ieiuna ui tantis temporibus pro iſto · qn̄qꝫ vero nequaq̄ꝫ ſꝫ vere mētimini iſtud non feci · Et iterū ita vere iſtud ſic ſꝫ ploraui ſꝫ miniſtraui · Et rurſus vē accuſatis · et

columniatis me· Et erat quandoqz et super quibꝫ dā
dicebat· ita vē et ad hoc dicere aliquid non habeo ⁊
in deo est mia· Et erat horrendum simul et terribile
et inuiſibile et irremiſibile rationis exacte executo
rum Terribile vero ⁊ magis pauendū· qꝛ in his q̄ ig
norabat et non fecerat accuſabāt et inquirebāt eū·
Eya o quieſcēs et anonachorita ſuper aliq̄bus eꝰ of
fenſionibus dicebat· quia ad hoc quicq̄ dicere non
habeo neqz ſcio: iaz vero circa quadraginta fere an
nos exiſtens monachus · et lachrymaꝝ habēs donū
ve ve vbi tunc erat ezechielis vox vt diceret ad eos
quia in quacūqz die fuerit peccator ad pniāz conuer
ſus et q̄ ſequuntur: et quia in quo te inuenero iudi
cabo dicit dn̄s Vere nihil tale ad ſatiſfactionē potuit
tn̄dere· Cuius gracia ſoli cognoſcenti gloria· Quidā
vero viri ſine mendacio narrauerunt mihi· quia ⁊ le
opdum paſcebat in deſerto ad ſe venientē· Et hic tā
tus ita ſub rationis exactione poſitꝰ diſceſſit a corpe
manifeſtum certitudinalr̄ omnino non faciēs quod
fuerit iudiciū· ā que ſētencia ipſius · ā antepoſite· et
exacte rationis finis

Aliud exēplum

M Onachus quidam feſtinans et ſollicitꝰ a bla
ſphemie demone moleſtatus · per annos vi
ginti carnes ſuas vigilijs et ieiunijs cruciauit Et qm̄
nullam ſentiebat inde vtilitatē· abiens et paſſionez
in carta ſcribēs cuidā viro ſancto in faciē proſtratꝰ
nec ad eum ſurſum reſpicere valens obtulit: Senex.
autē cum eam legiſſꝫ ſubriſit· et ſurſum eleuans fra
trem dixit illi· Fili īpone manū tuam ſuper ceruicez
meam· Quod et faciente fratre dicit magnus · Su
per collum meum: o frater ſit hoc peccatum ·
Et quecunqz olim tibi frat: et certe hoc faciet ſo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

lum id vlterius nō habeas menſurā Et affirmabat frater qꝛ non prius de cella ſemis exierat ꝙ viciū exterminatū factuꝫ ē non apparēs hꝰrei factus in experientia hoc mihi narrauit· gracıaꝝ deo referens actiones

Aliud exēplum

c uidā ce:tatori ex feſtiuitatibꝫ ad btām laudeꝫ in corde īmundi demones ſubſeminauerūt Ipſe vero machinatus ē ex inſpiratiōe diuina pia circūuētione malignitatē ſpirituum vincere· Surgēs ꝗppe ſubordinauit in muro cellule ſue p̄dicationes ſanctiſſimaꝝ virtutum· dico vero charitatis perfecte humilitatis angelice· orationis munde· illibate· ⁊ incorruptibilis caſtitatis · Et harū huiuſmodi taliū: Cum igitur cogitatiōes illuꝫ laudare incipiebant dicebat eis Eamus ad rep̄henſionem· Veniebat ergo ⁊ diffinitiōes ſeu p̄dicationes legebat ⁊ contra ſeipſū clamabat· Quādo iſta poſſideris tunc agnoſce· quia lōge es adhuc a deo· qꝛ cum poſſideris ſeruus inutilis es feciſti quod facere debuiſti· Si vero non longinquus exiſtis a mandatis dei

De cruciatibus infernalibꝫ

Aliud exēplū

f Actum ē autē poſt hec· ⁊ ecce diſcipulus cepit cogitare dies ātiquos ⁊ annos eternōs in mente habere· Cumqꝫ profunde ſe colligeret et a ſēſibilibꝫ prout potuit intellectum abſtraxiſſet· apparuit in viſione fidei oculos alonge quaſi quedā regio vmbroſa ignota et multum terribilis · Cumꝫ tremefactus quidnam hoc eſſet inquireret· reſponſū eſt ei· Regio hec vt vides diſtincta· locus eſt penaꝝ futuraꝝ: quā diuerſe anime poſt egreſſū a corpore ꝓ diuerſitate culparū in penāꝫ ſortiuntur· q̄dam ad ipſarum purgationē· q̄dā vero ad eternā dānationem·

et ꝑut ſibi ea demonſtrata fuerint Hec aũt ⁊ his ſi
milia tã horrẽda ⁊ imania fuerunt tormentorũ gnã
vt nulla ſufficerz hec lingua narrare · q̃ vllus ſenſus
mortaliũ poſſz ea plene eſtimare · Cũ aũt ad ſe rediſſz ·
et quaſi de alio mũdo vt ſibi videbatur ex motiua vi
ſionis pñtia venıſſz · p̄ nimio terrore ⁊ et errore velut
homo ſemiuiuus aliq̃ꝑ diu iacens ⁊ in ſeipſo contabu
it · Quedam aũt ex his ſolũ fidei communibus oculis
conſpexit · Reſpexit igitur · et ecce de p̄dictis locis fe
tor intolerabilis exoriebatur · mallei reſonantes au
diebantur · tenebre profundiſſime denſabantur ⁊ vi
debantur ibi facies demonũ horribiles · Ibi erat plã
ctus ⁊ et gemitus et alternantia mala impios ſine pi
etatẽ diſcrepabant · ab aquis niuium tranſibant ad
calorem nimium Conſiderabat inter hec equitatẽ ·
et magnitudinẽ iudiciorum dei et inter cordis ſe pre
mẽtis anguſtias ⁊ ac ſudoris guttas ⁊ q̃ ipſum ex hor
rore viſionis penetrauerant ⁊ quoniam per q̃ peccaue
rat quis ⁊ per hec et torq̃batur · Unde et illi qui in vi
ta ſua inſenſate et iniuſte vixerant ⁊ per hec q̃ colue
rãt tormẽta recipiebant · Raptores namq̃ꝫ et p̄do
nes ac eorum complices · et hi qui pauperes et ami
cos dei indebite afflixerunt ⁊ ad patibula q̃daz infer
nalia ſup̃ humanã eſtimationẽ penali rapti violenẽ
ſuſpẽdebantur · et ibidem torq̃bantur · nec tamẽ mo
riebantur · ſed modo indicibili cruciabãtur · Nonnul
li etiã qui ſub habitu agnino mẽtẽ occultauerãt leo
ninã · qui velut canes rabidi ſeruos dei ꝑ opprobria
et maledica q̃ verba turbatiua moleſtauerant · et cõ
frẽs ſuos iniqua pſecutione leſerãt · ibidem a canibꝫ
infernalibus amariſſimis morſibus corrodebãtur
Ibi ſuperbi ſepultura aſini in inferno deſpectiue ſe
peliebantur · et tanq̃z cadauera putrida ignita pro

iecti obprobrio ſempiterno. quod nunq̄ delebitur
addicebantur Et pro gloria temporali et mentis ela
tione qua ceteros inflati p̄ire ambiebant: tāta pena
cum mole ac pondere premebantur: quantum aliq̄s
premi poſſʒ qui maximam turrim ſupra ſe haberet
Bibuli v̓o et crapuli· et qui ventri ſuo ſeruierant·
velut lupi famelici fame incredibili: ac ſiti intolera
bili affligebantur· cupiētes guttam minimam aque
frigide pro refrigerio lingue ſue· flammarum incen
dio aduſte recipere· et nemo illis dabat· ſed demoēs
deterrimi cum ſitulis ardentibus iuxta eos ſtabant·
et potum quendam ſulphureum plumbo liquefacto
ſimilem· nimio calore eſtuantem: per os eorū in ven
trem pertuſum fortiter infundebant Luxurioſi q̊ʒ
et qui in delicijs carnem ſuam enutriuerant· et in ob
ſtinatione ſua perdurauerāt· ſerpentibus deuoraban
tur: et a bufonib⁹ ignitis aculeis vſqʒ ad viſcera tor
q̄bātur Qui carnali ac terreno amori dediti fuerāt
vtriuſqʒ ſexus· terrā infernalem p̄ dolore mordebāt·
quoniā eos demones nimiū affligebāt· nā ſpicula ig
nea hn̄tes· et eſtu vehemēſſime eos inſequētes· vul
neribus eos ſeuiſſimis repleuerūt: Sʒ et ſocias in cul
pa· ſocias habuerunt in pena Supra modum āt cu
pidi et auari ac q̄ſtuarij male torq̄bātur: nā in foueiſ
metallis bulliētibus plenis balneabātur: et exiliē cu
piētes abſqʒ mīa reimpingebātur Judicium duriſ
ſimum his qui p̄erāt fiebat fortioribus āt fortior iſta
bat cruciatio· et potētes ibi tormenta patiebātur po
tēter· O quis dicere q̄at quantum ibi iudices im
pij· rectores iniqui· clerici turpis lucri cupidi. mona
chi laſciui· laici violēti· mulieres preciaces· ſaltatriceſ
et ambicioſe: et diuerſi quiqʒ falſi xp̄iani penas va
rias habuere Heu q̄ miſerabiles rugitus et clamo

ces dabant lamentabiles ·ita vt ſola viſionis huius
afflictio omnē penā mundi quodammodo excedere
videret̄· Nam ⁊ multitudo vrſoꝝ infernalium: et au
daces leones et noui generis animalia ira plena: ig
noteq; beſtie vaporem igneū ſpirantes ·odorem fu
mi proferentes et horrendas ſcintillas ab oculis emit
tentes: morſu amariſſimo eos dilaniauerunt Tā
dem multi ex his in puteū abyſſi de quo fumus horri
bilis et fetor intolerabilis exibat proiciebātur· aſpe
ctus eoꝝ: velut ferrū candens in modū fauillaꝝ exac
debant· et a demonibus reimpingebātur ꝯmanducā
tes linguas ſuas p̄ dolore· et blaſphemabant deū ce
li p̄ doloribus ſuis et vulneribus ·et non egerunt pe
nitentiā ex operibꝰ ſuis ·vinculis tenebrarū et lōge
noctis compediti in obſcuro ac tenebroſo obliuiōis
velamento tenebātur· Sonitus deſcēdens conturba
bat eos ·et perſone triſtes apparentes pauorē eis in
cutiebāt· nec ſiderū limpide flāme illuminare poterāt
noctem illā horridam· vna enim cathena tēbrarum
oēs colligati erant· Omnis orbis terrarū limpido ·il
luminabat̄ lumine ſolis: illis āt ſuppoſita erat grauis
nox imago tēbrarum· Ipſi āt ſoli ſibi erāt grauiores
tēbre et fumus tormentoꝝ ipſoꝝ aſcenſurus ē in ſe
cula ſeculoꝝ· Poſt hec vox q̄dam deſup q̄ſi tonitru
um audiebat̄· q̄ inſultādo ⁊ q̄ſi exprobrādo dicebat
Vbi nūc ſūt hij: q̄ ab initio a diebꝫ antiq̄s mūdo hu
ic toto ſeruierūt ꝺſiderio· q̄ voluptuoſe viuētes: va
rijs ꝺſiderijs ſe ſubdiderūt: Eia q̄d pſūt ill̄ nūc oīa q̄
tāq̄ vmbra velocit̄ ptrāſierūt· q̄ breuis ꝺlectatio· tā
lōgā reſtē pꝰ ſe trahit et̄ne miſerie· O ſtultici ve cor
des vbi nunc v̄ba illa q̄ cū leticia tanta: et cordis tri
pudio dicere ſolebatis Venite et fruamur bonis ·q̄
ſūt et vtamur creatura tāq̄ in iuuētute ſcelerit̄: q̄d

Iuuant nūc dulcia vniuerſa: quibus tā ſcelerit̄ pre
fruiti eſtis Siq̄dem nūc a contrario plāgere vobis
conuenit· ⁊ plāgendo exclamare ac dicere: ve ve no
bis iā nunc ⁊ in eternum: ve quia nati ſumus · nec vl
tra mori valemus · ve quia male torquemur· ac a tor
mentis vnq̄z liberabimur   O quis eſt qui iſta reco
gitet ſupplicia: et noſtra ad cor ponat tormēta · hec e
nim talia ſunt vt quicquid in mundo horribile exco
gitari poſſ3 · his comparari in crudelitate non valer3
O q̄p felix incoinquinatus qui poſt gaudia huius mū
di non abijt: q̄ non reſpexit in vanitates et īſanias
falſas · nos inſenſati vitam illorū eſtimabamus inſa
niā ⁊ finē illorū ſine honore · quomodo cōputati ſunt
inter filios dei: et inter elcōs ſors illorꝝ eſt · Ergo er
rauimus a via veritatis et iuſticie lumē non luxit no
bis: et ſol intelligētie non eſt ortus nobis: laſſati ſu
mus in via iniq̄tatis ⁊ pditionis: et ābulauimꝰ vias
difficiles: viam āt domini ignorauimus   Quid
nobis profuit ſuperbia· ā quid diuitiarum iactantia
contulit nobis? tranſierunt omnia illa tanq̄ᵖ vmbra
tranſijt quod temporale fuit ſed prochdolor nunc re
manſit quod in eternū manebit: O eternum nunq̄z
finem habiturꝝ: perpetuū mortis ſuppliciū · O finis ſi
ne fine· mors grauior omni morte · ſēper mori ⁊ tamē
mori non poſſe O mi pater dulce qui me in hunc mū
dum genuiſti O dulcis mater q̄ maternis vberibus
me lactaſti · O vos oēs amici mei ⁊ ſocij dilecti · vale
te nunc viſcera mea · quia adeſt hora illa ſepationis
amariſſime: q̄ amarior eſt omni morte · vale tellus ·
valete ſocij quos tam benigno fauore colui: en duci
mur ad horrendum infernale ſuſpendium : ad ſuppli
cium trahimur metuendum· nunq̄ᵖ vos de cetero cū
gaudio viſuri·   O lachrymę inceſſanter profluite·

oculi plorate· et omnia viſcera mea vlulate ſup hac
infeliciſſima ſepatione· que eſt a ſummo bono· a fa
cie illa glorioſa et iocunda: et a conſortio angelico·
necnon illo feliciſſimo electorum numero: ponendiꝫ
ad illam miſeriam et maledictā ac crudelē dānatoꝝ
turbā ſine fine cruciandā· O manuuꝫ cōploſus ſoni
tus O cordiū multoꝝ gemitus intimi O ſtridor denti
ū· ⁊ fremitus ſpūum imenſus O ploratus et vlulatꝰ
multus· O ineťnū permāſurus clamor: q̄ ſēper dura
bit ⁊ nūq̄ꝫ finē hēbit: q̄ ſēper renouabitur ⁊ nunq̄ꝫ ex
audietᷣ· oculi nr̄i miſeri nunq̄ꝫ aliud videbunt niſi mi
ſeriā Aures nihil aliud audient niſi ve ve atqꝫ triſti
ciā: O pia corda iſtō intīabile et crudele: ac eťnū ve
reſpicite lugete ⁊ flete· O montes cadite ſuper nos
colles operite nos q̄d ſuſtinetis? q̄d expectas? abſcō
dite nos a facie illa terribili furoris dn̄i· a vultu ire
glorie dei· heu heu· Cur non hec maxima mala futuā
nobis p̄uenimus cū robur affuit· cū tempꝰ aderat o
portunū: vtinā de illo tp̄e toto inutiliter expenſo ſu
pereſſꝫ nobis ł vna horula: tante pene in remedium
conceſſa Sed heu ſētentiāte diuina iuſticia: p̄cluſa ē
nobis ſalutis via: negata mīa· ſpes oīs ablata O do
lores et miſerie et ineternū permāſure anguſtie in ť
ra hac obliuionis· vbi nullus ordo: ſed ſempiternus
horror inhabitat· Quid plura· nos miſeri et miſera
biles tm̄ affligimur et dolemus de illo· vt qualiſcun
qꝫ terminus excogitans dūmodo finitus eſſꝫ nobis
ſolacioſus Vn̄ poſito p impoſſibile q̄ eſſꝫ aliquis la
pis molaris adeo magnus q̄ vbiqꝫ circūferentiam ce
li cōtingerꝫ· et q̄ aliqua auicula minime quātitatis
poſt centū millia annoꝝ veniens de lapide p̄dicto ſo
lummodo tm̄ per roſtrū ſuū auellerꝫ· quantū eſt p̄s
decima milliͣ· et iterꝝ poſt centū millia annoꝝ curri

cula ſicut prius ſcʒ vnam pticulā de decē et ſic per ſin-
gulos partes Ita q̄ in decies centenis millibus an-
nis non plus diminueretur quātitas lapidis : niſi q̄n-
tuʒ hʒ in magnitudine granū vnius milij. En proch
dolor nos miſeri multū grati eſſemus q̄ poſt talem
longā et plenā conſūptionem totius lapidis : finem
haberet ſm̄a noſtre eterne damnationis Sʒ heu hac
eadem conſolatio miſeris a diuina iuſticia penitus ē
negata : hucuſqʒ miſeroꝝ verba dānatorum. Taliē
igitur o fili ibi flagellabuntur qui hic a flegellis fili
orum excipiuntur

Impſſum eſt pn̄s opuſculum : quod vocatūr cor-
diale quatuor nouiſſimoꝝ Sub āno domini. M. cccc
lxxxvi. Dauantrie Per magiſtrū Jacobū de breda
Et admiſſum ac approbatū ab alma vniuerſitate. Co-
lonienſi ad laudem et honorē dei : qui ē benedictus
in ſecula A M E N

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 109